

EVANGÉLIKUS Élet

Szeretetet
és önbecsülést
varrnak

A Szent Korona
kiválasztja az őreit

Keresztény kávéút
Budapesten

Mézes-málnás élet Misefán

Németh Virág a természet ajándékaival
gazdálkodik • 29. oldal

Arccal vagy háttal?

BUDAPEST, DEÁK TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
2020. OKTÓBER 10., SZOMBAT, 9.40-12.45

9.40: KÖZÖS ÉNEKLÉS

Smidéliusz Gábor és Végh Szabolcs vezetésével

10.00: KÖSZÖNTÉS, IMA

– *Szemerei János*

IGEHIRDETÉS – „URAM, MENTS MEG!” (Mt 14,22–33)

– *dr. Bácskai Károly*

11.00: TANÚSÁGTÉTEL

– *Rátóti Zoltán Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész*

– *Semes-Bogya Tibor Ferenc, az Üdvhadsereg címzetes kapitánya*

12.00: IGEHIRDETÉS – ARCCAL VAGY HÁTTAL ISTENNEK? (Jer 7,16–28)

– *Szeverényi János*

ÉLŐ KÖZVETÍTÉS A TEMPLOMBÓL:

Győri János YouTube-csatornáján,

a *Deák téri országos evangelizáció 2020* címen.

Link: <https://youtu.be/VCbYi8N-PTY>

A közvetítésbe 9.40-től bekapcsolódhatnak, illetve az alkalmon készülő felvételeket megtalálhatják majd a következő honlapokon is:

Misszio.lutheran.hu és Evangélikus.hu

Az evangelizáción személyesen részt vevők száma korlátozott.

A korábban regisztráltak jöhetnek el a templomba, de a járványügyi rendelkezések szigorítása esetén számukra is csak az online lehetőséget tudjuk biztosítani.

(Érték)teremtés

Szeptember végén, október elején – már hagyományosan – idén is megtartják a teremtés hetét. Az ökumenikus kezdeményezés célja évente ráirányítani a figyelmet a teremtett világra.

Lapszámunkban ezúttal több olyan írást is kínálunk, amelyek alkotó, értékteremtő embereket mutatnak be. Elsőként hadd említsem meg Farkas Anna tervezőgrafikust, aki nemcsak a lapunkat is gondozó Luther Kiadónak tervezte meg a logóját, hanem például a Zeneakadémiának és a Magvető Kiadónak is, és most doktori munkájával nemzetközi elismerésben részesült. Minderről kérdeztük interjúnkban.

Ellátogattunk Nyíregyházára, hogy bemutassuk azt az értékteremtő munkát, amely a hajléktalanok foglalkoztatására irányuló országos mintaprogram részeként zajlik. A szabolcsi megyeszékhelyen 2017-ben egyházunk varrodát alapított, ahol a családok átmeneti otthonának vagy épp az átmeneti szállónak a lakói készítenek különleges és praktikus textíliákat. Például a mostanában – sajnos – mindennapos viseletnek számító maszkokat is, mégpedig különféle mintákkal. Bizonyára sikert fog aratni az egyedi, Luther-rózsával díszített maszk – ez is, és jó néhány más mintájú is megvásárolható kiadónk könyvesboltjában.

Sok-sok imádság, beszélgetések és hosszú előkészületek után tavaly novemberben nyílt meg egy közösségi helyszín a Pest megyei Pilisén. A Bízsu-házról, az ott zajló, a felzárkóztatást segítő munkáról Ittész Szilvia írt személyes hangú beszámolót.

A teremtés tematikus hetére és a természetre gondolva pedig nincsen jobb alkalom a mostaninál, hogy közreadjuk Mísefán készült mézes-málnás riportunkat. A Zalaegerszeg melletti településen élő, méhészkedő Németh Virágon és családján mesziről látszik: szívvel-lélekkel végzik munkájukat, mégpedig úgy, hogy mindeközben műveljék és megőrzik azt a földet, amelyet a Teremtőtől kaptak.

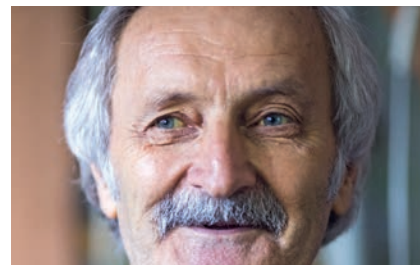
■ KÉZDI BEÁTA

Szeretetet és önbecsülést varnák

Egyedi, Luther-rózsával díszített maszkok (is) érkeztek a Luther Kiadó könyvesboltjába. A ma már mindennapi életünk részét képező viseletek háttéréről Bereiné Siska Ildikót, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat munkatársát, az ötletgazdát kérdeztük.

22. oldal

Akit rabul ejtett a palóc táj

A festőművész, grafikus a kimagasló rajzkészségét édesapjától, evangélikus egyházi gyökereit édesanyjától kapta. Hetvenedik születésnapja alkalmából *Lengyel Péter 70 – művésztanár az Ipoly mentéről* címmel rendezett kiállítást az Evangélikus Országos Múzeum.

26. oldal

Keresztény kávétura Budapesten

Magyarországon egy ideje ismét virágzik a kávékultúra, de azt talán kevesen tudják, hogy a fővárosban több keresztény háttérű kávézó is működik. Hol található, melyikbe mikor és miért érdemes ellátogatni? Összeállításunkból kiderül.

44. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Baranyay Csaba	5
Új nap – új kegyelem • Sándor Frigyes	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Szemerei János püspök írása	16
Portré • Négyesiné Tóth Györgyi tanárnőt kérdeztük	18
Küldetés • Hovatovább-nosztalgia – Horváth-Hegyi Áron írása	19
Interjú • Nemzetközi díjat nyert Farkas Anna, a Luther Kiadó logójának tervezője	20
Tallózó • A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület pecsétje	21
Interjú • Bereiné Siska Ildikó, az Oltalom Szeretetszolgálat munkatársa	22
Riport • A pilisi Bízsu-ház közösségi tér kicsiknek és nagyoknak	23
Interjú • Lengyel Péter valóságú ábrázolásai	26
Múltidéző • Melczer János megtörtétt életútja	28
Riport • Mézes élet – Németh Virág méhészetében jártunk	29
Jegyzet • Azt kapja, amit megérdemel? – Füller Tímea írása	32
Thesaurus • Korszakos jelentőségű lehet egy több száz éves feljegyzés	33
Jegyzet • Átlátni a szitán – T. Pintér Károly írása	36
Riport • A Szent Korona kiválasztja az őreit	37
Evangélikus arcképcsarnok • Báró Radvánszky Albert emlékezete	40
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	42
Ajánló • Az év legedesebb filmvígjátéka	43
Kötőszó-szemle • Keresztény kávétura Budapesten	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	49
Október igéje • Balicza Iván	55
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Deme Dávid	57
Új nap – új kegyelem • Sándorné Povazsanyecz Gyöngyi	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Domján Attila vegyész, a Magyar Tudományos Akadémia Természettudományi Kutatóközpontjának tudományos főmunkatársa – Budapest. A katonaság idején kerültem közel az istenhit kérdéséhez. Az egyik szobatársam, egy volt pannonhalmi diák becsempészett egy Bibliát. Elkezdtük olvasni, sokat beszélgettünk a hitről. Akkor fedeztem fel, hogy a hitet közösségben, hétköznapi formában is meg lehet élni.

Feleséggel együtt a pestszentimrei gyülekezetbe járunk. Számomra ez elsősorban közösségiményt jelent, de nem csak vasárnaponként, mert hétköznap is tartjuk egymással a kapcsolatot. Mivel ez a gyülekezet most épül, így még aránylag kevesen vagyunk, viszont talán ennek is köszönhető, hogy jól ismerjük egymást, családi hangulatban tudunk együtt lenni. Minden korosztály jelen van a gyülekezetben, így a korosztályok között is létrejönnek kapcsolatok. Fialatok, akiknek távol van a nagymamájuk, itt találkozhatnak idősekkel. Ez a gyülekezet olyan, mint egy kis társadalom. Talán ezért is egyre vonzóbb a környéken élők számára. Öt éve még nyolcan-tízen voltunk, mára már vannak vasárnapok, amikor megtelik a templom.

Az imádság számomra a legszemélyesebb kapcsolat. Sokszor formalitásoktól mentesen imádkozom, ugyanakkor nagyon fontosak számomra a közös imádságok is.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Nőtt az egyházunk számára felajánlott adó-egyszázalékok száma és a felajánlott összeg is

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal közzétette a 2020. évben szja-egyszázalékos felajánlásban részesült „technikai számos kedvezményezettek” és civil kedvezményezettek listáját. A kimutatás szerint a Magyarországi Evangélikus Egyház számára összesen 80 237 fő ajánlotta fel adójának egy százalékát, összesen 477 983 632 forintot.

Tavaly 72 501 fő felajánlása 394 024 893 forint támogatást „hozott” egyházunk számára. Örvendetes tehát, hogy az idei évben nemcsak a felajánlók száma gyarapodott 7736 fővel, hanem 83 958 739 forinttal a támogatás mértéke is nőtt.

A technikai számos kedvezményezettek listáján – a *Nemzeti tehetség program* mellett – 114 bejegyzett egyház és szervezet szerepel, míg a regisztrált civil kedvezményezettek 27 854-en osztoznak a felajánlásokból. A vallási egyesületek, a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyházak idén már a bevett egyházakkal együtt a technikai számon gyűjthették az szja-egyszázalékos felajánlásokat.

Forrás: Evangélikus.hu

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, akinek irgalma végtelen gyermekeid iránt, köszönjük, hogy bizalommal fordulhatunk hozzád könyörgéseinkkel.

Mennyei Atyánk! Könyörgünk, nyisd meg előttünk az Ige ajtaját, hogy tanításodat, vezetésedet, szavadat felismerjük, és boldog bizalommal engedelmeskedjünk Igédnek.

Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Mennyei Atyánk! Könyörgünk gyülekezetünkért, testvérgyülekezeteinkért, evangélikus egyházunkért és egész egyházadért. Engedd, hogy láthatóvá váljék rajtunk, hogy Jézus megváltottjai és tanítványai vagyunk. Segíts, hogy hatékonyan és hitelesen tanúskodhassunk irgalmadról. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Mennyei Atyánk! Könyörgünk hozzád településünkért, azokért az emberekért, akikkel együtt élünk, dolgozunk. Áldd meg közöttük bizonyságtételünket. Adj vezetőinknek bölcsességet, hogy neked tiszteően irányítsák népünket. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Mennyei Atyánk! Könyörgünk hozzád a családokért, a házaspárokért, a fiatalokért és az idősekért. Adj, hogy szeretetben és békességben, egymást tisztelve és segítve tudjunk élni. Adj a pedagógusoknak türelmet és bölcsességet, a diákoknak szorgalmat és céltudatosságot. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Mennyei Atyánk! Könyörgünk hozzád a betegekért, a magányosokért, az elesettekért és különösen is a koronavírus okozta betegségben szenvedőkért. Adj mielőbbi gyógyulást a szenvedőknek. Óvd meg a szociális és egészségügyi dolgozókat. Segíts, hogy mielőbb megtalálják a vírus ellenszerét. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Hallgasd meg imádságunkat Jézus Krisztus Urunkért, akinek nevében együtt imádkozunk.

Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 16. vasárnap

Lk 14,12-14

Viszonzás nélkül

Jézus személyválogatás nélkül állt szóba mindenféle emberrel, gazdaggal, szegénnyel, zsidóval, samáriaival, bűnösökkel, vámszedővel. Sőt a farizeusok felé is nyitott volt, pedig velük kapcsolatban leginkább vitáit, összeütközéseit ismerjük. Egyik legcsodálatosabb tanítását éppen egy farizeusnak, Nikodémusnak mondja el, aki maga keresi meg őt az éjszaka leple alatt. A mai evangéliumi történet szerint is egy farizeus hívta meg Jézust az ünnepi ebédre, ő természetesen elfogadta a meghívást, és elment a házába.

Jézus először meggyógyít egy beteget a szombati ünnepen, azután a főhelyek válogatásáról beszél, majd pedig vendéglátójához fordulva mondja el mai igénkben szereplő szavait. Tanítása mehökkentő, hiszen az ember nem így képzei egy ünnepi ebéd pohárköszöntőjét. Jézus célja a megállásra készítés, hogy ne saját rutinunk és a világban kialakult szokások szerint éljük életünket. Inkább gondoljuk át újra és újra az életünket mozgó szokásokat és rítusokat.

Más stílus. A vendégszeretet és a „barátság” megnyilatkozásait gyakran a visszafizetés reménye munkálja. Gondosan számontartjuk mi is a viszonzás számláját. Mennyi harag és sértődés következik abból, ha a másik fél adós marad! S milyen görcsösen próbálunk megfelelni, ha netán mi maradtunk adósai valakinek, mert semmiképp sem szeretnénk alulmaradni másokkal szemben. Az érdek és az előbbre jutás szándéka pedig azt diktálja, hogy bizonyos emberekkel „jóban kell lennünk”, hiszen tőlük várhatunk valamit, másokkal viszont nem érdemes foglalkozni, mert tőlük úgysem várhatunk semmit.

Egy svéd püspök írt a könyvében arról, hogy egyszer meghívták őt egy sűrűversenyre, ahol beszédet is kellett mondania. A versenyen tapasztalt felfedezését osztotta meg hallgatóival: „Mert a sűrűversenyben nemcsak az a fontos, hogy milyen távolságra ugrik a versenyző, hanem az is fontos, hogy milyen a stílusa, hogy milyen szép maga az ugrás.”

Erre kellene jobban figyelni az életünkben is. Mert nem az a fontos, hogy milyen messzire jutunk, hogy mennyi mindent érünk el az életben; ennél sokkal fontosabb az, hogy mindez hogyan történik, hogy milyen a „stílusa” az életünknek.

Ma minden arra tanít, hogy a másikon átgázolva, önös érdekeinket szem előtt tartva jussunk előre. Csak a teljesítmény számít, de hogy mindezt hogyan érjük el, az gyakran másodlagos. A lényeg, hogy minél messzebbre jussunk. Megszégyenülve állhatunk ma Jézus előtt, csakúgy, mint egykori vendéglátója, mert Urunk bennünket is rá akar döbbsenteni, hogy szeretetünk igazi mélységét az teszi próbára, ha olyanokkal szemben is tudjuk gyakorolni, akiktől nem várhatunk viszonzást.

„...és boldog leszel...” Urunk szava nem egyszerűen megszégyenít, biztat is! Hiszen azt mondja Jézus, hogy ha nem csak magunkra figyelünk, akkor a lehető legtöbbet kaphatjuk. Azt a boldogságot, amely a számító, önző, csak magának gyűjtő embernek soha nem lesz sajátja. Ez az élet a szeretet túlaradó örömeivel lesz teljessé. Az ilyen emberre jó ránézni, akárcsak arra a síugróra, aki talán nem a legmesszebbre ugrik, mégis gyönyörűen szeli a levegőt. Ezért mondja Jézus boldognak azt, akinél megtörténik ez a szemléletváltás.

Nagyon egyszerű, ám mégis igaz: „Mert aki boldogít más, / Boldog csak az lehet!” (EÉ 455,1) Az igazi boldogsághoz ugyanis nincs szükség sok mindenre, valójában csak egyre: a Jézus szerinti gondolkodásra. Ezt kéri Pál is a vasárnap lekiójában az

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: TOM PARSONS / UNSPLASH.COM

efezusi gyülekezetnek s most nekünk is: „[Isten] adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy [...] a Krisztus lakjék szívetekben a hit által, a szeretetben meggyökerezve és megalapozva képesek legyetek felfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztusnak minden ismeretet meghaladó szeretetét...” (Ef 16–19)

■ BARANYAY CSABA

Imádkozunk! Urunk, aki mindent megtehetsz, sokkal bőségszebben, mint ahogy kérjük vagy gondoljuk, segíts nekünk, hogy életünket a te szereteted járja át és irányítsa. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 27.) Amikor [Pál és Barnabás] megérkeztek [Antiókiába], összehívták a gyülekezetet, és elbeszélték, milyen nagy dolgokat tett velük az Isten, és hogy kaput nyitott a pogányoknak a hitre. ApCsel 14,27 (Zsolt 98,2; Jn 11,1[2]3.17–27[28–38a]38b–45; 2Tim 1,7–10; Zsolt 125) Egy szót emelek ki a mai igéből, a *kaput*. Olyan eszköz, amely elválaszthat, ha zárva marad, vagy összeköthet, ha megnyílik. Az emberi szív a döntések helye, amely egy hír előtt maradhat zárva, de meg is nyílnak. Nemcsak az ember dönt maga felől, hanem a vele kapcsolatban levő Isten is. Ő is nyithat ajtót nekünk. Egyet viszont tudnunk kell: Isten ajtaján belül vagy kívül élünk-e. Új nap és új kegyelem, amikor Isten ajtót nyit a megtérésre.

Hétfő (szeptember 28.) Fülöp találkozott Nátánaéval, és így szólt hozzá: Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben, akiről a próféták is írtak: a názáreti Jézust, József fiát. Származhat-e valami jó Názáretből? – kérdezte tőle Nátánaél. Fülöp így válaszolt: Jöjj, és lásd meg! Jn 1,45–46 (Préd 12,1; Róm 6,18–23; 2Kor 10,12–18) Sokan sokféleképpen nyilatkoznak Jézusról. Van, aki nagy emberideált lát benne, mások Isten Fiaként szólnak róla. Honnan ez a nagy eltérés? Van, aki ugyanis utánajárt személyének, van, aki csak hamis szövegeket ismételt. Van, aki menekül előle. Nézz utána! Olvass róla! Kérdezd életed eseményeiben! Minél jobban kutatod, annál inkább megnyilvánítja önmagát előtted.

Kedd (szeptember 29.) Megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket. Jn 8,32 (Zak 8,19b; Lk 10,17–20; 2Kor 11,1–15) Az eltelt háromszáz évben az emberiség elszakította magát Istentől, és mindezt a szabadság zászlaja alatt tette és teszi. Nem szabadságban él, hanem szabadosságban, melyet szabadságként aposztrofál. Megtagadta identitását, mert nem akar többé Isten képmása, képviselője lenni. Megtagadja nemzetét, mint aki el akar bújni egy multikulturálissá váló dzsungelben, a kert fái között. Kezdi tagadni nemiségét, ami az ember teljes széteséséhez vezet. Jézus joggal kérdezi: miért nem akartok hozzám jönni? Sajnos csak egy válasz létezik, ezt is ő mondta: mert bűneitekben akartok élni.

Szerda (szeptember 30.) Boldog ember az, aki a kísértés idején kitart, mert miután kiállta a próbát, elnyeri az élet koronáját, amelyet az Úr megígért az őt szeretőknak. Jak 1,12 (Zsolt 116,10; 1Móz 16,6b–14; 2Kor 11,16–33) Mekkora ajándék a reménység, mely láthatja a jövőt, azt a jövőt, melyet Isten mutat meg az őt szeretőknak! Az élet nem szélmalom, mely szakadatlanul

forog és forog, de soha nem jut sehová. Az életet Isten adta, céllal. Minden napunk egy lehetőség arra, hogy a célok felé haladjunk, és közben magunk is alakulunk. Az asztalos gyalulja a mozdulatlan fát, és szebbnél szebb dolgokat formál belőle. Minden nap egy lehetőség önmagunk formálására Isten szerezteinek „gyaluja” alatt.

Csütörtök (október 1.) Pál írja: Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, aki arra sem vagyok méltó, hogy apostolnak nevezzenek, mert üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok... 1Kor 15,9–10 (2Krón 34,27; 2Móz 23,20–25[26–27]; 2Kor 12,1–10) Mindannyian szeretnénk valamit felmutatni az életünkkel, és ez nem is baj. Nem kell szégyellnünk keresztyénként sem az Istentől belénk plántált vágyainkat. A kérdés csupán az, hogy eközben Istennek vagy embereknek szolgáltatók-e ki az életünket. Aki embereknek akar megfelelni, az végigjárhatja azt az utat, melyet Pál még Saulként járt. Ha a világot akarod magad mellé állítani, akkor szomorú ünnepelés lesz az út, amelynek rettenetes a vége. Ha Isten mellé állsz, akkor nehéz utat kell bejárni, de a győzelmes élet a tied lesz.

Péntek (október 2.) Jézus mondja: Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket. Mk 2,17 (Ézs 57,18; ApCsel 27,16–25; 2Kor 12,11–21) Sokak szájából hallottam már, hogy az ember jó. Sajnos az az igazság, hogy jó volt a bűnbeesés pillanatáig, de azóta mindannyian a velőnkig romlottak vagyunk. Aki nem akarja elfogadni, csak nézzen szét maga körül és a nagyvilágban. Korrupció, szeméthyegyek az óceánokon, gyilkosságok, nyilatkozatok egymásról a médiában... De van megoldás! Ez nem egy bevehető tableta, nem informatikai applikáció, hanem egy személy, Jézus és a vele megélt életprogram.

Szombat (október 3.) Hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket... 1Pt 2,9 (Ézs 9,1; ApCsel 12,1–11; 2Kor 13,1–13) Nem könnyű ma Jézusról beszélni, hallom sokaktól. Megváltozott a világ, az emberek nem igénylik az evangéliumot. Ma más témák foglalkoztatnak bennünket. Én azt mondanám, sajnos mással van tele a szívünk. Arról tudunk beszélni, ami a szívünket feszíti. Az égő házról is nehéz beszélni, de ha az én házam ég, akkor gondolkodás nélkül tudom hívni a tűzoltókat. Uram, segíts, hogy Jézus szeretete égen a szívemben!

■ SÁNDOR FRIGYES

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Ismét fokozott óvatosságra intettek a püspökök

„A tavaszihoz hasonló országos és általános templombezárásokat szeretnénk elkerülni, viszont a fertőzősi gócpontok területein helyileg a templomok bezárása is szükségessé válhat” – írták az evangélikus püspökök, Fabiny Tamás, Kondor Péter és Szemerei János a szeptember 12-én kelt pásztorlevelükben.

Kedves Testvéreink!

A Covid-19 terjedésének gyorsulásáról mindannyian halljuk az aggasztó híreket. A ránk bízottakért a magunk helyén mindannyian felelősek vagyunk, ezért ismételt szeretettel kérjük gyülekezetünk és intézményeink vezetőit és tagjait a fokozott óvatosságra, a korábban kiadott püspöki ajánlások és a helyi védekezési szabályok felelős betartására.

A tavaszihoz hasonló országos és általános templombezárásokat szeretnénk elkerülni, viszont a fertőzősi gócpontok területein helyileg a templomok bezárása is szükségessé válhat. Senkit nem szeretnénk magára hagyni a súlyos döntésekben, ezért kérjük közösségeink vezetőit, bizalommal forduljanak hozzánk.

A nehéz időkből különösen fontos, hogy szóljon Isten igéjének erőt, bátorítást, vigasztalást és reményt adó üzenete. A rendkívüli helyzetre való tekintettel kérjük lelkészeinket, hogy a betegek és a kényszerhelyzet miatt alkalmainkról távol maradók számára is tegyék elérhetővé igeszolgátaikat képből, hangban vagy nyomtatott formában. Segítsük a gyülekezetünkhöz tartozó családokat, hogy – a lutheri hagyományhoz méltón – otthoni elcsendesedéseket, családi áhítatokat is tartsanak.

Péter apostol tanácsával ajánljuk egyházunk tagjait, szeretett hittestvéreinket Isten oltalmazó szeretetébe: *„Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok.”* (1Pt 5,7)

Erős vár a mi Istenünk!

Budapest–Győr, 2020. szeptember 12.

DR. FABINY TAMÁS, KONDOR PÉTER,
SZEMEREI JÁNOS püspökök

Egyházi iskolákban is rendhagyó módon indult a tanév

„Az egész ország életét szolgálja, hogy 2010 óta megduplázódott az egyházi iskolák száma, a kormány pedig mindig is értékelte az egyházi iskolák munkáját” – hangsúlyozta Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes augusztus 30-án a Pannonhalmi Bencés Gimnázium tanévnyitóján.

Magyarországon több mint kétszáz ezer gyermek jár valamilyen egyházi fenntartású köznevelési intézménybe. Ezt már a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára, Fürjes Zoltán árulta el a Kárpát-medencei református oktatási intézmények nyírbátori tanévnyitóján, hozzátéve, hogy az említett létszám fele katolikus intézményekbe jár, körülbelül negyedét pedig református óvodában és iskolában nevelik és oktatják.

A Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában mintegy félszáz oktatási intézmény (közülük néhány többcélú) kezdte meg a 2020/2021-es tanévet: harminckét óvoda, tizenkilenc általános iskola, tizenöt gimnázium, öt szakgimnázium,

egy szakközépiskola, nyolc kollégium, három alapfokú művészeti iskola, egy egyetem, három felsőoktatási szakkollégium és egy pedagógiai intézet.

Ha a koronavírus-járvány miatt nem is a megszokott módon, de – tudomásunk szerint – valamennyi evangélikus általános és középfokú iskolában tartottak tanévnyitó ünnepséget, amelyek némelyikéről magazinunkban is beszámolunk.

Elmaradt viszont a szeptember 4-ére tervezett tanévzáró-tanévnyitó istentisztelet és ünnepi ülés az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE), és a megelőző napon dr. Hafenschner Károly professzor sem tudta megtartani székfoglaló előadását – március óta hatályos kinevezését azonban a beiktatás elmaradása természetesen nem érinti. (Az oklevelek, kinevezések és megbízólevelek átvételével kapcsolatban az EHE tanulmányi titkársága és a rektori hivatal közvetlenül ígérte felvenni a kapcsolatot az érintettekkel.)

EvÉlet-infó

Fogadalmat tettek az Evangélikus Hittudományi Egyetem elsőévesei.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen régi hagyomány, hogy az elsőévesek – a tanévnyitó istentisztelet és az azt követő ünnepi egyetemi ülés keretében – fogadalmat tesznek Istenhez való ragaszkodásukról és a hivatásukhoz való hűségükről. A járványügyi védekezés miatt e keretek nélkül indult el a tanév, ám – a hallgatói önkormányzat ötlete alapján – szeptember 3-án este mégis sor került az elsőévesek fogadalmátételére a Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközség templomában. A családias, meghitt alkalmon Bányai Tamás negyedik évfolyamos teológushallgató – e sorok írója – hirdette Isten igéjét Jn 21,15–19 alapján, azzal a biztatással indítva útnak a hallgatói közösségbe frissen bekerült elsőéveseket, hogy az Úrnak is mondják el: szeretik őt, ahogyan Péter apostol is tette... ■

Közvetve a Covid-19 is besegített...

Új épületrészt avattak a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvodában

„Hozd fel Isten azt a napot, / Ki felsüti az harmatot. / Adj Istennek, ember, hálát, / Köszönd meg a nyár áldását!” – énekelték a hálaadó istentisztelet megnyitó óvodapedagógusok, és az augusztus utolsó napján rendezett alkalom vendégei felvidultak. Mert az ének felhangzásával egy időben kisütött a nap, és a biztató verőfényben kezdődött szentendrei ünnepség alatt a jó idő mindvégig kitartott.

Az óvodabővítés megvalósulásáért rendezett hálaadó istentisztelet kezdetén Fabiny Tamás északi egyházkerületi püspök felidézte saját óvodai élményeit, a gyermeki, gondtalan bizakodást állítva példaként a gyülekezet elé. Az építés gondjaival elfoglalt felnőttek hajlamosak elfelejteni, hogy Isten mindenre kiterjedő gondoskodásában bízva kell megtennünk minden tőlünk telhetőt a kitűzött céljaink eléréséért – hangsúlyozta az elnök-püspök.

Az ünnepi események sorát az óvodapedagógusok éneke nyitotta, majd a gyermekek játékfűzése következett. Az aratásra készülődést, a gabona betakarítását, a liszt őrlését és a kenyérsütést földidéző mondókák, énekek, ügyességi és táncos elemekkel átszótt játékok végén a gyermekek a tempolomba, az oltárhoz gyűltek, a kisült kenyerekre és minden cselekedetükre áldást kérve. Itt egy székely asztali áldást követően a jókívánságuk már – kilépve a játék keretei közül – a jelen alkalomra, az ünneplő gyü-

A köszöntések sorában D. Szebik Imre nyugalmazott püspök írásban küldött jókívánságait Pálfi Zoltán, a szentendrei evangélikus gyülekezet felügyelője tolmácsolta. Keczkó Pál esperes, Benczúr László építész, az Északi Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője és Fülöp Zsolt szentendrei polgármester a jelenlétükkel és üdvözlő szavaikkal erősítették, hogy a sokak összefogásával létrejött építkezés az óvodához, a helyi evangélikus gyülekezethez kötődő családokon, az itt dolgozó munkatársakon túl a tágabb közösséget, Szentendre városát és az itt élőket is gazdagítja.

Az istentisztelet közös imádságaiban Keczkó Szilvia a nemes célok szolgálatába állított anyagi javakért, az építkezés tervezőjéért és a lelkiismeretes, megbízható kivitelezőért mondott köszönetet és kért áldást, Dobrik-Lupták Sára, a Szentendrei Református Óvoda intézményvezetője a zenei óvoda munkatársaiért, az evangélikus gyülekezet lelkészeiért, Galjai Tamás óvodapedagógus pedig a családokért, a gyermekekért és az új nevelési év kezdéséért.

Horváth-Hegyí Olivér Csesznák Éva óvodavezetőnek és férjének, Arany Józsefnek is megköszönte a gondos, kitartó és elkötelezett szervezőmunkát. Ezután meleg hangú, közvetlen köszönetnyilvánításokkal hívta az ünneplő közönség elé mindazokat, akik tevékenyen részt vettek a projekt megvalósításában: Benczúr László építész a tervekért, Dani Tamás szobrászművészt a kapura kihelyezett Luther-rózsa elkészítéséért és Kiss Attilát, a Baugarantie Kft. ügyvezetőjét a lelkiismeretes munkáért.

Az építkezést többéves tervezés előzte meg, és a járványügyi intézkedések miatt bezárt óvodában tavasszal elkezdődhetett a bővítés. A szokottnál jóval hosszabb nevelés nélküli időszak lehetővé tette, hogy szeptemberre teljesen elkészüljön az új épületrész. A beépített tetőterasz helyén kialakított tornaszoba és közösségi tér az evangélikus gyülekezethez, illetve az óvodához kötődő családok, szülők számára is kényelmes, kulturált környezetet biztosít.

■ BUJDOSÓ ERIKA – LIBOR ERIKA

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Az augusztus 31-ei ünnep a hálaadás alkalma, az óvoda bővítésén és ezáltal a közösség megerősítésén fáradozók ünnepe, az elvégzett munkát követő megállás, az Istenhez fordulás ideje. Az új falak felhúzásával az intézmény gyermeklétszámát ugyan lehet növelni, ahogyan ez most is történt, de ennél sokkal fontosabb, hogy a közösség gyarapodjon létszámában, még inkább pedig erősödjön hitében.

lekezet örömeire vonatkozott: „Bor, búza, gabona, / az Isten áldása szálljon erre házra, / a benne lévőket indítsa vígságra!”

A megújult óvodát Fabiny Tamás mellett Keczkó Pál esperes, Keczkó Szilvia lelkész, Blanckenstein György római katolikus plébános, Harmathy András református lelkész, Dani Zsolt baptista lelkész és Horváth-Hegyí Olivér, a Szentendrei Evangélikus Egyházközség parókus lelkésze is megálldotta.

Zárt ajtók mögött is Jézussal

Rendhagyó tanévnyitó Aszódon, szabad ég alatti eskütetelekkel

Ünnepi istentisztelettel kezdődött a tanévnyitó szeptember 1-jén reggel nyolc órakor az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégiumban. Ennek keretében került sor Sággy Kata iskolalelkész beiktatására. Az ünnepi istentiszteleten Fabiny Tamás elnök-püspök hirdetett ígét, a liturgiában Mekis Ádám esperes szolgált.

Fabiny Tamás erre az alkalomra a *János evangéliumának* 20. részében, a 26. versben található ígét választotta: „Nyolc nap múlva ismét benn voltak a tanítványai, és Tamás is velük. Bár az ajtók zárva voltak, bement Jézus, megállt közepén, és ezt mondta: Békesség néktek!”

A püspök az igehirdetésében rámutatott, hogy a tavasz folyamán végrehajtott templom- és iskolabezárás nagy próbatétel elé állított bennünket. Ám megvan annak a reménysége, hogy a későbbiekben különleges áldást hozó időszakként emlékezzünk rá. A próbatétel ugyanis áldást is hordozhat, ha meg tudunk maradni a hitben. A bibliai történet pedig összecseng a mostani helyzettel: Jézus előtt nem akadály a zárt helyiség...

A tanévnyitót az új tanárok – Recskidabi Zsuzsanna, Valentínyi Erzsébet, Petrás Csenge Katinka és Fekete-Liszka Zsuzsanna – ünnepélyes esküteletével folytatódtott.

Az énekkar szolgálata és a püspöki áldás után eleredt az eső, így Veizer Valéria igazgató köszöntőjére, a már említett virtuális kézfogásra és a 2020/2021-es tanév hivatalos megnyitójára még szűkebb körben – már csak az elsősök, tanítóik és az érdeklődő szülők részvételével – került sor az iskola aulájában.

„Híszem, hogy a kihívások erősítenek bennünket. A legnehezebb pillanatokban se feledjük, hogy a kreativitás, a lelkesedés, a személyes odafordulás és a hit az a kincsünk, amivel nemcsak oktatni, hanem nevelni is tudunk” – zárta tanévnyitó ünnepi gondolatait az intézmény igazgatója.

■ RÁCZ ZOLTÁN

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Néhány évtized múlva az akkori történelmekönyvek 2020-at minden bizonnyal rendkívüli esztendőként fogják jellemezni. Olyan évként, amelynek történéseibe beleszólt egy világvjárvány, és számos esemény forgatókönyvét átírta. Az aszódi evangélikus gimnázium úgy igyekezett megszervezni a tanévnyitóját, hogy annak hagyományos elemeiből minél több megmaradjon, ugyanakkor megfeleljen a járványügyi készenlét időszakára érvényes előírásoknak is. Az esőre hajló időben az iskola udvarán megtartott istentiszteleten ezúttal csupán az első, az ötödik és a kilencedik osztályok tanulói vettek részt, a többiek az osztálytermeikben hallgathatták a „közvetítést”.

A legkisebbeket, az elsősöket ezúttal is a végzős diákok kísérték a helyükre. Az ilyenkor szokásos igazgatói kézfogás, amellyel a mindenkori igazgató jelzi, hogy az új tanulókat az iskola diákjává fogadja, azonban csupán virtuálisan történt meg.

Nyitómádságában Fabiny Tamás északi egyházkerületi püspök azért fohászkozott, hogy a most megkezdett tanévet ne távoktatás tegye emlékezetessé, s hogy a tanároknak és a szülőknek legyen a megszokottnál is nagyobb türelmük, hogy minden érintett a legjobb tudása szerint végezhesse a feladatát; hogy a tanév végén békében és hálával tarthassanak Te Deumot. Ezután került sor Sággy Kata iskolalelkész beiktatására.

Hagyomány és megújulás

Gimnáziumi osztály indult a kőszegi középiskolában

A százhuszonegyedik tanév vette kezdetét szeptember 1-jén a Kőszegi Evangélikus Gimnázium, Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégiumban. A tanévnyitó istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szolgált, és – Mesterházy Balázs evangélikus lelkész személyében – beiktatta tisztségébe az iskola új igazgatóját, Zsóri-Ments Orsolya iskolalelkész pedig hat pedagógust iktatott be a tanári kar testületébe. Az intézményben idén indult el az első gimnáziumi osztály.

„Fiú! Valaki mondta, hogy az élet a tiéd lesz.” Ezzel a Presser Gábortól származó zenei idézettel indította beszédét Mesterházy Balázs igazgató a kőszegi evangélikus középiskola (egykori evangélikus leánygimnázium) új tanévét nyitó istentiszteleten, amely egyszerre volt hagyományos és újszerű.

Az evangélikus oktatási intézmények hagyományainak sorába illeszkedett, hogy Szemerei János oktatásért felelős püspök az istentiszteleten iktatta be az iskola igazgatóját, Zsóri-Ments Orsolya iskolalelkész pedig a pedagóguskar új tagjait. Ez az évnyitó a koronavírus-járvány miatt született egészségvédelmi előírások betartásán túl abból a szempontból is rendhagyó volt, hogy az intézményvezető egyszerre jelentette be az iskola névváltozását és új tagozat indulását: „A Kőszegi Evangélikus Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium ettől a tanévtől gimnáziumi osztállyal bővül.”

A kezdő pillanatok jelentőségét szokás faültetéssel is megerősíteni: a rendszerváltás után egyházunk fenntartásába visszerült intézmény első gimnáziumi osztályának cseresznyefája reménység szerint éppen akkor fordul majd termőre, amikor ezek a diákok érettségiznek.

Mesterházy Balázs az ismert Locomotiv GT-szám újabb sorait – „Fiú! Nem érted most, hogy ezt miért mondom el neked. / Fiú! Egyedül tiéd az élet nem lehet. / Másnak is kell, hogy valamit adjál...” – idézve és újszerűen értelmezve rámutatott, hogy a kőszegi középiskola az elmúlt években különös figyelmet, jelentős támogatást kapott fenntartójától. A támogatás igazán jó felhasználásának módjáról a tantestület együtt döntött: diákjaik – köztük a gimnazisták – esélyt kapnak a tartalmasabb kiteljesedésre, többek között az aktuális

igényekhez illeszkedő új pedagógiai módszerek által.

A jelentős felújítással korszerűsített tankert és tangazdaság – a magas színvonalú szakmai képzés mellett – lehetővé teszi sokoldalú szabadidős tevékenységek szervezését is. Országosan is szinte egyedülálló adottságuk, hogy az egyik kollégiumot tanzállóvá építették át. A Harangtorony Szálló földszintje a turizmus és a vendéglátás szakképzéseinek kiválóan felszerelt színtere; a látványkonyha, a kabinetterem és a recepció az itt folyó képzés gyakorlatorientáltóságát erősíti.

Beszédének zárásaként a tárgyi környezet megújulásánál sokkal fontosabb értékre, a társas kapcsolatok jelentőségére hívta fel a figyelmet Mesterházy Balázs. Mert erre támaszkodva, ennek lehetőségével élve és ezt nyújtva tud a 2020/2021-es tanév kihívásaira válaszolni az iskola közössége. A hagyományos próbatételek egy része erre a tanévre is ígérhető: lesznek tanórák és számonkérések, lesz érettségi és szakmai vizsga, de vannak előttünk újszerű kihívások is – utalt az igazgató a járvány miatt várható, ma még ismeretlen helyzetre.

Mesterházy Balázs végül maga és munkatársai nevében is biztatta a diákokat, hogy a kihívásoktól ne rettenjenek meg, azokra munkával, teljesítménnyel válaszoljanak: „Csak az jöjjön, aki bírja, / aki tudja, hogy végigcsinálja.” De az jöjjön!

■ B. E. – L. E.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Új lelkészek nyitottak tanévet Szombathelyen

Ünnepi istentisztelet keretében nyílt meg a 2020/2021-es tanév a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Művészeti Iskolában szeptember 6-án. Idén a járványhelyzetre való tekintettel csak az első osztályos tanulók, szüleik és az intézmény pedagógusai vettek részt a templomi tanévnyitón.

Az ünnepség keretében az új parókus lelkész, Menyes Gyula iktatta be intézményi lelkészi szolgálatába Steindl-Papp Judit lelkésznt. Az alkalmon négy pedagógus tett esküt hivatására, mellettük egy pedagógiai asszisztens is áldásban részesült.

A diákokat Satory Károly igazgató köszöntötte. Ismertette az intézmény új fejlesztési terveit, majd az elsősök átvehették az iskola jelvényét, a tanító nénik és a Szombathelyi Evangélikus Nőegylet ajándékait. A tanévnyitó istentisztelet felvételét az intézmény többi tanulója másnap a saját osztálytermében hallgathatta meg.

Forrás: Facebook.com/Credo Rádió

Iskolaévkezdet – lelki táplálékkal

Az alakuló értekezlet és a szokásos év eleji teendők mellett idén is csendesnappal indult a tanév a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban. Igaz, a Covid-19 járvány miatt új keretek között tartották meg az évkezdő alkalmat, de ezzel együtt is talán még több erőt adott az iskolai hétköznapokhoz. A kispesti evangélikus templomban tartott csendesnap vendége Csókay András idegsebész volt, akivel Deák László helyi lelkész beszélgetett.

A bangladesi szíami ikerpárt orvoscsapatának segítségével szétválasztó idegsebész neve bizonyára sokaknak ismerősen cseng, ezért nem csoda, hogy a nevelőtestület az egymással való beszélgetés mellett Csókay András előadását is kíváncsian várta – legalábbis erről árulkodott a sok érdeklődő tekintet, amelyeket a száját, orrot eltakaró maszkok azért látni engedtek.

Természetesen a műtétről is szó esett, valamint arról a rendkívüli erőfeszítést igénylő munkáról, amelyre nemcsak a műtét során, hanem azt megelőzően és azt követően is szükség volt. Leginkább azonban az érintette meg a hallgatóságot, hogy mekkora Istenbe vetett bizalom és mennyi megfogalmazott imádság rejlett a háttérben, ami erőt adott a műtétnek és az azt megelőző, embert próbáló felkészüléshez. Ezt leginkább az előadás mottója fejezte ki: „Úgy dolgoztunk, mintha minden rajtunk múlna, és úgy bíztunk Istenben, mintha minden rajta múlna.” (Csókay András)

Ezt a mondatot mindenkinek érdemes megjegyeznie, hiszen minden hivatásra igaz, a pedagóguséra is, hogy mindent meg kell tennünk, amit tudunk, de azt is látnunk kell, hogy van valaki, akinek nagyobb a hatalma, mint a miénk, és akire bátran bízhatjuk magunkat mind a hivatásunkban, mind a magánéletünkben.

De nemcsak a szokásosnál szellősebb ültetési rend volt rendhagyó, hanem az előadást követő csoportos beszélgetések is a szabadban – szintén egymástól megfelelő távolságban – az immár tízéves intézmény múltjáról és jövőjéről. Izgalmas volt megfogalmazni a meglévő értékeket, az elvárásokat és a lehetséges távlatot, amelyet a Sztehlo-iskolának szeretnének adni a benne és érte munkálkodók.

A szabadban elfogyasztott szendvicsebéd után hagyományosan istentisztelettel zárult a csendesnap, ugyanakkor ez is rendhagyó formában zajlott. Az úrvacsora ugyan a járvány elleni védekezés miatt elmaradt, de mindenki személyes áldással lehetett gazdagabb, amelyet maszkban, egyesével az oltár elé járulva fogadtak a tanárok, bízva abban, hogy maguk is áldással lehetnek mások, a reájuk bízottak számára.

■ KEREPESZKI ANIKÓ

Szarvason is becsengettek

A hagyományoknak megfelelően, de a Covid-19 árnyékában kezdődött el a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium tanéve is. A járványhelyzet miatt a tanévnnyitó istentiszteleten csak a 9. és a 12. osztályosok voltak jelen a szarvasi Ótemplomban. A többiek internetes közvetítés által lehettek részesei az ünnepségek osztálytermeikben. Az oltári szolgálatot Zahorecz Pál iskolalelkész végezte, és Lázár Zsolt esperes hirdette az igét.

A műsort ezúttal Pécsváradiné Tóth Anikó tanárnő szerkesztette a 10. osztályos fiatalokra építve. Vaskor Gergő például Bártfai Judit *Gondolatok az utolsó*

tanévnnyitón című, nagyon aktuális tanévnnyitó versét szavalta, melynek zárómódata így hangzik: „Átgondolom, mit kéne máshogy, / mit eddig nem, most megteszem, / és máától tényleg nekivágok, / belekezdtem, befejezem!”

Miután Kitajkáné Szántai Mária igazgató megnyitotta a tanévet, a záróimádság, az áldásvétel és a *Himnusz* eléneklése következett. Végül az ünnepség résztvevői visszakísérték az iskolázászlót az oktatási intézménybe, amely immár kilencedik tanévet kezdte meg az evangélikus egyház égisze alatt.

Forrás: Pécsváradiné Antal

FOTÓ: SZARVASIHEI.HU

A pannonhalmi bencés közösség vette át a pesthidegkúti ökumenikus iskolát

Hosszú és alapos előkészítő munka után szeptember 1-jétől a pannonhalmi bencés közösség vette át a harmincéves Máriaremete-Hidegkúti Ökumenikus Általános Iskola fenntartását. A tanévnnyitón Hortobágyi T. Cirill OSB főapát jelentette be, hogy az intézmény hivatalos neve ezentúl Pannonhalmi Főapátság Máriaremete-Hidegkúti Ökumenikus Általános Iskolája.

FOTÓ: SZÉKELY ANDRÁS / PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

A főapát a beszédében emlékeztetett arra, hogy II. János Pál pápa az 1996-os látogatásakor, amikor együtt imádkozott a bencés testvérekkel Pannonhalmán, így szólt: „Történelmek kezdetei abba a korbba nyúlnak vissza, amelyben a keresztény Kelet és Nyugat még osztatlan volt. A ti gyökereitek ebbe az áldott korszakba nyúlnak vissza. Olyan múlt ez, amely kötelez benneteket, és feladat ad! A mindennapi szolgálat során mozgátsátok elő a keresztények egységét, párbeszédre lépve mindenkivel. Az ökumenikus mozgalom nagy hasznot meríthet abból, ha elkötelezitek magatokat a

dialógusra, a másik fél meghallgatására és a közeledésre.”

„Legyen ez az iskola olyan hely, ahol gyökeret ver a felnövekvő nemzedékben a személyes istenkapcsolat vágya, az evangéliumi jó hír terjesztésének buzgalma és az egyházak kiengesztelődésének, közeledésének és egységének az álma” – fogalmazott Hortobágyi T. Cirill.

A református egyház képviseletében Balog Zoltán lelkész, miniszteri biztos hangsúlyozta, hogy ha a felekezetek nem az egymás közti távolságot méregetik, hanem haladnak Jézus Krisztus felé, akkor biztosan közeledni fognak egymáshoz.

Az evangélikus egyház képviseletében Fabiny Tamás elnök-püspök felidézte: kis létszáma ellenére az evangélikus közösség komolyan hozzá tudott járulni a máriaremete-hidegkúti ökumenikus iskola létehez, hiszen az intézmény első igazgatója, Kőszeghy Mária evangélikus lelkésznek a felesége volt.

Varga Mihály pénzügyminiszter, a kerület országgyűlési képviselője a beszédében kiemelte: példaértékű az a civil összefogás, amelynek révén létrejött az iskola. A szülői közösség a kezdetektől fogva és most is jelentős erővel támogatja a pedagógiai és nevelőmunkát.

Órsi Gergely II. kerületi polgármester utalt arra, hogy az ökumenikus iskola a kerület fontos oktatási intézménye volt és marad, függetlenül a fenntartótól. A budai tankerület igazgatója, Hajnis Éva méltatta az ökumenikus iskola eddigi harminc évét, a tankerület ékkövének nevezve az intézményt.

Az iskolaszék nevében Seidl Ágoston Szent István-éremmel ismerte el Csere István igazgató munkásságát abból az alkalmából, hogy huszonöt éve vezeti az intézményt. Végül Hardi Titusz OSB, a Pannonhalmi Főapátság iskoláinak főigazgatója nyitotta meg a 2020/2021-es tanévet a pesthidegkúti ökumenikus iskolában, amelyben két első osztály – a Rigóké és a Szalamandraké – kezd meg tanulmányait.

Forrás: Magyar Kurír

Együtt átélve Jézus ránk szabott csodáit

Kendeh K. Péter iktatása Csömörön

Szép nyári napnak is beillő szombaton iktatta hivatalába szeptember 12-én Mekis Ádám Észak-Pest megyei esperes az idén háromszáz éves csömöri evangélikus gyülekezet megválasztott új lelkészét, Kendeh K. Pétert.

Igehirdetésének alapigéjéül Mekis Ádám a *Jelenések könyvének* azt a sokat idézett verssorát választotta – „*Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját*” (Jel 2,10) –, amely az új csömöri lelkész nagypjának, id. Kendeh Györgynek volt vezérgéje.

Nem volt véletlen az igeválasztás: a politikailag meghurcolt, börtönt és kitelepítést is megjárt lelkész 1961 novemberétől huszonegy éven át a Csömörrel szomszédos Kistarcsán az özvegy pap-

nék otthonának gondnoka lehetett csak. Az élet megpróbáltatásai során sokszor merített erőt az ismert igéből. A kistarcsai evangélikus közösség 1981-ben a csömöri gyülekezet leánygyülekezte lett, így az unoka Csömörre kerülésével a szálak most többszörösen összeértek.

A többgenerációs lelkészcsaládból származó Kendeh K. Péter a Lk 24,28–31 alapján hangzott „szószékfoglaló” prédikációjában az úton levés fontosságát hangsúlyozta. „Igenis fontos az út, igenis sokkal

fontosabb dolog történik az úton, mint a cél elérésével.” Az emmausi úton bandukoló tanítványokkal is fontos dolog történt: Jézus melléjük szegődött. Az új csömöri lelkész igehirdetését a következő szavakkal zárta: „*Én azt hiszem, és azt remélem magunknak, hogy mind az úton járásban, mind ezeken a kitüntetett állomásokon együtt éljük át majd Jézus velünkletének pont ránk szabott csodáit; hogy az üres időt mindig Jézus tölti majd meg nekünk.*”

Kendeh K. Péter a lelkészi diplomájának megszerzése után 1998-tól 2007-ig a budapest-pestújhelyi evangélikus gyülekezetben szolgált. Ezzel párhuzamosan 2001-től tizennyolc esztendőn át a Luther Kiadó igazgatói tisztét töltötte be. 2018-tól a lelkészi életpályamodell egyik megálmodójaként egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztályán tevékenykedik mint a modell koordinátora.

■ – BZs –

FOTÓK: KLACSÁN PÉTER

Megjelent a Zarándokének énekfüzet applikációja

Szabó Bálint és Takács László közreműködésével elkészült a *Zarándokének* című énekfüzet digitalizált verziója telefonra tervezve – egyelőre androidos változatban. A projektet Szász Levente, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség elnöke és Grendorf-Balogh Melinda, egyházunk gyermek- és ifjúsági bizottságának vezetője támogatta. Az *Evangélikus.hu*, a Luther Kiadó és az Evangélikus Információs Szolgálat a *Google Play* digitálistartalom-szolgáltatón való közzététel lehetőségét biztosította az applikáció számára.

Az alkalmazás célja, hogy minél több emberhez eljuttassa az éneklés lehető-

ségét, az „*Énekeljétek új éneket az Úrnak, énekelj az Úrnak, te egész föld!*” (Zsolt 96,1) igei mottó alapján. Az applikáció megkönnyíti az éneklést, és közelebb hozza mind a fiatalabb, mind az idősebb korosztályhoz. A kottanézetet legfőképpen zenészeknek tervezték, ugyanis az énekléshez készült egy külön felület, amelyen csak az énekek szövege jelenik meg. A tartalomjegyzék és a keresés tovább egyszerűsíti a tájékozódást az énekfüzetben.

A *Zarándokének* könyv formában megvásárolható a Luther Kiadónál.

■ – HBZs –

„Kegyelme nem lett hiábavaló...”

Másodlelkészt iktattak a Deák téren

Minden szükséges higiéniai biztonsági szabály betartása mellett, de a lehetőségekhez képest nagyszámú gyülekezet, családtagok és barátok jelenlétében iktatta be Kovács Áront hitoktatásért, valamint gyermek- és ifjúsági munkáért felelős másodlelkézi szolgálatába a Pesti Egyházmegye esperese a Deák téri evangélikus templomban. Cselovszky Ferenc mellett a liturgiában Smidéliusz Gábor igazgató lelkész és Gerőfiné Brebovszky Éva másodlelkész segédkezett a szeptember 5-én tartott istentiszteleten.

Ighirdetésében Cselovszky Ferenc – aki gyermekkora óta nyomon követhette a fiatal lelkész életét – visszaemlékezett, hogy a „jól nevelt, szőke, őszintén érdeklődő kisfiú”, aki szülei mellett ült a monori templom padosorában, már akkor feltűnő „jelenség” volt, hiszen akkoriban nem járt sok gyerek istentiszteletre. Ma pedig már ő hozza kézen fogva kisfiát, hiszen időközben gyermekből édesapa, érdeklődő ifjúból férj, hitves, igazi társ vált, sőt az ige hallgatójából tanúskodó igehirdetővé lett.

Az esperes Pál apostol korinthusiakhoz írt első leveléből vett idézettel folytatta: „...Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, és hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló...” (1Kor 15,10) Kijelentette, hogy számára Kovács Áron személye is ennek bizonyítéka. Annak, hogy az Isten keze ma sem rövidül meg, hogy kegyelme ma is munkálkodik, és ma is kész életeket formálni, elhívni, megszólítani, késszé és képessé tenni arra, hogy az ő szolgálatában nevelőkké, gondoskodókká, tanúskodókká váljanak ebben a világban. Végezetül Cselovszky Ferenc azzal a biztatással fordult az új másodlelkészhez, hogy ossza meg és hirdesse Isten csodálatos kegyelmének fel-emelő erejét.

A fogadalomtétel és a megerősítő *Confirma* után a frissen beiktatott másodlelkész prédikációja következett, amelyben az amerikai szociológus, Ray Oldenburg által alkotott „harmadik hely” fogalmából kiindulva beszélt arról, milyen jó együtt lenni a családdal otthon, a munkatársakkal a munkahelyen, de milyen fontos ezek mellett a külső helyszín, a közösségi tér is. Kovács Áron visszaemlékezett, hogy ilyen lelki „harmadik helyek” voltak számára a keszöhidégykúti, piliscsabai és csákvári táborok, az ifjs (és nem csak ifjs) találkozások Monoron, Budavárban, Pilisen, Rákoskeresztúron és a Deák téren. Ilyen harmadik hely volt a teológusotthon és az Evangé-

likus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszéke is vagy éppen a Santiagóba vezető zarándokútja. Hozzátette, hogy minden ilyen „harmadik hely” ajándék az első kettő mellett. Ugyanakkor nem a hely a lényeg, hanem a találkozás. A találkozás azzal, aki megajándékoz bennünket a helyekkel.

A másodlelkész céljaként fogalmazta meg: minél többeket ráébreszteni arra, hogy itt, a város közepén van egy ilyen „harmadik hely”, egyfajta lelki hotspot, ahol megtalálhatjuk, megélhetjük és átélhetjük az erőt, megtapasztalhatjuk, hogy közel van hozzánk az Isten. „Hiszem, hogy a Deák tér ilyen hely. Szeretnék mindent megtenni azért, hogy minél többen megtapasztalják ezt” – zárta prédikációját Kovács Áron.

Az iktatást követő közgyűlést Zalán András felügyelő köszöntőbeszéde nyitotta meg, majd Sólyom Jenő tiszteletbeli felügyelő, Krizsán Zoltán, a Pesti Egyházmegye felügyelője, Szebik Károly, a Csákvár–Bicske–Csabdi Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze, Hegedűs Loránt, a Budapest-Szabadság Téri Református Egyházközség lelkésze és – az „öreg” ifjúság nevében – Frenyó István köszöntötte Kovács Áront.

■ HAJDÚ TIBOR

Kovács Áron 1980-ban született, a Pest megyei Káván keresztelték. Monoron érettségizett 1998-ban, és még abban az évben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. 2004–2005-ben Göttingenben ösztöndíjas, 2005–2006-ban pedig a Deák téren töltötte hatodéves gyakorlatát. 2006 júniusában Fabiny Tamás püspök ordinálta. 2006–2008 között Pilisen volt beosztott lelkész, 2008–2011 között pedig doktoranduszképzésben vett részt. 2011–2018 között Rákoskeresztúron volt másodlelkész, a Deák téren 2018 augusztusa óta dolgozik. 2012-ben kötött házasságot Takács Dórával, kisfiuk, Márton 2015-ben született.

ASZERZŐ FELVÉTELEI

Huszonnégy évnnyi szolgálat Szombathely százhuszonnégy éves templomában

Hálaadó istentiszteletet tartottak augusztus 30-án a Szombathelyi Evangélikus Egyházközségben a templom felszentelésének százhuszonnegyedik évfordulója alkalmából. Huszonnégy évi szolgálat után ezen az alkalmon búcsúzott el a gyülekezettől Gregersen-Labossa György parókus lelkész.

A kettős megemlékezés alkalmából zsúfolásig megtöltötték a hívek és a meghívott vendégek a templomot. Az istentisztelet fényét a Vox Savariae ökumenikus vegyes kar emelte szolgálatával.

„Búcsúprédikációjában” Gregersen-Labossa György hangsúlyozta, hogy míg a templomot a habarcs és az építészeti

bravúr tartja össze, addig a keresztény gyülekezetet az élő Jézus Krisztus. „Adjunk hálát – mondta a lelkész –, hogy a szombathelyi templom falai között soha nem szűnt meg az evangélium hirdetése, az apostoli alapra épülő szolgálat.” Igehirdetésének végén visszaidézte, amit csaknem negyedszázaddal ezelőtti beiktatásakor kikötött: „Funkciót vállalok, de funkcionárius nem leszek. Minket, papokat arra hívott el az Úr, hogy az evangélium hirdetői legyünk, s a hívekkel mint építőkövekkel építsünk lelki házat, krisztusi gyülekezetet. Bízom abban, hogy a helyemre kerülő Menyes Gyula és Uram Zsuzsanna lelkészek is ugyanerre az alapra fognak építkezni.”

Az úrvacsoraosztás után Rostáné Piri Magda esperes kérte Isten áldását a távozó lelkészre. A továbbiakban Steindl-Papp Judit lelkész az egyházközség ajándékát, egy liturgikus keresztet és egy emblematikus keresztelési kagylót adott át a búcsúzó parókusnak. Mészáros Tamás felügyelő a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület, Rostáné Piri Magda a Vasi Egyházmegye részéről búcsúzott. A hála és a köszönet szavait tolmácsolta a presbitérium, a püspökmolnári filia, a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a férfikör, a Vox Savariae vegyes kar és a kaufbeureni testvérgyülekezet egy-egy képviselője.

Istentisztelet után a hívek a templomkertbe vonultak, ahol Gregersen-Labossa György a gyülekezeti tagokkal együtt egy magyar tölgyfát ültetett el huszonnégy évnnyi szombathelyi szolgálatának emlékére. A fánál elhelyezett táblára egy Illyés Gyula-idézetet véstek: „A szél kihívásaira a fa gyökereivel válaszol.”

■ TERSZTYÁNSZKY KRISZTINA

Forrás: Vaol.hu

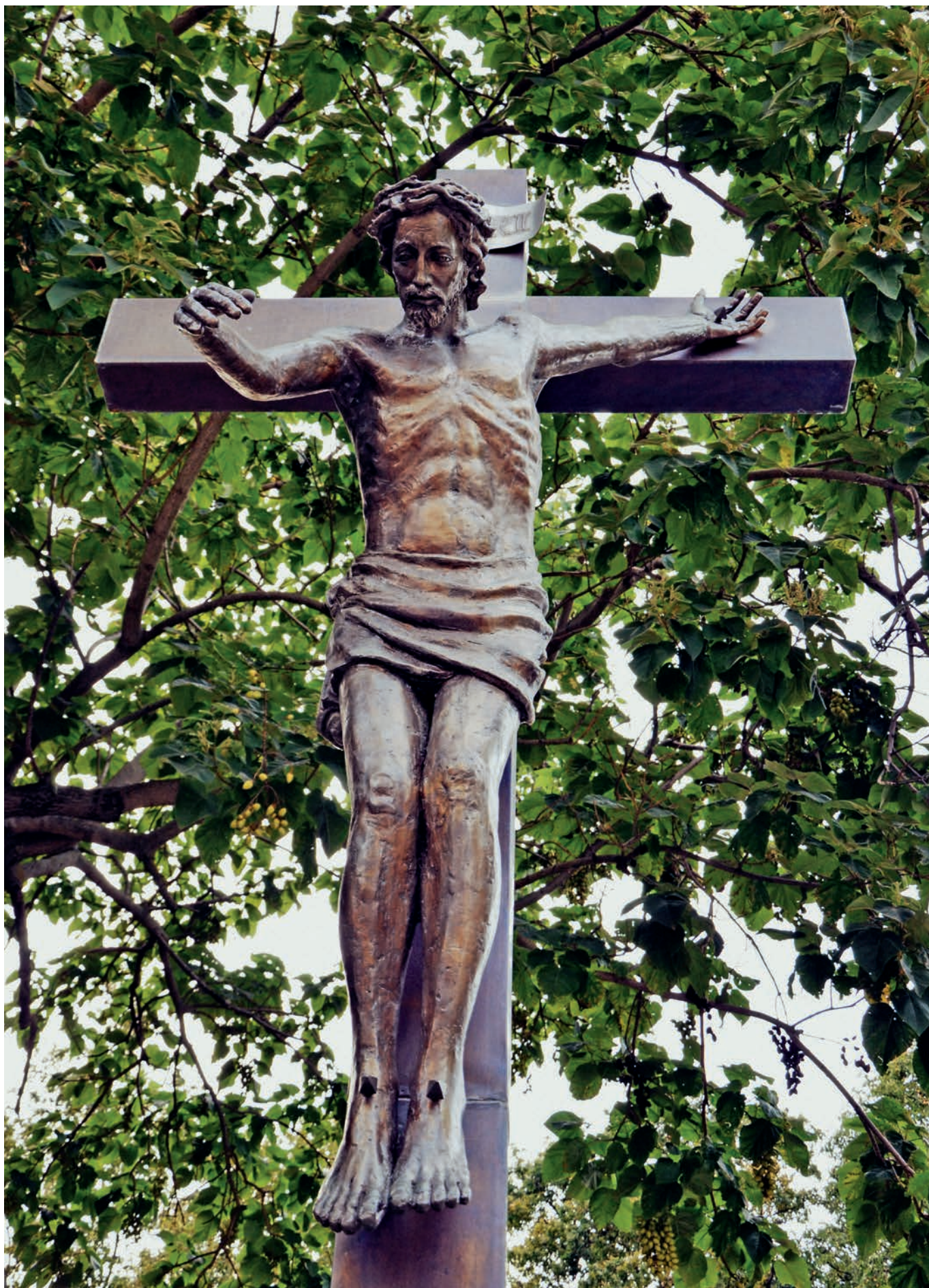
FOTÓ: UNGER TAMÁS

Oltár az iskolaudvaron

A vírushelyzet miatt idén nem a balatonboglári evangélikus templomban, hanem Szőlőgyörökön, a Dél-balatoni Gárdonyi Géza Evangélikus Általános Iskola udvarán tartották a hagyományos tanévnnyitó istentiszteletet. Kőszeghné Raczkó Zsuzsanna esperes asszony a helyszínhez alkalmazkodva felállított oltárral teremtette meg az istentisztelet hangulatát, igehirdetésével, énekléssel pedig még meg is mozgatta a gyerekeket.

Forrás: Dél-balatoni Gárdonyi Géza Evangélikus Általános Iskola

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Közvetítők

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

A közvetítők nagyon fontos szerepet töltenek be az életben, a kapcsolatteremtésben. Segítenek eljutni ahhoz, akivel valamiért találkozni szeretnénk, de a saját utunkon nem boldogulunk. Kulcsfontosságúak lehetnek a kommunikációban olyan szemben álló felek között, akik közvetlenül képtelenek egymással hangot találni. Kiemelt szerepük van a kereskedelemben is, hogy az eladók és a vevők megtalálják egymást... És a sort sokáig lehetne folytatni.

Természetesen a vallásokban – így a keresztyénségben is – megtaláljuk a közvetítőket, akik az ember-Isten kapcsolatban, illetve a közösség tagjai között gyakorolják ezt a feladatot. Ebben a szerepben látjuk például a bibliai Mózeszt, aki Isten és a választott nép között állva közvetít. Népeken nevében szól az Úrhoz, és az Úr üzenetét adja át népe tagjainak. Közvetítő szerepet töltöttek be az ószövetségi papok és a próféták is, némileg más formában és területen.

Az Újszövetség Jézus Krisztust mutatja be úgy, mint aki az egyetlen és legfőbb közbenjárónk az Atyánál. Pál apostol így fogalmaz: „Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Jézus Krisztus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért...” (1Tim 2,5–6). A Zsidókhoz írt levélben pedig ezt olvassuk: „Most azonban a mi főpapunk annyival különb szolgálatot nyert, amennyivel annak a különb szövetségnek lett a közbenjárója, amely jobb ígérek alapján kötött.” (Zsid 8,6) Tovább lépve azt látjuk, hogy az iszlámban is van egy kiemelt közvetítő, akivel egy szinten senkit nem említenek, ez pedig Mohamed, Allah legfőbb prófétája.

A közvetítők fontosak, ugyanakkor érdemes felfigyelnünk arra, ami a civil és a vallási élet területén egyaránt előfordul: a legfőbb közvetítőhöz egy másik, esetenként több személy vagy akár egy hosszú lánc vezet el. A gazdasági és a hivatali életben rájöttek arra, hogy a „közvetítő-halmazódás” lassítja, bonyolítja és drágítja az ügyintézkést, ezért tudatosan törekednek a nem feltétlenül szükséges láncszemek kiiktatására.

Az egyházban mint emberi közösségben ugyanígy megjelent a „közvetítő-halmazódás”. Már a korai egyházban elindult ez a folyamat, és évszázadokon keresztül folytatódott. A legfőbb közvetítőhöz, Jézus Krisztushoz is

közvetítőkön keresztül kezdték keresni az utat. Első számú személyként találjuk Máriát, az ő földi édesanyját, azután az apostolokat, majd a későbbi szenteket. A reformátorok rádőbentek, hogy ez a jóhiszemű „közvetítő-halmazódás” az egyházban is károkat okoz, de másként, mint a gazdasági és társadalmi élet területén. Az egyházi kár nem az, hogy lassít, bonyolít és drágít, hanem hogy az egyetlen közvetítőnk, Jézus Krisztus egyedülálló szerepét gyengíti, és a pótolhatatlanságát homályosítja el.

Néhány éve egy török szigeten, a Büyükadán meglátogattuk az Aya Yorgi görög ortodox templomot. Szent György ezüstből készült domborműve előtt csodás gyógyulásokra emlékeztető emléktárgyak, otthagytott mankók, hálaimák, virágok és mécsesek feküdtek. Hasonlóan ahhoz, mint ami számos római katolikus templomban Mária szobrai vagy képei előtt sokfelé látható. A közelmúltban meglátogattam a híres zsidó zarándokhelyet, Reb Steiner Saje (1851–1925) csodarabbi bodrogkeresztúri sírját. Meglepett, hogy a sírhalmot a zarándokok papírra írt imádságainak hatalmas dunnája takarta be.

Az ilyen különleges vallási megnyilvánulások láttán egyes érzések kerítik hatalmába a protestáns lelkeket. Egyfelől meghat az emberi lélek segélykiáltásainak, kéréseinek és hálaimáinak vizuális látványa, másfelől belül berzenkedem azon, hogy az oly nagyra becsült közvetítők fontosabbakká lesznek tisztelőik szemében, mint az, akitől minden áldás jön. Nagy tanulság ez számunkra, lelkészek számára is, akik az Úr házában forgolódunk. A földi és a mennyei világ találkozási pontját szimbolizáló templomokban nem véletlenül a két világ határán folyik a liturgikus cselekmény. A lelkész liturgikus értelemben közvetítő szerepben van, amit a legszemléletesebben a liturgikus forgása jelez.

A közvetítői szereppel azonban óvatosan kell bánni. Soha ne a közvetítő kerüljön a reflektorfénybe, mert ilyenkor éppen ő takarhatja el azt, akiről tanúskodnia kell. A legjobb útmutatót erre vonatkozóan Keresztelő Jánostól kapjuk, aki a maga közvetítői szerepében a következőt fogalmazta meg: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem!” (Jn 3,30) ■

Elfogadó, nyitott közösségben

Négyesiné Tóth Györgyi az iskolapadból a katedrára

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Négyesiné Tóth Györgyivel, a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium gimnáziumi igazgatóhelyettesével, földrajz-angol szakos tanárával szakmai kihívásokról és inspirációról, valamint a sztehlói örökségről is beszélgettünk.

– 2003 óta dolgozik e falak között, amelyek 2011 óta a Sztehlo-intézményt jelentik. Miként változott az iskola ebben az időben?

– A folytonossághoz hozzátartozik, hogy nemcsak hogy itt dolgozom, de ebben az épületben is tanultam, itt érettségiztem, így 1988 óta kötődöm az intézményhez. Először furcsa, egyben inspiráló volt, hogy egykori tanárainkkal kollégák lettünk. Sokat adott, hogy saját alma materemben dolgozhatok, azt érezhettem, hogy hazajöttem. Az intézmény egyházi fenntartásba kerülése nem volt egyszerű, de a kezdeti átállási nehézségeket mára sikeresen leküzdöttük. Evangélikusként külön áldás számomra, hogy érzem, egyházi iskolánkban szükség volt és van is rám. Itt megtaláltam a helyemet.

– **Mit jelent önnek a tanítás?**

– Sok olyan tanárom volt, aki motivált. Az ő hatásukra már gimnazistaként eldöntöttem, hogy pedagógus leszek. A magam által megtapasztalt mintát próbálom átadni a diákoknak, arra törekszem, hogy inspiráljam, biztassam és segísem őket. Jelenleg igazgatóhelyettesként kevesebb időt tölthetek velük, mint amennyit szeretnék. Nagyon hiányzik az együttlét a diákokkal, hiszen pedagógusként fő hivatásomnak a tanítás szolgálatát látom. Mostanában kevesen jelentkeznak földrajz szakra. Nagyon nagy boldogság, amikor a végzős diákok közül többen elmondják, hogy miattam lettek földrajztanárok.

– **Különleges élmény lehet az is, hogy munkatársai közül többen korábban a tanítványai voltak.**

– Hozzám hasonlóan több fiatal kolléga az intézmény falain belül tanult, sőt olyan is van, aki már az egyházi átvétel után végzett. Nagy örömmel és szeretettel jönnek vissza hozzánk régi tanítványaink. Jó érzés megélni, hogy segíthetjük őket, és megtapasztalhatjuk munkásságunk „gyümölcseit”.

– **A gyermekek gondolkodása folyamatosan változik. Nehez lehet fenntartani az érdeklődésüket.**

– A mai diákok már a digitális generáció tagjai, születésüktől ott vannak körülöttük a digitális eszközök. Ez a korábbi generációkhoz képest nagy különbség. Többek között ezért is hangsúlyozom, hogy pedagógusként az élethosszig tartó tanulás tényleg szó szerint értendő, és egyáltalán nem közhely. A digi-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

tális világgal nekünk is fel kell vennünk a lépést, és a szakterületünkön folyamatosan tovább kell képezni magunkat. Utóbbi az angol nyelv esetén egyszerű, mert rengeteg olyan új módszer és eszköz van, amivel színesíteni lehet az oktatást, de a földrajztanításban is egyre több módszertani megoldást tudunk alkalmazni. Így a változás egyszerre jelent kihívást és inspirációt.

– **Az intézmény Sztehlo Gábor evangélikus lelkész nevét viseli. Miként jelenik meg a sztehlói örökség a hétköznapiakban?**

– Sztehlo Gábor példát mutatott a nyitottságra. Ez óvodánktól az általános iskolán át a gimnáziumig, sőt egyházunkra is jellemző. Ezenkívül az elfogadást emelném még ki. Ahogy Sztehlo Gábor minden gyermeket elfogadott, mi is ugyanezt igyekszünk képviselni. A hozzánk érkező gyermekek nagyobb része nem gyakorló evangélikus vagy keresztény családból jön, a szülők mégis ide íratják be őket, mert elfogadó és nyitott közösségnek látnak minket, és azt gondolják, hogy itt jó helyen és biztonságban van a gyermekük. Arra törekszünk, hogy elfogadó felnőtteket neveljünk. Diákjaink között fogyatékkal élők, autisták is vannak. Nálunk nincs szeparáció. Hiszem, hogy ez a fajta érzékenyítés nagyon fontos. Sztehlo Gábort se érdekelte, hogy ki milyen családi háttérből jött hozzá, a lényeg az volt, hogy biztonságot, a lehetőségekhez képest jó hangulatot teremtsen, és segítsen a gyermekeknek. A mi tantestületünkre ez az elfogadás és nyitottság abszolút jellemző.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Hovatovább-nosztalgia

Gyülekeztörténetet írok. A sámsonházi templom százötvenedik szentelési évfordulójára. Én, aki csak jövevény („gyüttment”) vagyok itt – hat éve. Én, aki tulajdonképpen nem is vagyok a gyülekezet múltjának része – és őseim sem azok. Majd évtizedek múlva belekerülhetek egy hasonló írásba, persze csak akkor, ha hagyok magam után említésre méltót. Van egy lelkes munkatársam is, egy tősgyökeres helyi, egyházszerető presbiter hölgy. Így illendő, és így könnyebb is. A munka finisében vagyunk, a határidő az október 11-i ünnepség – érzem, hogy a legjobb műzsa valóban a határidő.

Nem is tudom már, mit gondoltam, amikor év elején olyan könnyedén magamra vállaltam ezt a feladatot, tulajdonképpen önként. Annyit bizonyára gondolhattam: csináltam én már hasonlót, ez most egy következő lépés. Most azt látom, hogy hármat kellett lépnem, hisz a feladat sokkal összetettebb, mint sejtettem. Kutatás, egymásnak ellentmondó adatok többszöri egyeztetése, szerkesztés, írás, sőt olykor nyomozás. Az utóbbi igen izgalmas, de legalább annyira időfárasztó is, amikor kiderül egy irányról, hogy zsákutca, és úgy érzi az ember, hogy órákat fecsért el. Kezdetben ezt éreztem, mostanra mindezen kitérőket is hasznosnak, tanulságosnak és építőnek látom.

Gyülekezetem múltjával már a kezdetektől ismerkedem, főleg beszélgetések, történetmesélések által. A szubjektív beszámolók, visszaemlékezések hol indulattal, hol pedig hálával hangzottak el. Elődeimről sokaktól sok mindent hallottam, és szinte mindig volt ellentmondás a különféle verziók között. A régierekről – akiket a ma élők már személyesen nem is ismernek – csupán írásos feljegyzések, jegyzőkönyvek szólnak. Ezek főként objektív, leíró, mintsem elemző dokumentumok.

Milyen volt valójában a múlt? Ki építette a gyülekezetet, és ki rombolta? A mai helyzetet szemlélve kit kell a bajokért leírni és az áldásokért felemelni? Végző soron ki hozhat ítéletet az elődök hagyatéka felett? Presbiterek? Egyházfenntartók? Püspökök? Egyháztörténészek? Lelkeszütödök? A kívülálló világiak?

Nem álszenteskedem: bevallom, izgat, hogy rólam mint gyülekezeti lelkészről mit fognak hallani a jövő nemzedékek – a maiaktól. Természetes vágyam, hogy csupa jót halljanak, és hogy azoknak a sorába kerüljek, akiknek a nevét hallva a hívek szeme könnybe lábad a hálától és a sok-sok szép emléktől. Jó olykor-olykor ezen elmélázni és a képzelt helyzetek dicsőségében úszkálni. Azonban – a legőszintebben mondom – ezen érzés ellen tudatosan küzdök. Mert nem tartom helyesnek – bár jólesik –, ahogyan azt sem, hogy az embereknek való megfelelés legyen a szolgálatom mozgatója.

a magam tetteiért, hanem közösségeért: egy, két vagy három gyülekezetért. És hogy ki kér számon? Mármint végző soron. Hát nem az említett plénumok, tisztségviselők, szakemberek. A végző számonkérés kiváltsága nem embereké. Istené. Mert ő küld ki az evangélium hírével szerte a világba. Akit nem ő küldött – nehéz ezt pc [politikailag korrekt – a szerk.] módon megfogalmazni –, az csak úgy ott van. És nem építi az Isten országát, hanem rombolja.

Tűzoltó – szokták mondani a Szentlélek munkáját hátráltató egyházi vagy „egyháziatlan” emberekről. Akár lelke-

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: WILLIAM DAIGNEAULT / UNSPLASH.COM

Bár a múlt, az elődökhöz hasonlítás ad némi motivációt, de nem elég a lelkiismeretes munkavégzéshez. Az ember könnyen a versenypályán találja magát: vajon hol vagyok a teljesítménymezőnyben? A jövőbe helyezett célok, előre nem látható – tehát vélt – eredmények, gyümölcsök is adhatnak erőt a továbblépéshez, de nem elegendő a lelkesedés szinten tartásához.

Marad hát a jelen. Ami épp van. Ahol éppen én vagyok. Amikor én vagyok számonkérhető, én felelek nemhogy csak

szekről is. Ennek analógiájára végül is mondhatjuk (tessék jól érteni!): gyűjtsuk fel a világot! Hadd lángoljon a Szentlélek tüzetét! Akinek nem tetszik ez a kissé morbid kép, fordítsa le magának a jól ismert szavakra: evangelizálás, tanítvánnyá tétel, megtérésre hívás. Akinek így sem tetszik, az (megint pc-nek kéne lennem, de nem leszek az): tűzoltó.

Isten először nem küld, hanem hív. Elhív és kiküld. Téged, kedves olvasó, hova küld?

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Az a bizonyos isteni szikra

Nemzetközi díjat nyert a Luther Kiadó logójának tervezője

FOTÓ: VILLÁNYI CSABA

Farkas Annának az *Anaptár*, művészet és tudomány metszéspontja címmel idén megvédett DLA-értekezése, egy egyedileg, kézzel hímzett borítójú könyv a kommunikáció és márkadizájn kategóriában Best of the Best – a legjobbak legjobbjá – díjas lett. A Luther Kiadó, a Zeneakadémia és a Magvető Kiadó logójának megálmodóját az elismerés kapcsán kérdeztük.

– Idén a Red Dot Award nemzetközi formatervezési versenyen a legjobbak legjobbjának választották az *Anaptár* című munkáját. Mit takar ez a szokatlan elnevezés?

– Először 2015-ben kaptam Red Dot-elismerést a különleges plakánapptáramra, igaz, akkor nem a Best of the Best címet nyerte el. Maga az *Anaptár* egy hosszabb projekt, hiszen körben ábrázolja az évet, megjelenítve a csillagászati holdadatokat, amelyek az *Anaptáron* átlós rajzolatokban jelennek meg, és minden évben más és más az alakjuk. Ez már önmagában is egy új adatábrázolási mód, amelyet én fejlesztettem ki 2009-ben, és 2010-ben jelent meg először. A mostani díj viszont abban más, hogy én erre az újszerű adatábrázolásra egy egész kutatási programot fűztem fel. A Képzőművészeti Egyetemen idén doktoráltam, az *Anaptár*, művészet és tudomány metszéspontja című disszertáció pedig az ehhez kapcsolódó kutatásaimból készült. Megírtam, grafikailag meg-

terveztem, betördeltem és meghímeztem a borítót. Végül az idei Red Dotra ezt a könyvet adtam be, ami elnyerte ezt a kiemelt díjazást.

– Könnyebb hozzákezdeni egy ilyen munkához, mint Szabó Magda *Abigél* című regénye könyvborítójának vagy az Európa bizstró arculatának megtervezéséhez?

– Nagyon más az *Anaptár*, hiszen saját projekt, nem megrendelés. Tervezőgrafikusként általában azzal keresnek meg, hogy például az Európa bizstrónak szüksége lenne egy emblémára, arculatra és egyedi tapétadizájra. Az ilyen jellegű feladatoknál szeretem a kötöttségeket és azt, ha adnak valamilyen kapaszkodót a munkához, ha elmondják, hogy mi a konkrét tervezési feladat, és mit szeretnének vizionálni a munkám kapcsán, milyen legyen a stílusa, hangulata, kikhez szóljon, egyebek. Az *Anaptár* kapcsán senki nem mondta, hogy tervezzek egy különleges és egyedi körnaptárt, ez egy teljesen önálló ötlet, fejlesztés és munka volt.

– Ha már a tervezésnél tartunk, hogyan kezdett hozzá a Luther Kiadó logójának kialakításához?

– Ha jól emlékszem, akkor ez egy nyílt pályázat volt 2008-ban. Négy tervet adtam be, és legnagyobb meglepetésemre a jelenlegi nyert. Négy egymásra helyezett könyv, amelyek a gerincük felől látszanak, és kicsit el vannak forgatva úgy, hogy megjelenjenek a könyvek lapjai is. A piros könyv lapjaiból több látszik, jobban el van fordítva, ami azért is lényeges, mert így a negatív tér egy fél keresztet rajzol ki. Ez a „rejtett” keresztmotívum az első perctől kezdve fontos és szándékolt eleme volt ennek a tervemnek.

– A piros és a fekete színnek mi a jelentősége a logóban?

– Az alapötletet a Luther-rózsa adta, amelynek közepén a piros szívben fekete kereszt látható.

– Befolyásolta-e a pályázat benyújtásakor, hogy ez egyházi szervezetnek készülő munka?

– Ha nem a Luther Kiadóról lett volna szó, elképzelhető, hogy nem indultam volna a pályázaton; talán azért, mert pro-

testánsként keresztyén lelkületű és értékrendű embernek gondolom magam.

– Van olyan borítótervezés vagy arculat, amelyik különösen kedves önnek?

– Nagyon szeretem a munkámat és a tervezést. Szinte minden megbízást szívvel-lélekkel csinállok. Szerencsére azok a munkák nem nagyon találják meg, amelyek nem vállalnék el. Általában két cso-

portra tudom osztani a munkáimat. Van olyan megbízás, amikor egy pillanat alatt jön az ötlet. Ilyen volt például a Zeneakadémiáé, amelynek az emblémája szintén egy tenderre készült, és a brief [a megbízó és a kivitelező közötti együttműködés részletezése – a szerk.] elolvasása után rögtön láttam magam előtt az arany babérkoszorú közepén a stilizált lant formát. Akárcsak a Magvető Kiadó logójánál a magokat az „m” fölött, mintha a hungarumlauttal [ketős és éles ékezet, lásd ő és ú betű – a szerk.] kiegészített betű egy új karakter lenne. Ilyenkor van az a bizonyos isteni szikra, de van, amikor az ember kínlódik. Nem feltétlenül a megvalósítás a nehéz, hanem ha nem jön azonnal az ihlet. A Luther Kiadónál is kicsit hasonló volt a helyzet, ezért is készítettem több változatot.

– Ennyi rangos elismerés után milyen tervei vannak a jövőre nézve?

– A munkámban fontos a visszaigazolás, ezért is szoktam sok pályázatra nevezni, de nem az motivál, hogy legyen még egy díjam. Szeretném végigcsinálni ezt a tizennyolc és fél évet az *Anaptárral*, ez biztos. Remélem, hogy lesznek a jövőben is megrendeléseim, és tudok dolgozni. Az utóbbi időben igencsak lekötötte a figyelmet a doktorim, ez elég nagy cél volt, amit el is értem. Ezt pedig ez a díj koronázza meg igazán.

■ TORDA ESZTER

„Az ítéelő s megmentő”

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület pecsétje

Amikor az ezredfordulón megalakult a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület, rögtön felvetődött a kérdés, hogy milyen jelképekben mutakozzon meg az új egyházkerület, mit ábrázoljanak a legfontosabb szimbólumok, a pecsét, a címer, a zászló.

Az új intézmény első püspökének Iltzes János kőszegi lelkészt választották, aki a gyülekezete levéltárában őrzött, 1848. március 19-én keltezett püspöki körlevél pecsétjét javasolta alapnak. Utalva ezzel az egyháztörténeti folytonosság-

ra is. Ebben az iratban Haubner Máté dunántúli szuperintendens „igaz hazafiságra” buzdítja lelkészeit. (Emiatt a szabadságharc bukása után Kufstein várbörtönét is meg kellett járnia.)

A híres dokumentum pecsétjén a közismert bibliai kép, a jó pásztor ábrázolása volt látható. A felirata pedig ez volt: „A' DUNÁNTÚLI Á. V. EV. EGYHÁZKERÜLET PÖCSÉTE”. Ennek tulajdonképpen a másolata a mai egyházkerület pecsétje, ezzel a felirattal: „NYUGATI - DUNÁNTÚLI - EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET A. D. 1576.” A dátum a hegyfalui zsinatra utal, amely Nádasdy-birtok lévén jó ideig zsinati székhelye volt az egész dunántúli kerületnek. Az 1576. évi zsinaton fogadták el az *Ágostai hitvallást*, és választották püspököt Szegedi Máté sárvári lelkész személyében. Ekkor alakult meg az ősi egyházkerület.

A pecséten szereplő „jó pásztor” ábrázolás arra utal, hogy a püspöknek jó és karizmatikus egyházvezetőnek kell lennie. Aki a pásztorok pásztorja és lelki vezetője az egyházkerület népének.

Valahol olvastam, hogy érdemes megfigyelni: a juhok magatartása sok tekintetben hasonló az emberekéhez. Nyájöszton, szorongás, féltékenység, csökönyösség, ostobaság, rossz szokások. Mindez megvan az emberben is. A pásztoroknak szó szerint életbe vágó szerepük van egy nyáj életében. A nyáj sorsa attól függ, milyen a pásztoruk. Lehetnek szelídek, jók, értelmesek, bátrak, önzetlenek a nyájuk iránti szeretetükben, mások pásztorolása alatt viszont a nyáj szenved és éhezik...

Ha jobban megnézzük a pecsétet, akkor nemcsak a báránykát hazavívó pásztorot láthatjuk, hanem a kezében egy evezőszerű lapátot is felfedezhetünk. Ez nem az egyház hajóját kormányzó Jézusra utal, hanem szórólapát.

A Keresztelő János által elővetített prófécia elevenedik meg általa: aki utána jön, annak kezében szórólapát lesz. Az ókorban ezzel az eszközzel választották külön az apróra vágott szalmát és a pelyvát a búzától. A búza rögtön a földre hull, a pelyvát pedig elfújja a szél. A bíró már kezében tartja a szórólapátot...

Énekeskönyvünk 502. énekének első versében olvashatjuk azt, ami a pecsétről üzen felénk. Jézus az, aki ítéelő s megmentő. És valóban, kezében ott az ítélet szórólapátja, amellyel elvész, aki könnyűnek találta. Ugyanakkor vállán ott az elveszett, de – általa – mégis megkeresett és megmentett bárány, amelyben magunkra ismerhetünk.

Életünk végén, az ítéletben pedig pontosan az lesz a mi egyetlen reményiségünk, hogy a bíránk és az ügyvédünk is ugyanaz a Jézus lesz.

■ MENYES GYULA

Forrás: *Dunántúli Harangszó* – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja, 2020/3. szám, ősz

Szeretetet és önbecsülést varrnak

Nyíregyházi édesanyák munkáját támogathatjuk

Egyedi, Luther-rózsával díszített maszkok érkeztek a Luther Kiadó könyvesboltjába. A ma már mindennapi életünk részét képező viseletek nem csak egyházunk jelképével, hanem mesefigurákkal, növénymotívumokkal vagy éppen matyó mintával készültek. Bereiné Siska Ildikót, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat munkatársát, az ötletgazdát kérdeztük, kik varrják ezeket a textíliákat, merthogy ez sem hétköznapi történet.

FOTÓ: MACVARI MÁRTON

– Talán nem állítunk valótlant, ha azt mondjuk, hogy ilyenfajta maszkok még nem készültek az országban.

– A nyomott Luther-rózsával díszítése tényleg egyedi, a kiadó kérésére kezdtük el nyomni és varrni. A célunk az volt, hogy barátságosabb szükségesszükszerek készüljenek, ezért a Luther-rózsával mellett varrtunk kiskutyás, mackós, tündéres, virágos maszkot is.

– Nem a maszkkészítés volt az elsődleges feladatuk, ezt most a szükség hozta így, de mióta dolgozik a varroda?

– A hajléktalanok foglalkoztatására irányuló országos mintaprogram részeként alapítottuk a varrodát 2017-ben. Két telephelyen működünk. Az egyik a helyi Családok Átmeneti Otthona, ahol az ott

ellátott anyák vagy a már kiköltöző édesanyák dolgoznak, a másik telephelyen pedig az átmeneti szálló lakói és a nappali ellátásban részesülő szenvedélybetegek dolgoznak.

– Az ellátottak rehabilitációjának egyik fontos lépése, hogy alkotómunkát kaphatnak.

– Valóban, ez egy fontos sarokpont, hiszen van, aki évek óta nem dolgozott, mert folyamatosan kisgyermekai voltak, vagy kellő munkatapasztalat hiányában nem állná meg a helyét a munkaerőpiacon. Emellett az ellátottaink nem kis „bátyut” cipelnek magukkal, hiszen a legtöbbszörnek nincs otthona, vagy nagyon rosszak a lakhatási körülményei, és sajnos sokakat bántalmaznak. Sokféle háttérrel és sérülés-

sel érkeznek hozzánk az emberek. A kollégáimmal azon dolgozunk, hogy egyrészt az értékteremtő munkát tudjunk nekik adni, másrészt szociális munkásként is jelen vagyunk, megtanítjuk a konfliktuskezelést, a munka tiszteletét, a problémamegoldást, az együttműködés alapjait a munkahelyi környezetben. A társadalmilag általános megítélés szerinti passzív segítségváróból aktív alkotóvá válik egy területen. Ennek egyik jó példája, amikor egy ruhadarab vagy munkapóló elkészül, aztán a gyermek, aki eddig csupa rosszat hallott az édesanyjáról a családban, rácsodálkozik, hogy „anya, hiszen hordják, amit te varrtál”. Ezáltal az anyuka eddig lábbal tiport önbecsülése is növekszik, hiszen azonnali visszacsatolást kap arról, hogy értéket alkotott.

– Milyen termékeket varrnak még, amelyeket akár rendelni is lehet?

– Mi varrtuk a kertvárosi gyülekezet konfirmációs talárjait, de gyülekezeti kérésre készítettünk már oltárterítőt is, vagy varrtunk szatyrokat óvodásoknak, tolltartót, alvómaszkot, textil ökozacskót, hátizsákot. Emellett a varrodában az intézményi ellátáshoz felhasználható textíliák – munkapóló, ágynemű, terítő, függöny – varrása, a ruhaadományok javítása, méretre igazítása, újrashaposítása történik.

– A varrodáról azt gondoljuk, egyúttal közösséget is teremt.

– És ez így is van. Ha valami utolsó pillanatos vagy szűk határidős kérés érkezik, akkor mindannyian összefogunk, és közösen, időt nem sajnálva dolgozunk. A kollégáinkkal figyeljük a trendeket is, mire van igény, milyen minták a divatosak, és emellett van egy egészen különleges kezdeményezésünk: a készségfejlesztő csendeskönyv, amellyel a kisgyerekek a gombolás, cipzárazás, sorrendbe rakás gyakorlatát fejleszthetik. Ennek már helyi óvodák is a csodájára jártak.

– Melyek a hosszú távú céljai a varrodával?

– Elsődlegesen egy olyan terméket szeretnénk találni, amelyre nagyobb tömegben is van piacképes kereslet. Legyen ez akár ágynemű, amellyel panziókkal, szállókkal tudnánk együttműködni, de sajnos a koronavírus ezt a tervünket most kicsit hátráltatja. Fontos lenne tudatosítani a vásárlóban: lehet, hogy a mi termékünk valamivel többbe kerül – hiszen mi igen kis üzem vagyunk, a termékeinket egyesével szabjuk, majd varrjuk –, de a vásárlásával jó célt támogat, és minőségi árut kap cserébe.

■ KÉZDI BEÁTA

Találkozások helyszínévé válni

A pilisi Bizsu-ház közösségi tér kicsiknek és nagyoknak

Sok-sok imádság, beszélgetések és hosszú előkészületek után tavaly novemberben megnyílt a közösségi ház Pilisen. Nyár eleji látogatásom végén Gulyás Árpád helybéli nagyapa kérte, hogy üljünk le körben, ne siessünk, nyugodtan hangolódjunk rá az áldásra, egy áldás mindig jól jön, az Uristent is be kell kapcsolni ide, a Bizsu-háznak és munkásainak az életébe: „Uram, áldd meg ezt a házat és a benne tevékenykedőket!” A házon és munkatársain valóban áldás van. De kik is ők?

Bánszki Sándor mérnök, volt pilisi presbiter a megérkezésemkor – lelkiismeretes gazdaként – éppen elszántan irtotta a parlagfüvet a ház körül. Sándor húsz éve segít egy másik projekt szervezésében: a Csepp a Tengerben Alapítványon keresztül a pilisi nevelőotthonos gyerekeket támogatja. Rendkívül tetszett neki Nagy Panka diakóniai munkatárs ötlete, amely szerint most már nem elég a nevelőotthon, azaz a Pilisi Gyermekotthon, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola lakóit segíteni, kellene egy közösségi tér a helyi, leszakadófélben levő, zömében roma gyerekeknek is.

Kulcs a jövőhöz

Nagy Panka huszonöt éve szeretett bele a segítői munkába. Még fasori diákként kezdett kijárni a nevelőotthonba játszani a gyerekekkel, felnőttként pedig már a többi önkéntest toborozza, szervezi a munkát, a foci járó teológushallgatókkal segítenek a nevelőotthonban dolgozóknak. „Nem is tudom, mit csinálnánk, ha Pankáék nem járnának ide – dicsérte egy korábbi találkozásunkkor a középiskolásokból és egyetemi hallgatókból álló önkéntes csapatot Mátrai Edit gyülekezeti tag, a nevelőotthon igazgatóhelyettese. – Óriási dolog, hogy most már a

környező romatelepek gyerekein is segíteni próbálnak.”

Panka lassan megismerte a helyi viszonyokat, a roma lakosság szerkezetét, és világossá vált számára, hogy a nehezen megközelíthető romatelepek megnőtt gyereklétszáma igen nagy kihívást jelent a helyi iskola és a tanárok számára. A gyerekek rossz időben elmaradnak, a lányokat kamaszkoruktól már gyakran otthon tartják, mert féltik őket. A létszám egyre nő, sokan a felújított pesti kerületekből, mások Erdélyből költöztek ide.

A ház megálmodásában és megvalósításában Panka társa az evangélikus Kotyinszkyne Gajdos Szilvia pilisi szociális munkás volt, aki a szomszédos Nyáregyházán hitoktató, hivatalból a térség családsegítője és gyámügyi referense. „Tíz évvel ezelőtt láttam, ahogyan a máltai szeretetszolgálat a szomszédos Móron elindított egy tanodát egy libahangárban, önkéntesek bevonásával. Rögtön tudtam, hogy nekünk is kell egy ilyen. ►

Gulyás Árpád, Pisti és nagymamája, Borika

Nagy Panka (balra) huszonöt éve szeretett bele a segítői munkába

Gajdos Szilvivel (jobbra; balra a szerző) készül az interjú

Azóta mondogattam mindenkinek, imádkoztam érte, és amikor Pankával egymásra találtunk egy érzékenyítő kurzuson, amit az evangélikus diakóniai osztály szervezett, az álom kezdett megvalósíthatóvá válni.”

Szilvi a legtöbb családot ismeri a környéken, ahogy a nehéz lakókörülményeiket, a családi kríziseket, a sok iskolai fegyelmi tárgyalást, a pénzkezelési gondokat is. Meggyőződése, hogy bűn lemondani a gyerekekről, keresztyénként és hitoktatóként különösen is. „A gyerekek és az őket tanító tanárok a kulcs a normális jövőhöz. A gyerekeket nagyon sok mindenre meg kell tanítani, amit nem hoznak otthonról, a tanárokat pedig támogatni és segíteni kell.” Így aztán keresték a kapcsolatot a helyi általános iskolával is, hogy megtudják, miben tudnak segíteni, hiszen a gyereksapat ugyanaz. Mint kiderült, az egyik legnagyobb gond eljutni az iskolába. A gyerekek könnyen elmaradnak, hiszen a dűlőktől az iskola két-három kilométerre van, az út rossz, autó vagy busz nincs. Kellene egy iskolabusz, mint Amerikában, és Panka már szervezi is: a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség által használt kisbusz tanév közben befogható...

A házirend a kézzel írt Tízparancsolat

Háziasszony nélkül nincs közösségi tér. Gulyás Árpádné, Borika a sok betegséggel küszködő saját családjában három generációnak nyújt fizikai, anyagi és nem utolsósorban imádságos támaszt, emellett marad energiája a közösségi házra is. Őt unokája, Pisti hívta ide, és hamar kiderült, hogy Borika lehetne a ház lelke, és már csak az anyagi háttérre kellett megoldást találni. Ez végül a házzal együttműködő Kiút Egyesület szervezésében tudott megvalósulni. Így délelőttönként Borika vigyáz a házra, a látogatásomkor éppen a járvány alatti ebédsztást menedzselte. Később az adományként érkező ruhákat és élelmiszereket csomagolta, szortírozta. Ő szervezi a rendszeresen meghirdetett osztást, ami nem kis munka. Pisti segít neki, akivel amúgy angolul diskuráltam, hiszen a diákjaimnak küldött videójából már ismertem ezt az erősségét.

Néhányak kreatív merészségének köszönhetően a Bizsu-ház elindult. Sokan felkarolták az ügyét, imádkoznak, drukkolnak a sikernek, de még rengeteg munka van hátra. Az omladozó hátsó ré-

FOTÓ: NAGY PANKA ARCHIVUMÁBÓL

Mivel és hogyan tudok segíteni a pénzzadományon túl? Egyebek mellett tanulást segítő informatikai eszközökkel; az udvaron használható sporteszközökkel; kényelmes padokkal, székekkel; önkéntes munkával, illetve iskolák részéről önkéntes diákok szervezésével; a gyerekeknek ünnepekkor kiosztható apró ajándékokkal. Kapcsolattartó: Nagy Panka; e-mail-cím: gyermekbarka@gmail.com. Anyagi támogatás: Cseppatengerben.hu/tamogatás (a megjegyzés rovatba kérjük beírni: Bizmu-ház).

„A gyerekek és az őket tanító tanárok a kulcs a normális jövőhöz”

szen mérnökhallgatók dolgoznak Kemes Balázs DLA irányításával, de az állandó működéshez ember kell, az önkéntesek odavonzásához aktív Facebook-oldal és állandó marketing szükséges. A funkció is alakul még, noha Gajdos Szilvi már kitézte a falra a házirendet, a kézzel megírt *Tízparancsolatot*.

Hogyan tovább?

A járvány előtti néhány hónapos működés alatt kiderült, hogy a hagyományos leckeírás előtt még sok más is meg kellene tanítani a gyerekeknek: önismeretet, a közösségi normákat, a pénzkezelést, az indulatkezelést, a verbális kommunikáci-

ót, vagyis szinte mindent, ami az önbecsüléshez és a vele járó sikeres iskolai teljesítményhez kell. A járvány egyelőre időt adott az átgondolásra, hogy szeptemberben hogyan tovább. A gyerekek mindenestre jönnének már, az önkéntes fiatalokat – egyházi iskolás diákokat, egyetemistákat, teológushallgatókat – pedig várják. A tervek skálája széles: ökumenikus roma bibliaolvasás Gulyás Árpád vezetésével, online korrepetálás mentorokkal, felnőttképzés a Kiút Egyesülettel, anyák támogatása a gyerekeken keresztül. Két fasori gimnáziumi osztály már sikeresen pályázott a Magyarországi Evangélikus Egyház Andorka Eszter programjához, hogy ősszel csoportos önkéntes munkaként töltsenek el néhány közös órát a gyerekekkel. „Eredetileg kint a telepen szerettem volna egy közösségi teret, de végül ez a ház volt eladó itt, beljebb a faluban. Végül nem bánom, mert ez így egy kicsit az integráció házává is tudna válni. A találkozások helyszínévé” – mondta még el Gajdos Szilvi.

Köszönet jár mindazoknak a támogatásáért, akik gyűjtéssel, önkéntesek toborzásával, adományokkal az ügy mellé álltak. Lehetetlen mindenkit felsorolni, de kiemelendő a Rózsák terei Evangélikus Középiskolai Kollégium és a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium gyűjtése, a helyi Gubányi Károly Általános Iskola padjai és székei, a pilisi gyülekezet tagjainak adományai és önkéntes munkája. Valamint biztatunk mindenkit, főleg egyházunk tagjait és iskoláit: az odafordulás felemel és jövőt ad!

■ ITTÉZS SZILVIA

A szerző a pilisi Gubányi Károly Általános Iskola angoltanára

DILINKÓ GÁBOR, GÖLGÖTA

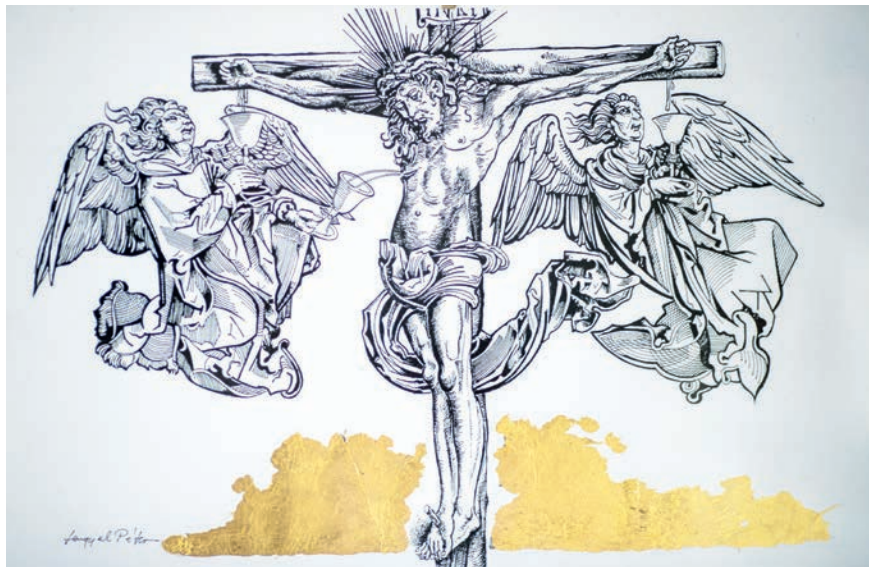
Akit rabul ejtett a palóc táj

Lengyel Péter valóságghú ábrázolásai

A festőművész, grafikus, művésztanár a kimagasló rajzkészségét édesapjától, evangélikus egyházi gyökereit édesanyjától kapta. Sosem vágyott el a szülővárosából, Balassagyarmatról: fiatalon rabul ejtette a palóc táj és az emberek szépsége. Az ezerráncú néni, a parasztporta vagy a göcsörtös fa a folyónál szinte megelevenedik rajzain. Személyiségéből és környezetéből harmónia árad; ez azoknak a sajátja, akik – élve a kapott isteni talentummal – helyükön vannak hitük, családjuk, hivatásuk minden szegletében. Lengyel Péter a hetvenedik születésnapja alkalmából nekünk, alkotásai nézőinek ad ajándékot. Tiszta, alázatos életre szóló meghívást papíron, vásznon, Rotring tollal, festékekkel, kevés aranyfüstporral. Az Evangélikus Országos Múzeum szervezésében rendezett kiállításának címe: Lengyel Péter 70 – művésztanár az Ipoly mentéről. A kertés, csupa léleknyugtató színnel, fénytel teli otthonában kerestük fel a művészt.

– **Hogyan indult a művészi pályafutása?**
– Nagypám kimondottan jó festő volt. Édesapám ezermesterként hibátlan arányérzékkel és jó rajzkészséggel volt megáldva. Férfiágon ez öröklődött: fiam, Máté is ragyogóan fest. Édesapám nagyon kritikus

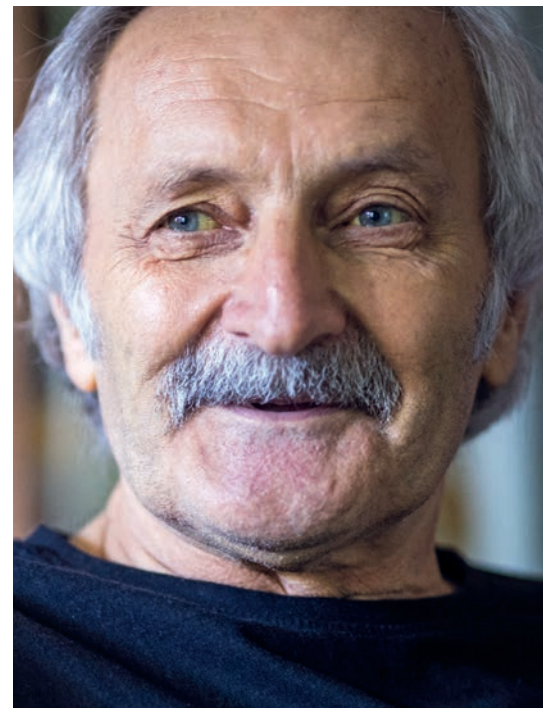
mellett szolgált a gyülekezetben. Téli tájat négyszer ötméteres nagyságban rajzolni nem könnyű. Katolikus édesapám segített kifeszíteni a hatalmas papírokat. Fontosak a gyerekkori emlékeim, nővéremmel szerető családban nőttünk fel. A földrajztu-

volt, mindig nézte, mit rajzolok. Nagyon büszke volt rám. Gyerekkoromtól rajzolok, amit látok a tájban, az a legszebb téma számomra. Hamar felfigyeltek a kézügyességemre: hatodikos lehettem, amikor a helyi evangélikus együletnek készítettem díszletet az előadásukra. Túrmezei Erzsébet kért fel, aki ekkor Szabó József püspök

domány is vonzott, országos tanulmányi versenyen harmadik lettem. Az egri tanárképző főiskolán [2016-tól Eszterházy Károly Egyetem – a szerk.] végeztem, s a festés, rajzolás mellett negyven éven át több iskolában tanítottam rajzot.

– **Milyen hatással volt önre a püspök és a diakonissza testvér?**

A Lengyel Péter 70 – művésztanár az Ipoly mentéről című kiállítás október 15-ig, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között látogatható az Evangélikus Országos Múzeumban (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.).

– Szabó József püspök úr egyik kedvence voltam. Eredeti Madách- és Aranykéziratait is megmutatta. Szerettem és tiszteltem őt. Lelkészként is felnéztem rá, nála konfirmáltam. Ekkoriban bízott meg azzal, hogy díszítsem fel a négyméteres templomi karácsonyfát. A következő évben édesapám is jött, és segített nekem. Túrmezei Erzsébet testvér hittant tanított, minden vasárnap kilenc órára mentünk az együletbe. Istentisztelet után beszélgettünk a Bibliáról. Gimnáziumban egy évig jártam hozzá németet tanulni. Finom jelenség volt, mindenkivel nagyon szépen beszélt. Még a legvadabb gyereket is le tudta csillapítani. Mindenki tisztelte őt a városban.

– **Bibliai témájú alkotásai a hitben felnőtt ember keze nyomát viselik.**

– A Jézust körülvevő alakok, a bábmészakodók különösen is érdekelték. Egy-egy bibliai tárgyú munkám előtt órákig olvasgatom a Szentírást, jegyzetelek. El kell telnie fél évnek is, amíg az elképzelés megéri bennem. Nem vagyok Rembrandt, hogy azonnal jöjjön a kézmozdulat, az csak a rendkívüli emberek képessége. Az érlelődés hónapjai után aztán leülök, vázlatot készítek, megtervezem, s végül jöhet az alkotás. Ehhez biztos kézzel kell tudni rajzolni. Rátaláltam a füstárvány festékre, szép kiegészítője a fekete tusnak. A templomi festészetbe keresztapám révén kerültem. Rengeteg helyen jártam

vele tizenéves koromtól kezdve. Szimbólumokat festettem: három-négy méteres átmérőjű köröket, vagy meg kellett rajzolni a Szentháromságot. A templomi munkában nem lehet hibázni. Ott aztán tényleg minden ecsetvonásnak hibátlanok kell lennie. Csak alázatosan lehet festeni. Így lettünk nevelve a nővéremmel, Anikóval együtt: a családban a hit nem külsőségekben nyilvánult meg.

– Palócföld tájait, arcait, házait, hagyományait festi. Ez is alázat: ön itt van otthon, ezt mutatja meg a világnak.

– Kétszáz méter az Ipoly és a határ is. Palócföld lenyűgöző: témáért nem kell messzire menni: öregasszony a tyúkjaival, szalmakéve, parasztember a határban. Az ipolyszögi falvak megunthatatlanok. Ez már egy eltűnt világ, szinte kordokumentum. Harmincszor negyvenes méretű rajzokat készítek Rotring tollal. Radirozni itt nem lehet. Három-négy óra egy rajz elkészítése. Ki kell menni, úgy kell a tájat megrajzolni. A legegyszerűbb témákban látom meg a szépséget. Idős embereket... Jól ki kell dolgozni a megráncosodott kezeket, arcvonásokat.

– Van kedvenc festője, korszaka?

– Monet, és talán az sem véletlen, hogy a pipacs a kedvenc virágom. A szín, a formaábrázolás foglalkoztat. A reneszánsz művészet áll hozzám a legközelebb, aztán Benczúr Gyula, Lotz Károly, Székely Bertalan, Delacroix. Akkor szerettem volna élni magam is. Az én utam a realizmus lett. Egyszer egy Albrecht Dürer-rajz került a kezembe, ránéztem, és éreztem: ez a Parnasszus.

– És legkedvesebb saját műve?

– A rimóci öreg néni, aki a kiállításra szóló meghívón látható. Egy sima golyóstollal van megrajzolva. Ismeretlen, egyszerű parasztasszony volt a modellje. Sok rajzot elkunyeráltak tőlem családtagok az évtizedek során. A legnagyobb élmény az, amikor álmétkodnak: „Hú, de jól lekappott, adja nekem oda!” Odaadtam, majd kimentem egy hét múlva újra, és megint lerajzoltam. Az arc, a kéz, a ráncok mögött ott az élet. A göcsörtös kéz a mindenem. De egy orgona, pipacs, egy napraforgócsozor valóság, tollal való ábrázolása is nagyon nehéz és számomra szeretett feladat.

– Ennyi munkából vajon nehéz vagy könnyű volt válogatni a kiállításra?

– Harmati Béla igazgató úrral órákig válogattunk. A szempont az életem korszakainak követése és a tájábrázolás bemutatása volt. Ez utóbbi ma már ritka,

mint a fehér holló, nem „divat” tájat rajzolni.

– Az evangélikusság mit jelent az ön számára?

– Az egyszerűséget. Kodály azt mondta: az egyszerűség nem zárja ki a mélységet. Egyetértek ezzel. Nem feltűnősködni, szépen, szerényen élni. Luther Márton kortársa volt Dürer, ez is fontos számomra. A grafikáimon is az egyszerűséget próbálok ábrázolni úgy, hogy a téma nagyszerűen legyen megrajzolva, és publikálható legyen: „Nézz ide, én így gondoltam.” Az

egyszerűség a mindenem. A balassagyarmati evangélikus templomot ezért is nagyon szeretem. Fehér a fala, a stílusa gyönyörű.

– Pro Urbe és Horváth Endre-díjas festője városának.

– Baráti szálak fűztek Réti Zoltán és Farkas András festőkhöz. A város elismeri a munkáimat, igaz, mostanában ritkán

teremőrs megszólított: itt lakik Károlyi Mihályné, menjen be hozzá, és mutassa meg a rajzát. A Károlyi Mihály Alapítvány támogatásával dél-franciaországi túrlatra javasolta a képeimet Kondor Béla, Gross Arnold és Barcsay Jenő, kézzel írt ajánlásukat máig nagy becsben tartom.

– Mi foglalkoztatja most, a kiállítás megnyílása után?

– Művészet nélkül nem érdemes élni. Megnyugvást ad rajzolónak is, nézőnek is. Gyakran nézegetek művészeti albumokat, és magam is megnyugszom. Jobb lesz a világ, ha sok jó művész – és művészetpártolás – van benne. Küzdelmes pálya ez, de ha erre van elhívása az embernek, nem teheti, hogy ne kövesse. „Az erőtlen csügged, az erős megállja.” [Arany János Domokos-napra című versének sora – a szerk.] Pihenni a terapszitalom mellett szoktam: hetvenöt mozdony, százhusz kocsi vár a polcokon. Ez a fő hobbim negyven éve. Egy képzeletbeli falut építettem fel az itteni táj elemeiből: az Ipoly mentén látni ilyen állomásokat. A hosszú őszi, téli napokon jó igazán. Máté itt fest, én pedig játszom – vagy fordítva.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

„Martyrjává lettem fáradhatatlan hazafiságomnak”

Melczer János
megtörtetett életútja

HEINRICH HENTZI OSZTRÁK TÁBORNOK 1849-BEN ÁGYUKKAL LÖVETI PESTET

Érthető és indokolt, hogy a történelembünyvek és a történelmi tudatunk is elsősorban a „történelemcsinálók” – királyok, hadvezérek, politikusok – tetteire, életére fókuszál. A történelmi események azonban a „kisembert” is magukkal ragadják, sokszor könnyörtelenül elsodorják – a későbbi korokban élők számára pedig sokszor éppen a hétköznapi emberek történetén keresztül válnak átélhetővé a sorsfordító, emberpróbáló idők. Idén ezért október 6-hoz közeledve nem az aradi tizenhárom vagy Batthyány Lajos miniszterelnök mártírhaláláról, nem is evangélikus püspökeink fogságáról, hanem egy fiát gyászoló lelkész bebörtönzéséről, életútjának megtöréséről emlékezünk meg.

Melczer János a Zólyom megyei Osztrólokán született 1802-ben, 1832-től volt a kétnyelvű rákosszentmihályi gyülekezet lelkésze. Nem tudjuk, hogy mikor és hol tanulhatott meg magyarul, de a pesti egyházmegye alespereseként a magyar nyelv elkötelezett támogatója volt. 1842-ben az egyetemes közgyűlés nyelvhasználatot vizsgáló bizottságának is tagja volt – mások mellett Kossuth Lajossal együtt. Hogy szlovák anyanyelvüként volt magyar érzelmű, az csak ma tűnik furcsának, a korszak evangélikus egyháztörténetéből számos példát ismerünk rá.

1848 nyarán Sárkány Sámuel lelkész pilisi beiktatásán mondott szlovák nyelvű prédikációját a sajtóban így értékelte egy lelkésztársa: „...az alesperes úr remek beszéde, habár tót nyelven szerkesztve, oly magyar szellemről áthatva, oly korszerű hazai érzésekkel telve vala, minőket csak legbuzgóbb hazafitól várhatni...”

A forradalmat követő szabadságharc már nagyon korán súlyos áldozatot követelt a családtól. Melczer János legidősebb fia mint mérnökkari hallgató belépett a honvédségbe, és tüzerbiztonságként vesztette életét az 1848. szeptember 30-i schwechati ütközetben. Melczer lelkesedését a forradalom ügye iránt gyermekének elvesztése sem törte meg. Nemcsak a szószékről hirdette ki az 1848–49-es magyar kormány rendeleteit, hanem még népgyűléseken is népszerűsítette őket. E rendeletek között volt a Habsburg-ház trónfosztását kimondó rendelkezés is, amelynek kihirdetése 1849 után a lelkészek ellen lefolytatott perek legsúlyosabb vádpontjai közé tartozott. A hadbírói ítélet – minden bizonnyal túlzó – szavai szerint „Kossuthot a szószékről úgy tünteték fel, mint az istenséggel felérő egyenlő hatású személyt”.

A család megpróbáltatásai nem értek véget a legidősebb fiú halálával. 1849 májusában Buda ostromakor a várat védő császári tábornok, Heinrich Hentzi Pest városát, a civil lakosságot kezdte el lövetni. Egy gyújtóbomba Melczer János fivérének, Melczer Károlynak, a pesti gimnázium tanárának házát is eltalálta. Melczer János legkisebb, tizenegy éves fia éppen ebben a lakásban volt, és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy egyik lábát térd felett amputálni kellett. Az elkeseredett apa a radikális *Marczius Tizenötödike* című lapban írta meg az esetet – érthető módon igen kemény szavakkal: „...ti pedig, győzedelmes harcosok, vitézek és hősök, kivált ti, a kik Rákos-Keresztúron levén, őt mint határtalan buzgóságú hazafit, a zsarnok osztrák ellenében egykori kis Hannibalhoz hasonlót ismertétek, boszuljátok meg az ő leírhatatlan szenvedéseit, s ha kilábol, egész élete hosszán tartandó nyomoruságát, az azt okozott barbárok és gyilkosok!” (E cikkben olvasható a jelen írás című válaszolt mondat is.)

Melczer János a szabadságharc leverése után egy ideig szabadon végezhetette szolgálatát; igyekezett a harcok alatt lelkiileg is szétzilált gyülekezetét újra talpra állítani. 1852-ben, a szabadságharc utáni megtorlás második hullámában állították hadbíróság elé egy feljelentés nyomán. „Bűnösségét” nem tagadhatta, éppen a *Marczius Tizenötödikében* megjelent, saját nevével jegyzett cikke volt a legfőbb bizonyíték ellene. Már készült Hentzi emlékműve – akit Melczer a már említett cikkében „a budai vár kanibál-szívű parancsnokának” nevezett –, amikor hatévi várfogságra ítélték 1852 márciusában. Büntetését a csehországi Josefstadtban kellett letöltenie; huszonhat hónap után amnesztiával szabadult. Fogsága alatt helyettesek látták el a szolgálatot; az ő fizetésüket a lelkésznek kellett állnia, és ráadásul a kor jogrendjének megfelelően a börtönben kapott ellátásért is fizetnie kellett – ezt csak a gyülekezeti pénztárból felvett kölcsönrel tudta fedezni.

Szabadulása után egy évig szolgálhatott Keresztúron, majd büntetett előélete miatt ismét felfüggesztették. Újabb egy év kényszerű szünet után 1856-tól lehetett újra a gyülekezet rendes lelkésze. Egészségét azonban a börtön és a létbizonytalanság hamar aláásta. 1860-tól 1863-ig segédlelkész segítségével tudta szolgálatát ellátni. 1864. január 10-én hunyt el életének hatvankettedik évében.

Kevesen születnek hősek, még kevesebben mártírnak. Az utókor tiszteletét méltán megérdemlik azok, akik becsülettel tudják vállalni, ha a Gondviselés mégis ilyen sorsot szán nekik. Melczer János nevét emléktábla őrzi egykori gyülekezte templomának falán.

■ KERTÉSZ BOTOND

A szerző történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa

Mézes élet

Németh Virág méhészetében jártunk

A háromgyerekes anyuka a Zalaegerszeg melletti Misefán él családjával. Méhészkedik, emellett tagja a helyi képviselő-testületnek, presbiter a zalaegerszegi gyülekezetben, ifjúsági munkával is foglalkozik, az evangélikus egyház által szervezett gyülekezetimunkatárs-képzőre jár, énekkarban énekel, hobbija pedig a lövészet. Felsorolni is sok ennyi tevékenységet, pedig Németh Virág életének része ez a sokszínűség.

Béérve a faluba, messziről tábla hirdeti: itt méz eladó. Vendéglátónk kitarja otthonuk ajtaját. Először egy kis polcot veszünk észre, amelyen rengetegféle méz sorakozik. A házban több helyen visszaköszön a méhecskés motívum, látszik, hogy az itt élők szívvel-lélekkel végzik a méhek közötti munkájukat.

Öt méhcsaláddal kezdődött

„Kacifántos életutam van, sokáig nem tudtam, mi akarok lenni, csak sodort az élet – meséli Németh Virág. – Tanultam bördíszművesszakmát, aztán átteveztem a személyi ügyintézés, bérszámfejtés, könyvelés felé. Amikor megszületett az első gyerekünk, a férjemmel együtt tudtuk, hogy nagy családot szeretnénk, ám kicsi gyerekekkel nehéz az elhelyezkedés. Ráadásul szerettem volna azt is, ha az időm nagy része a gyerekek felé fordul, és rájuk tud koncentrálni. A Jóisten pedig utat mutatott. A szomszédunkban egy bácsi méhészkedett. Gyerekkorom óta áhíttal néztem a méhészeket. Így amikor ez a lehetőség adódott, belekóstoltam ebbe a hivatásba, és szó szerint

ott ragadtam. A mézzel való foglalkozás olyan, hogy valaki vagy beleszeret, vagy elmenekül. Nincs más lehetőség.”

Öt méhcsalád megvásárlásával kezdődött a vállalkozás, hogy emellett lehessen majd a gyerekekkel foglalkozni. Ez jól is működött, a gyerekek helyben jártak óvodába, Virág pedig mezőgazdasági technikus végzettséget is szerzett.

„Mindent kitanultam a méhészettel kapcsolatban – emlékezik vissza. – Aztán jött egy pályázati lehetőség, ami megadta, hogy málnát ültessünk. A méhészkolában megtanultam, hogy a málnának magas a cukorfoka, ami nagyon jól mézel, és bőséges nektárt ad, ami a méheknek jó. Az akác után sosem volt itthon méhlegelőnk, mindig vándorolni kellett, ezért úgy döntöttünk, hogy hathektáros málnást ültetünk, ami a méheknek is jó, és nekünk is jövedelmező lesz. Ez igazán romantikus elképzelés volt, nem tudtuk, mennyi munkával jár. Végül nem sikerült elég földet vennünk, négy és fél hektárt vásároltunk. A méheknek ez bevált, jól le tudják kötni magukat, nincsen rablás, nincsen probléma velük, ugyanakkor a málna rengeteg munkát igényel. Emberhiány van, ennek ellenére a málnást öntözni,

gyomlálni, gondozni, árnyékolni kell. Imáron nyolc éve van meg a földterület, de igazán a hatodik évtől indult be a vállalkozás. Most már érdeklődnek is az emberek iránta, amióta a »szedd magad« mozgalom keretében is szedjük a termést.” ▶

Gyógyító mézek

Virágtól megtudjuk azt is, hogy Zala megyében nagy a konkurencia, sokan méhészkednek. Általános mézfajtákkal nehéz labdába rúgni. Virág tag a Söjtör és Térsége Méhészeinek Egyesületében, amely évente megrendezi a zalaegerszegi mézfesztivált [*Kárpát-medencei mézfesztivál és termelői vásár – a szerk.*]. „A kínálatot látva jöttem rá arra, hogy egyáltalán nem tűnök ki a mézeimmel. Ezért elkezdtem érdeklődni a különleges fajtamézek iránt. Azóta ha lehetőség nyílik rá, különleges területekre megyünk mézet gyűjteni. A méhek jelenleg is még egy vándortanyán vannak, nem hoztuk őket haza, nyáron egyik helyről visszük őket a másikra.”

És hogy milyen különleges mézeik vannak? Bálványfa, koriander, édeskömény, olajretek, ámorakác – szégyen, nem szégyen, mi sok növénynek még a nevét sem hallottuk. Virág azonban megismerte ezeket a fajtákat, és most már előadásokat is tart, amelyek alkalmával bemutatja a mézeket, ismerteti a gyógyhatásait, s ezekről kis prospektust is összeállított. „Minden méznek van gyógyhatása, hiszen a méz alapvető immunerősítő, sokféle vitaminnal és ásványi anyagokkal, tehát az egészségünk érdekében is érdemes fogyasztani. A málnaméz tudja a legtöbbet, rengeteg vitamin van benne, vírusölő hatású, ásványi anyagokban gazdag, gyulladáscsökkentő, a nyálkahártyára jól hat a torokfájós időszakban, de menstruációs fájdalmat is csökkent – lendül bele a felsorolásba Virág. – Az édeskömény például a puffadásra, emésztési zavarokra nagyon jó, kismamáknál tejfokozó, hasfájós kisbabáknál hatásos. A bálványfának vesetisztító hatása van; a gesztenye értisztító, visszérre is jó; a selyemfű gyulladáscsökkentő hatású, és kevés pollentartalma miatt az allergiások is nyugodtan fogyaszthatják. A koriander kulináris különlegesség, magvakkal, joghurtban rendkívül finom. A repceméz krémes állagú, gyomorbántalmakra jó, savlekötő, lúgosító.”

A termékeket otthon, illetve a honlapjukon árulja a fiatal gazdaasszony, emellett eljárnak vásárokbá, fesztiválokra is. Arra a kérdésre, hogy végül megtalálta-e az igazi hivatását, így válaszol: „Szeretem csinálni a méhészkedést és a málnást is, jó érzés, amikor az ember látja

FOTÓ NÉMETH VIRÁG ARCHIVUMÁBÓL

a munkájának a gyümölcsét. Azt érzem, jó, amit csinálunk. Ennek ellenére most is sok mindennel foglalkozom. Szeretem az ifjúsági és a presbiteri munkát, énekkarban énekelek, tagja vagyok a helyi képviselő-testületnek, hobbiim a lövészet. Emellett gyülekezetimunkatárs-képzőre is járok egy presbitertársammal.”

Akik segítenek

A családról érdeklődve megtudjuk, hogy Virág nagylányát a lovaglás köti le. Amikor édesanyja egy bocit nyert tombolán, Csenge addig rimázkodott, míg nem vettek hozzá két másik borjút is. A fiatal lány úgy tervezi, hogy felnőttként lovakkal és marhákkal foglalkozna.

A fiúk élnek a kiskamaszok életét. Szeretnek gép előtt ülni, de rengeteget segítenek is szüleiknek a gazdaságban. Málnát szednek, vödröt cipelnek, vesszőket gyűjtenek, így édesanyjuk örömeire ki tudnak szakadni a „kütyünyomkodós” világból. Virág azt szeretné, ha a gyermekei megtanulnának rendesen dolgozni, tisztelni a munkát. Már most értékeli azt, ha a szülők fáradtan érnek haza, mert tudják, hogy értük, a családért fáradoznak.

Virág férje vezető beosztásban dolgozik egy elektronikai cégnél. A menedzser jellegű munka után azonban beül a traktorba, és irány a málnás, kezdődik számára a második műszak. A méhésznő édesanyja is rengeteget segít: „Anyukám nélkül nem tudnám megvalósítani sem

önmagamat, sem a mindennapokat, támaszom és segítségem ő. Főleg míg a gyerekek kicsik voltak, de most is mindig számíthatok rá. Ő a példaképem az emberekkel való bánásmódban és a hitben is. Ápolónőként dolgozott, és nagyon elhivatott volt a szakmájában.”

Evangélikus gyökerek

Németh Virág eredetileg Celldömölk-ről származik. Onnan hozta magával az evangélikus kötődést, édesanyja családja révén. Lány utódként ő evangélikus, míg fiútestvére apukájuk révén katolikus lett. Nagymamája terelgette első lépéseit a hit útján.

„Hál’ Istennek, nagyon jó lelkészem és hitoktatóim voltak, akik révén először kötődtem az evangélikus egyházhoz – meséli. – Varsányi Vilma, Bálint László lelkészek voltak meghatározók, aztán Sággy András lett később a lelkész, akinek a fia tartotta az ifjúsági alkalmakat. Később Szakos Csaba vette át tőle ezt a feladatot. Az ifjúsági csoport és a közösség sokat jelentett számomra fiatakként. Rengeteget mentünk passiózni, ami nagy és összekovácsoló erejű élmény volt.”

Virág ezután elkerült otthonról, Szombathelyen kezdett dolgozni, ahol megismerkedett a leendő férjével. Később Zalaegerszegen kaptak munkát, Mifefán telepedtek le. Megérkezésük után röviddel férjével felkeresték az evangélikus templomot. „Az interneten néztem utána az elérhetőségeknek, de sajnos zárva találtuk a templomot. Később kiderült, hogy azon a hétfőn éppen a gyülekezeti teremben volt az alkalom. De végül felvettem a kapcsolatot Szabó Vilmos lelkésszel, és az ő lányával együtt az ifjúsági munkába kapcsolódtam be. A zalaegerszegi gyülekezetben a közvetlenség, a barátságosság nagyon vonzó volt, szerettem volna idetartozni – magyarázza Virág. – Az egyik legfontosabb az evangélikusságomban az, hogy a lelkészeink, a vezetőink olyanok legyenek, akiket követni tudunk, akikre fel tudunk nézni, és tudjanak nekünk segíteni. Ha megfelelő iránymutatást kap az ember, az segít abban is, hogy jó Jézus-kapcsolata alakuljon ki. Fontos számomra, hogy ha bármilyen gond van, bizalommal, őszinteséggel lehessen a lelkészekhez fordulni. Emellett az is meghatározó, hogy nem érzem ál-ságosnak, mondvasínálnak az evangélikus vallást. Ha az én lelkemben az

van, hogy hiszek, és meg tudok maradni ebben a hitben, akkor nem azt számol-gatom, hányszor vagyok templomban, hanem azt, hogy milyen a kapcsolatom Istennel, és mennyire tudom ezt minden-nap megújítani. Jó, hogy vannak emberek, akik segítenek ebben.”

Az ifjúsághoz tartozás, a gyülekezeti tagság, a presbiteri szolgálat erőt ad – vallja Virág –, mert jó közösséghez tartozni, jó ott, a többiekkel együtt megélni a hitet.

Mindenekelőtt a fiatalok...

Úgy tűnik, a mai világban sok ember megigényli a közösség megtartóerejét. A kérdésre, hogyan tud más embereknek erről beszélni, Virág elmagyarázza: „Sosem rejtettem véka alá a hitemet, vallásomat.

Amikor a lelkészük, Zsugyel Kornél a jelentkezéskor beosztotta őket, Virág a gyerekmunkát szerette volna választani, de a lelkész az ifjúsági irányt tartotta inkább megfelelőnek a számára. „Háborogtam is magamban emiatt, hiszen úgy éreztem, értek a gyerekekhez. De a Jóisten útjai kifürkészhetetlenek, és Kornél is bölcs és előrelátó volt. A gyerekeim most lesznek tinik, és sok előadás a fiatalok lelkivilágába vezetett be bennünket. Nem is gondoltam, mennyi segítséget fogok kapni a saját családom szempontjából is. Tetszett a teológiai rész is, de különösen a lelkigondozás, a fiatalok gondjai, problémái, az ő segítségük fogott meg engem. Így jobban irányt tudok mutatni bizonyos kérdésekben. Az ifjúsági munka az én utam.”

Virág büszkén meséli, hogy lánya, Csenge nemrégiben konfirmált: „Az idei

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Kisgyermek korom óta fontos volt az Istennel való kapcsolatom, és egész életemen végigkísért. Rengeteg szituációt tudnék mondani, ahol Isten jelen volt az életemben, és erről szívesen beszélek másoknak is. Sokan furcsán néztek, amikor kardoskodtam a gyerekek egyházi iskolában való nevelése mellett. De számomra mindig is fontos volt, hogy úgy éljek, ahogyan azt a keresztény hitem diktálja. A gyülekezetimunkatárs-képző most ugyan halasztódik a vírushelyzet miatt, de jó lenne már újra találkozni a többiekkel, mert nagyon jó a közösség. Jó iránymutatást és töltést ad a gyülekezeti munkához.”

konfirmandusok – hat fiatal: három fiú és három lány – jó kedélyű csapatot alkottak. Voltak közöttük olyanok, akiknek korábban nem sok kötődésük volt az egyházhoz, de remélhetőleg most már ez változik. A gyülekezeti ház alatti pincét pályázati támogatással, adományokból felújítottuk, ifjúsági közösségi ház lesz, ami lendületet adhat az ifjúsági életnek. Fontos, hogy a fiatalokat meg tudjuk tartani, és ők legyenek a jövő evangélikus nemzedéke.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A riport videóváltozata megtekinthető az Evangélikus.hu oldalon.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: KONEVI / PIXABAY.COM

Azt kapja, amit megérdemel?

Van már egy-két éve, hogy azt olvastam valahol: „Okos embernek a nagyapja ültet diófát.” Azóta is eszembe jut, akkor pedig körülbelül úgy hatott rám, mint egy sípcsonton rúgás. Mi az, hogy okos embernek? Mitől lesz okos az, akinek a szülei, nagyszülei szeretettel készítik elő a jövőt? Miért értékesebb az, aki ilyen háttérrel élhet, mint az, akitől mindez megtagadta az élet?

Mivel gyerekek között dolgozom, sok nehéz sorsot látok. Rengeteg a nem kívánt, az eltaszított, az elhanyagolt kiskorú. Életük fájdalma az arcukra van írva. Van, aki szóba hozza újra meg újra. Van, aki nem is képes róla beszélni, olyan mélységes fájdalom van benne. Nekik nem ültetett a nagyapjuk diófát. A szüleik a hétköznapi szükségleteik kielégítésére sem tudtak vagy akartak komolyan időt, erőt szánni. Ők azok, akik tudják, milyen éhesen elaludni, lyukas cipőben járni, bezárt ajtó előtt várakozni, már délután paplan alatt vacogni.

Egy számomra kedves testvérpárt két héttel iskolakezdés után vittek át másik iskolába. A nagyobbik tízéves, ez a kilencedik iskola, ahova járni fog. Ha ugyan járni fog, mert figyelem híján meglehet,

hogy el fogja kerülni még a tájékát is, és így a lehetősége sem lesz meg, hogy felnőttként majd másfajta életet válasszon – megtörve a szörnyű nyomorúságok sorozatát a családjában. Ő ezt a tarisznát kapta és cipeli – egyelőre.

Egy ismerős kisgyerekről mindkét szülője lemondott, évek óta nem is nagyon látta őket. Az öt nevelő dédi nemrég agyvérzést kapott. Rettegve gondol rá, hogy talán ezt az utolsó biztos pontot is elveszítheti. Iskola után aprófát gyűjt, valami kis ebből-abból meleg vacsorát készít kettőjüknek, elmosogat, összesöpör, aztán hamar aludni térnek, a házukban épp kiégett az egyetlen villanykörte. Majd a következő nyugdíjból vesznek újat. Hogy akár gyűjthettek volna neki egy kis segítséget az életkezdéshez, az olyan csodálkozással töltötte el, hogy megszólalni sem tudott az ötlet hallatán.

Ki vádolhatná őket, amiért ilyen nehéz az életük? És ki merné különbnek nevezni a jómódú szülők csemetéjét, aki nek az az alapvető élménye, hogy övé és csakis az övé a világ?

Nyáron egy hatalmas doboznyi ajándékot osztottunk szét táborozó gyerekeink között. Egy kicsi lány minden el-

fogódottság nélkül többször is önállóan kiszolgálta magát. Amikor félrehívtam az anyukáját, és kértem, hogy ne engedje ezt az önkényes viselkedést, ő magabiztosan azt felelte: az ő gyerekének több jár, mint a többinek, mert az övé mindenkinél különb. Először szülői elfogultságként értelmeztem a válaszát. Még el is mosolyodtam, hogy rajong a kis csibészért. Aztán kifejtette, hogy hisz benne: mindenki azt kapja az élettől, amit megérdemel. Akit elhagynak a szülei, aki szerény körülmények közé születik, vagy sérülten jön a világra, az – szerinte – mind méltó arra, hogy ez történjen vele.

Nagyon megrémített ez a felfogás. Olyan idegen ez az általam ismert Istentől. Jézus, amikor a vakon született ember betegségének az okáról kérdezték, nem hibáztatta sem az érintettet, sem a családját. És ugye nekünk sem a hibáztatást hagyta feladatul Mesterünk? Krisztus teste – az egyház – lehet anyaszentegyház sokak számára a nyomorúság idején. Akár úgy, hogy ültet diófát a számukra, akár úgy, hogy a már meglévő diófái alá befogadja őket. Hadd nyerjenek egy kis enyhülést. Ez az okos Isten-tisztelet.

■ FÜLLER TÍMEA

Korszakos jelentőségű lehet egy több száz éves feljegyzés

A fejedelmi tanácsos secretariusának nyugtája

A történeti kutatások során gyakran találkozunk azzal a jelenséggel, hogy akár egy néhány soros feljegyzés, cédula is tartalmazhat olyan hasznos adatokat, amelyek segítik a további munkát. Mindig több gyűjtemény anyagában érdemes elvégezni a kutatást, hiszen a kutatott személy az élete során sokakkal levelezhetett, számos hivatallal állhatott kapcsolatban, így az általa írt vagy a rá vonatkozó dokumentumok szétszórva akár az egész országban is megtalálhatók. Számtalan ilyen – mai példánkhoz hasonló – evangélikus vonatkozású feljegyzés feltáratlan még.

A Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára Sátorajaiúj-helyi Fióklevéltára a Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) történetének kutatásához nagy mennyiségű használható forrást őriz. Köztük a kuruc kor evangélikus szereplőire is találunk adatokat.

Zemplén vármegye közgyűlési iratain belül a vegyes közgyűlési anyagban, a lajstromozatlan, de évrendezett iratok között sok nyugtát – régies nevén nyugtatót – vagy elismervényt találhat a kutató, amelyek a felületes szemlélő számára talán kevésbé fontosnak tűnnek, különösen ak-

kor, ha sem cirkalmas aláírás, sem szép rajzolatú viaszpecsét nem található rajtuk. Ha azonban vesszük a fáradságot, és átnézzük a nagy tömegben előforduló nyugtákat, s feldolgozzuk az adattartalmukat, számos életrajzi vagy hivataltörténeti vonatkozású következtetést levonhatunk belőlük.

Kis papírlapon történelmi esemény

A következő dokumentum (jelzete: MNL BAZML SFL IV. 2001/p. 13. cs. Szopori Boldizsár, nyugtája. Szerencs, 1705.

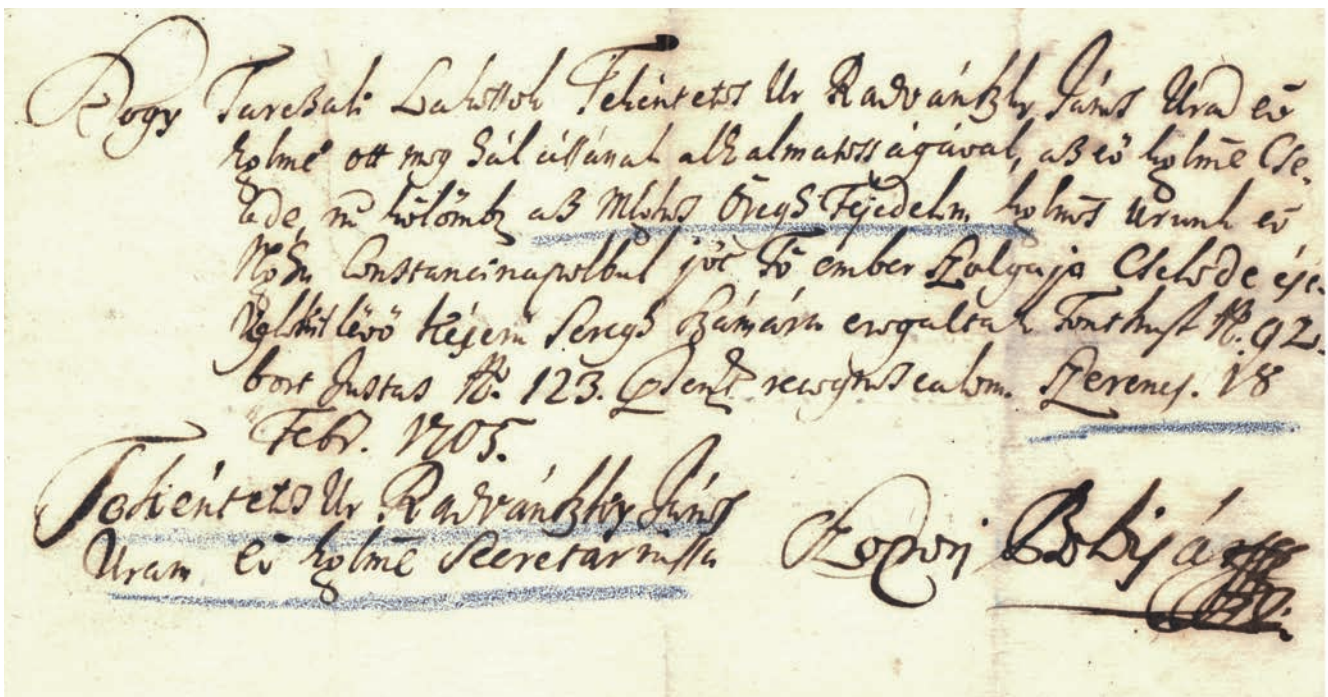
II. 18.) szövege is egy kis alakú papírlapon maradt fenn az utókor figyelmes olvasója számára:

Hogy Tarczali [tarcali] lakosok Tekintetes Úr Radvánszky János Uram ő kegyelme ott meghálásának alkalmosságával, az ő kegyelme cseléde, nem különben az Méltóságos Öreg Fejedelem kegyelmes Urunk ő Nagysága Constancinapolbul [Konstantinápolyból] jött Főemberszolgája cseléde és e Kegyelmevel lévő kíséző Sereg számára erogáltak [kiadtak] Font húst N. 92. [92 font azaz kb. 46 kg húst] bort Justas N. 123. [123 iccét, azaz kb. 93–103 liter bort] praesentes recognoscalom [jelen írás által elismerem].

Szerencs. 18 Febr. 1705.

Tekintetes Úr Radvánszky János Uram ő kegyelme Secretáriussa [titkára]

Szopori Boldizsár m. p. ►

Radvánszky János secretariusának nyugtája (1705)

A szöveg egy Tarczal mezővárosában történt beszállásolási adatait és „szereplőit” örökíti meg magyar nyelven, ám a korra jellemző sok – magyar todalékkal ellátott – latin kifejezéssel tűzdelve. Ma már nem használatos, archaikus szavakkal is találkozunk. Arra is felfigyelhetünk, hogy – jóval a magyar irodalmi nyelv kialakulása és az akadémiai helyesírásszabályozás megindulása előtt járván – a rögzített szöveg helyesírása mennyire eltér a maitól. De ezek csak az első látásra észlelt érdekességek.

Már a szöveg első, alaposabb elolvasásakor megfogalmazódhatnak kérdések: Ki a szövegben említett „Méltóságos Öreg Fejedelem”? Mit jelent a „Főemberszolga” kifejezés? Ki és mi okból jött Konstantinápolyból? Kik a szövegben megnevezett személyek? Mi történt Tarczal és Szerencsen?

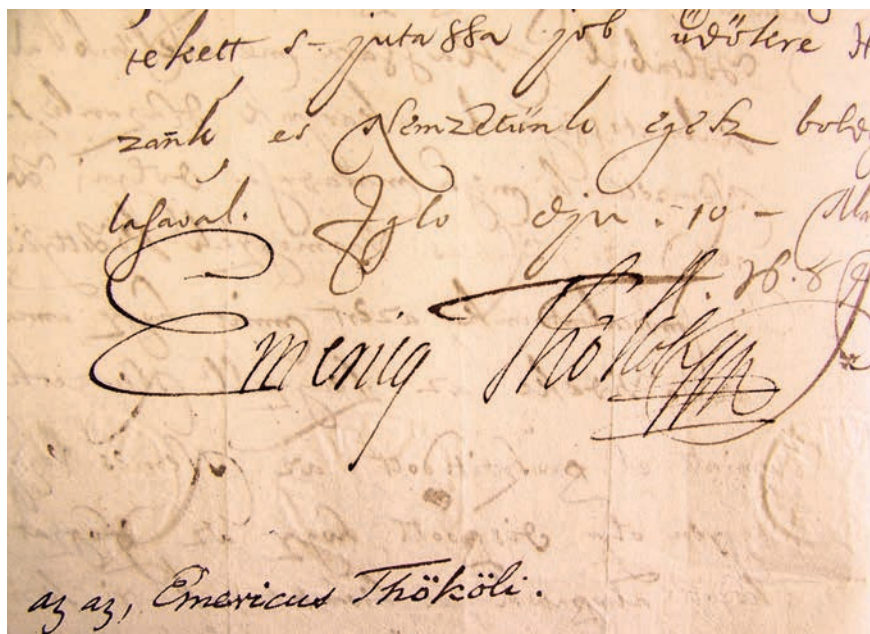
Radvánszky küldetése és Thököly főemberszolgája

Radvánszky János (1666–1738) tekintélyes evangélikus köznemes, az 1687. évi eperjesi (Prešov, ma Szlovákia) vértörvényszék által kivégeztetett Radvánszky György fia, fiatalon Thököly Imre híve. A Rákóczi-szabadságharc kitérősekor zólyomi alispán, majd 1703 szeptemberében csatlakozott a kurucokhoz. Ezereskapitány, Zólyom vármegye főkapitánya, 1704 márciusától az Udvari Tanács tagja. II. Rákóczi Ferenc bizalmas híveként, teljhatalmú megbízottjaként 1704 júniusa és 1705 januárja között fejedelmi biztos Erdélyben, ahol Rákóczi fejedelmi hatalmának kiépítésén fáradozott.

Rákóczi 1704. június 13-án a solti táborban adott utasítással küldte Erdélybe Radvánszkyt, hivatalosan az ottani kuruc csapatok összeírására és az általuk okozott károk felmérésére, továbbá az Erdélyi-érchegység arany- és higanytermelése megvizsgálásának és fejlesztésének, valamint fejedelmi megbízottként az 1704. júliusi gyulafehérvári fejedelmválasztó országgyűlésnek az előkészítésé-

Kolozsvárra Forgách Simon tábornagy, az új erdélyi katonai főparancsnok.

Ezután Radvánszky visszatért a Magyar Királyságba titkárával, Szopori Boldizsárral, valamint a „Méltóságos Öreg Fejedelem”, az ekkor negyvennyolc éves, de betegeskedő és 1690 óta az erdélyi fejedelmi címet viselő Thököly Imre főemberszolgájával. Azaz egy, a fejedelmi udvartartáshoz tartozó tekintélyes sze-

Thököly Imre aláírása

re. Radvánszky küldetésének a lezárását jelentette, hogy 1705 januárjában Rákóczi parancsára részt vett az új fejedelmi kormányzatszervek, az Erdélyi Consilium (tanács) és Hadi Commissariat (hadbiztosság) felállításában, valamint az, hogy 1705. január 22-én megérkezett

méllyel, aki a törökországi Konstantinápolyból indulva Thököly követeként ment II. Rákóczi Ferenchez. A követ valamikor 1705. január végén érkezett Kolozsvárra, és február 6. után indult el Radvánszkyval és katonai kíséretükkel Erdélyből. Erről gróf Forgách Simon

Tarczal és Szerencs környéke az első katonai felmérés Zemplén vármegyei területeket ábrázoló térképlapjainak egyikén

Forgách Simon tábornagy pecsétje (1704)

generális a Rákóczihoz szóló, 1705. január 31-én Kolozsvárott kelt levelében így írt: „...s ide érkezett Tököly Uram Embere is, melyet elindíthatván valami egy hét alatt Radvánszky Uramot, ő kegyelmével együtt, Nagyságodhoz el fogok küldeni.”

A követség Kolozsvárról indulva talán észak-északnyugati irányban haladhatott, és Tokaj térségében kelhetett át a Tiszán, így érkezett a szomszédos Tarcalra, ahol megszállt, majd a nyugta készítésének helye, Szerencs érintésével folytathatta útját a fejedelemhez, aki az 1704 végi nagyszombati (Trnava, ma Szlovákia) csatavesztés után ekkoriban volt útban az alsó-magyarországi hadszíntérről Eger felé, ahová 1705. február 28-án érkezett meg.

A követség pontos célja az eddig feltárt forrásokból még nem derült ki, az azonban tudható Rákóczi és a török földön, Nikomédiában (ma Izmit) élő Thököly kapcsolatáról, hogy 1702 óta követek útján érintkeztek egymással. Eleinte az akkor még épp lengyel földön tartózkodó Rákóczi és Bercsényi komoly szerepet szánt Thökölynek a szerveződő Habsburg-ellenes felkelésben. Úgy tervezték, hogy Thököly a kurucai élén török támogatással foglalja el Erdélyt, sőt Thököly maga is tervezte visszatérését az erdélyi fejedelmi trónra, ám ennek egyre kevésbé volt realitása. 1703–1704-től ráadásul Rákóczi oldaláról sem volt erre hajlandóság, a fejedelem az Emlékiratában épp Thököly evangélikusságára hivatkozva és a katolikus vallás érdekében tett lépésként írt arról, miért nem támogatta mostohaapjának visszatérését.

Itinerárium összeállítása

Terjedelmében és évkörében is sok dokumentum áttanulmányozása szükséges ahhoz, hogy egy-egy személy életútjának vagy akár egy kisebb időszaknak a helyváltoztatásait, egy utazó állomásait fel tudjuk térképezni, vagyis útvonalát, itineráriumát össze tudjuk állítani. (Az *itinerarium* latin szó az *itinerare* – utazik – igére vezethető vissza.) Az itineráriumok összeállítása hosszú időt és kitartó gyűjtőmunkát igényel, és sokféle forráscsoportot kell bevonni a vizsgálatba. A kutatott személy által írt vagy éppen neki küldött levelek, naplók, számlák, nyugták, városi számadások, úti passusok (útlevelek) bejegyzései, hivatali beszámolóik, hadi események krónikája mind adalékok szolgálhatnak.

Thököly Imre portréja (1683)

Érdekes összevetni a magániratok (naplók, visszaemlékezések) dátumait a hivatalos iratokéival – például nyugták, jegyzőkönyvek keltezésével –, amelyek a rögzített esemény időpontját többnyire pontosabban adják meg, mint a magándokumentumok. Utóbbiakból azonban részletek derülnek ki az eseményekről. Egy itinerárium összeállítása természetesen nem öncélú, hiszen felhasználható a korszak eseményeinek pontosításához. Így az idézett nyugta Radvánszky itineráriumához és egyben erdélyi küldetésének lezárásához nyújt támpontot.

■ KOVÁCS ELEONÓRA – OLÁH TAMÁS

Kovács Eleonóra egyházunk gyűjteményi tanácsának elnöke, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának főlevéltárosa; Oláh Tamás a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára Sátoraljaújhegyi Fiókleveletárának osztályvezetője, főlevéltáros

Thököly Imre címere

Átlátni a szitán

A Hit Gyülekezetének gondozásában megjelenő Hetek című közéleti hetilap információja szerint „augusztus 18-ával a legnagyobb magyar könyvterjesztő hálózatok, a Libri és a Bookline országosan azonnali hatállyal beszüntették valamennyi boltjukban Bartus László Fesz lesz című könyvének árusítását”. Az Amerikai Népszava online kiadása augusztus 18-án viszont arról tájékoztató, hogy „a Hit Gyülekezete különféle fenyegetésekkel bombázta a Librit és a könyvet árusító boltokat, hogy a Fesz lesz című könyvet ne árulja”. Az Amerikai Népszava tulajdonosa és főszerkesztője: Bartus László...

FOTÓ: MAGYAR HANG

„Az Isten se tudja kiismerni magát, mi igaz, mi nem a Hit Gyülekezetével és az alapító vezetőjével, Németh Sándorral kapcsolatos vádakból” – fakadt ki ismerősöm, miután az „amerikai” forrásból idéztem neki egy augusztus 13-án íródott cikket, miszerint: „Bartus László *Fesz lesz* című könyve szó szerint alapjaiban rázta meg a Hit Gyülekezetét, mert a kezdetektől kezdve bemutatta, hogy Németh Sándor egy csaló, szélhámos, aki mindent lopott, a budaörsi időktől fogva, legutoljára még saját gyülekezetét is meglopta. Németh Sándor az ATV-ben levő gyülekezeti többségi tulajdont a saját nevére íratta, közben kinőtt a földből egy erődtímenynek beillő milliárdos kastélya, amelynek az adómentes lelkési fizetést leszámítva nincs látható fedezete. [...] Emellett a könyv feltárja, hogy Németh Sándor milyen titkosszolgálati eszközöket használ, milyen földalatti szervezetet működtet a Hit Gyülekezete leple alatt, hogyan terrorizálja az embereit, hogyan kötözi meg, teszi őket lelki rabszolgákká. Milyen hazugságokkal hiteti el, hogy aki neki ellentmond, az Istennek mond ellent”

A jó hírünk az, hogy az Úristen egész biztosan kiismeri magát a Hit Gyülekezete és Németh Sándor viselt dolgaiban, miként előtte nem titok egyikünk cselekedete sem!

Némi szerencsével világi hatóságok is fel tudnak göngyölni a köztörvényes bűncselekményeket, visszaéléseket, de naivitás lenne feltételezni, hogy az igazság teljessége feltárulhat „ideát”. Azt azért lehet tudni, hogy a Libri, illetve a Bookline valóban a gyülekezetből érkezett ügyvédi „megkeresésre” függesztette fel Bartus László könyvének forgalmazását az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletének (a GDPR-nek) való megfelelés tisztázásáig, és azt is, hogy már a Nemzeti Adó- és Vámhivatal is vizsgálódik a különös tulajdonszerzés ügyében. (A *Hetek* szerint ez még csak „felderítő szakaszban van”.)

Lehetséges, hogy a *Fesz lesz* csakhogy alapjaiban fogja megrázni a Németh Sándor által 1979-ben alapított Hit Gyülekezetét, a helyzet azonban az, hogy Bartus László jó húsz éve egyszer már alapjaiban megrázta.

Nagyon sokan – a szerző példáját követve – a *Fesz van* címmel megjelent könyv hatására léptek ki a közösségből, amely a 2001. évi népszámlálás alapján a tizenkettedik legnagyobb volt a hazai felekezetek között. Csakhogy a magát a reformáció szellemi örököseként meghatározó, pünkösdi-karizmatikus mozgalomhoz sorolt felekezetnek azóta mintegy háromszáz közössége működik az országban és a határokon túl. A gyülekezet istentiszteleteit rendszeresen látogató hívek száma meghaladja a hetvenezer főt, és – az egyszázalékos személyijövedelemadó-felajánlások 2019–2020-as adatai alapján – immár a negyedik legnagyobb hazai egyházzá nőtte ki magát...

Akinek némi utánajárással sikerül beszereznie a *Fesz lesz*-t, bizonyára kíváncsi, hogy a szerzőt mi indíthatta a Németh Sándor elleni újabb, megrendítőnek szánt támadásra. Nos, bármennyire igyekszik Bartus László teológiai tekintetben fogást találni a vezető prédikátoron, nyilvánvaló, hogy a legfőbb motiváció a személyes sértettsége. A húsz évvel ezelőtti támadást ugyanis Németh Sándor a szerző hiteltelenítésével próbálta tompítani. Annak az utóbb bíróság előtt is hamisnak bizonyult vádnak a terjesztésével, hogy a múlt rendszerben Bartus László besúgó volt. (Ezzel szemben az éveken át tartott bírósági procedúra során kiderült, hogy Németh Sándor egyik legközvetlenebb munkatársa volt III/III-as ügynök.)

Bartus László profi újságíró, 1995-ben még a Soros Alapítvány Tényfeltáró Újságírási Díját is elnyerte. *Fesz lesz* című könyvének olvasójában olvasás közben aligha merülnek fel kétségek a kompromittáló adatok hitelességével kapcsolatban, még ha érzékeljük is, hogy – ellentétben az előző kötet érdemben húsz év óta nem cáfolt állításaival – „ittent mostan” a sárdobálás szintjén zúdulnak ránk az információk.

A „fesz van” egyébként egy Németh Sándor nyomán meghonosodott hitgyűlis kifejezés a feszültségre okot adó helyzetekre. Őszintén reméljük, hogy azok az ezrek (tízezrek?), akik Németh Sándor szolgálata révén találtak rá Krisztusra, feszültséggel immár nem megingathatók. És Krisztusra látásukat nem tudja elhomályosítani sem egy vezető személyiség, sem egyház, sem gyülekezet vélt vagy valós bűne, gyarlósága. Miként – remélhetőleg – a miénket sem.

■ T. PINTÉR KÁROLY

A Szent Korona kiválasztja az őreit

Nemzeti kincsünk vigyázói

„Különleges kalandjaival és eszmeiségével a magyar Szent Koronát méltán tarthatjuk számon Európa, sőt a világ legrégebb, legkülönlegesebb sorsú és legértékesebb felségjelvényeinek sorában” – vallja egy tanulmányában dr. Pálffy Géza történész, a Szent Korona elismert kutatója. A magyar állami jogfolytonosságot jelképező kincsnek azonban nemcsak az évszázadok során megélt „kalandjai” érdekesekek, de legalább ennyire fordulatokban gazdag őrzésének a története is. A korona 2011 óta az Országházban tekinthető meg, éjjel-nappali védelmét a Magyar Honvédség Vitéz Szurmaj Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegység látja el, amelynek alezredes parancsnokhelyettesével, dr. Szolcsánszky Mártonnal beszélgettünk.

– Beszélgetésünk elején engedjen meg egy személyes jellegű kérdést. Ön hogyan lett a Szent Korona őrzője?

– Vitéz József, az 1945-ben megszünt Magyar Királyi Koronaőrség utolsó koronaőre a rokonom volt – a nagymamám testvérét vette feleségül –, és

szolgálatot, a vezérkarnál haderőtervező voltam. Megemlítettem az akkori tábornokomnak ezt a családi szálat, így engem is bevontak a koronaőrség alapító dokumentumának kidolgozásába, később pedig, amikor lehetőség nyílt rá, felvétellel jelentkeztem.

– A koronaőrség tagjai tapasztalt katonák. A Magyar Honvédség katonái közül jelentkezőkből szigorú válogatás és kiegészítő képzés után válhat valaki az állomány tagjává. Többen vannak közöttünk, akik a NATO-szövetségi kötelezettségünk részeként külföldi misszióban is részt vettek már. Rendfokozati kategóriában sok főtörzsőrmester szolgál az állományban, így elmondhatjuk, hogy a koronaőri intézmény képvisellete magasan reprezentált.

– Miből áll a koronaőrök kiképzése?

– Mivel előzetesen már mindenki részesült katonai kiképzésben, kiegészítő képzéseket kapnak a jelöltek. Ezek sorában nagyon hangsúlyos a Szent Koronával, annak történetével, tulajdonságaival, a koronaőri hagyományokkal kapcsolatos lexikális tudás, illetve az állóképesség fejlesztése.

– A múltban balettmester is segítette a koronaőrök szép mozgásának fejlesztését. Ez ma is így van még?

– Balettmesterre most már nincs szükség, megvannak a saját szakmai képzeink.

– Mitől annyira különleges a magyar korona, hogy egészen különálló katonai egységet kell fenntartani az őrzésére?

– Önálló jogi személyiségről van szó, amely a magyar állam jogfolytonosságát jelképezi. A magyar korona az úgynevezett beavató koronák sorába tartozik. ▶

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

azok közé a koronaőrök közé tartozott, akik 1945-ben kimenekítették hazánkból a koronát. Így részben volt egy családi indíttatásom. Amikor 2011-ben elkezdték kidolgozni az újraelakuló koronaőrség szabályzatát, akkor én már jó ideje a Magyar Honvédségnél teljesítettem

– Bár a koronaőri eskü szövege az évszázadok során többször változott, a lényeg azonban nem: a fogadalom szerint az őrző az életét is kész föláldozni a Szent Korona védelméért. Az elhivatottságon túl mi kell még ahhoz, hogy valaki koronaőr lehessen?

Ez azt jelenti, hogy csak egyetlen alkalommal, a királyá szenteléskor érintették vele az uralkodó fejét. A ceremónia után biztos helyre vitték, ott őrizték, és csak a következő uralkodó színre lépésekor vették elő újra. A magyar királyok koronázásánál az uralkodói jog legálissá válásának az volt a feltétele, hogy a ceremóniának Székesfehérváron kellett megtörténnie, ahol az esztergomi érsek a Szent Koronával koronázta meg az uralkodót. Ez a feltételrendszer 1526 után a helyszínt és az egyházi személyt illetően ugyan többször megváltozott, de a beavató koronát

ban az egyházi őrzés mellett egy úgynevezett bizalmi őrzést is megpróbáltak: a bandériumokban szolgáló zászlósurakat is megbízták a regáliák őrzésével. Mátyás koronázásakor még nagyobb komplikációk léptek fel, mert a Szent Koronát III. Frigyes német-római császár csak nyolcvanezer arany váltásdíj fejében volt hajlandó visszaadni 1462-ben. Ez óriási összeg volt – abban az időben egy Debrecen nagyságú városnak három aranyforint volt az éves adója. Ezen összeg kifizetése után született meg az 1464. évi II. cikkely, amely elsőként rendeli el a

a harcokban jeleskedtek, de valamilyen szempontból hadirokkantá váltak, tiszteletbeli alkalmazásba tette a Szent Korona őrzésére. Sokak azt gondolták róluk, hogy gyengébb képességűek, ami nem igaz, mert ők tapasztalt, képzett katonák voltak. Az a Mária Terézia, aki gondosan ügyelt a testőrségére, katonailag bizonyított örököt rendelt a korona védelmére, így ő lett az alakulatunknak is az alapítója. Annak a 32-es alakulatnak, amely jelenleg a Vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár nevet viseli.

– **A Magyar Királyi Koronaőrseget 1871-ben állították fel, és ekkor jelent meg az országos koronaőri tisztség fogalma is, amely feladatra a rendelt értelmében két személyt kellett kiválasztani. Az országos koronaőrök sorába tartozott az evangélikus báró Radvánszky Albert is, akit 1942-ben báró Perényi Zsigmonddal egyetemben választottak meg e nemes tisztségre.**

– Őket még a felsőház szavazta meg. Mindketten jogtudósok voltak, Perényi a felsőház elnökeként, Radvánszky alelnökként koruk köztiszteletben álló embereinek számítottak. Az országos koronaőri tisztség betöltésénél egyebek mellett a családi háttér és a felekezeti hovatartozás is fontos szempont volt. Arra is adtak, hogy az egyikük katolikus, a másikuk protestáns legyen. Mind erkölcsi, mind pedig szakmai szempontból magas kritériumrendszernek feleltek meg azok, akik a Szent Korona közelében teljesítettek szolgálatot.

– **A koronaőrök a munkájuk során rengetegszer kerültek életveszélyes helyzetbe.**

– Nagyon sok ilyen történetet ismerünk. Vitéz Józsi bácsi mesélte, hogy a második világháborúban többször a frontvonalon keresztül kellett megküzde-

FOTÓ: PETŐ ZSUZSA / ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA

illetően nem. Épp ezért minden királyválasztásnál kardinális kérdés volt a Szent Korona jelenléte, mivel a királyi hatalmat a Szent Korona ruházta rá az uralkodóra.

– **A kezdeti időkben a regáliák az egyház őrzésében álltak, idővel azonban az uralkodók által elrendelt, illetve szervezett katonai intézmények vigyázták őket. Ezek időről időre átalakultak, más-más feltételrendszer alapján működtek. A koronaőrség történetéből ön mely időszakokat emelné ki?**

– Az Árpád-ház uralkodóinak idején valóban csak az egyház őrizte a koronázási ékszereket. Viszont pont ebből adódtak a gondok, mert az egyháznak hol erősebb, hol gyengébb volt a kapcsolata a királlyal, és a korona sem volt mindig a helyén. Az Árpád-ház kihalása után hiába koronázták meg például kétszer is az Anjou Károly Róbertet, a magyar urak nem fogadták el őt addig uralkodónak, amíg a Szent Korona nem érintette a homlokát. Így az Anjou-kor-

Szent Korona közjogi őrzését. A szövegben az „idegen kézre jutás” fogalma is megjelenik. Miután egyre többször előfordult, hogy az ország határain kívülre került a korona, egyre gyakoribbá vált, hogy harcedzett katonákat alkalmaztak az őrzésére. Így harmadikként Mária Terézia intézkedéseit emelném ki, aki azokat a magas gránátosokat, akik

Koronaőrskü

„Én, ... ünnepélyesen esküszöm, hogy a Magyarország alkotmányos folytonosságát megtestesítő Szent Koronát minden körülmények között, minden veszélytől megóvom és állhatatosan őrzöm, illetéktelen kézre jutását életem árán is megakadályozom. A különleges szolgálat által megkívánt magas követelmények érdekében tudásomat, testi erőnléteimet a legjobb állapotban tartom, egész életemben erkölcsi feddhetetlenségre törekszem.

A Honvéd Koronaőrseg bajtársi szellemétől áthatva, példamutató módon mindenkor becsülettel, magyar honvédhez méltón, harcban vitéz módon küzdve élek és halok.

(Az esküt tevő meggyőződése szerint:) Isten engem úgy segítjen!

FOTÓ: KIRÁLYUDVAR.LAPUNK.HU

A Szent Korona különleges rejtkehelyei

Wittelsbach Ottó bajor herceg egy csobolyóban (nagyobb kulacsban) elrejtve, a nyeregsíjhoz erősítve csempészte haza Brünnből (Brno, ma Csehország) a koronát 1305. november 1-jén. A nagy sietségben nem vette észre, hogy a csobolyó menet közben eloldódott. Visszafordulva, nagyjából egy mérföldnyi lovasút után érintetlenül megtalálták a nagy forgalmú útszélen.

Kottaner Jánosné Wolfram Ilona, Luxemburgi Erzsébet magyar királyné udvarhölgye úrnőjének parancsára 1440. február 20-ról 21-re virradó éjszaka egy vörös díspárnába varrva kicsempészte a klenódiomot a visegrádi várból, hogy Komáromba vigye. A Dunán való átkeléskor a vékony jég azonban beszakadt a szán alatt. A Szent Koronát rejtő vörös bársonyvánkost leszámítva szinte a teljes rakomány a jeges folyóba csúszott.

Szemere Bertalan miniszterelnök a szabadságharc végnapjaiban magára vállalta, hogy elrejtje a koronázási jelvényeket. A regáliákat őrző eredeti ládát Orsova [Románia] közelében, a Havasföldre vezető út mellett egy fűzesben ásták el 1849 augusztusában, ahol 1853-ig volt. A vízjárta terület komoly károsodást okozott a palástban és a kardban, de a Szent Korona nem sérült meg.

A kedvezőtlen hadi helyzet és a nyilasok mozgolódásának hatására a Szent Koronát a budai várbeli óvóhelyétől nem messze, a koronaórség Váralja utca 14. szám alatti laktanyájának szenespincéjében rejtette el egy ötfős illetékes csapat 1944. október 10-én. A koronát Vály István alezredes egy börtökben a körgallérja alá rejtve csempészte be a laktanyába. A pincében áttették egy huszonöt személyes, kipárnázott ételesdobozba, és így rejtették el az előkészített mélyedésbe. A fülkét visszafalazták, majd szemet lapátoltak a fal elé.

líteni az őrhelyüket. Ha lőttek rájuk, ők visszalóttek, de az őrhelyre meg kellett érkezni. Az is megtörtént, hogy kivégzőosztag elé állították a koronaőröket – mert állítólag egy német tank felé lőttek –, és pár perccel múlt, hogy nem végeztek ki őket. Erre mondjuk azt, hogy a Szent Korona vigyázta őket.

– Amikor 1945-ben külföldre menekítették a regáliákat, a koronaőröknek nemegyszer fegyverrel kellett megakadályozniuk, hogy erőszakkal elvegyék tőlük a koronázási ládát. Pajtás Ernő parancsnok szerint ez azért sikerült, mert ahogy fogalmazott: „Mi megvédjük a koronát, a korona megvéd minket.”

– Az biztos, hogy számos csodának megfelelő esemény történt már a Szent Korona múltjában. Van egy mondás: a korona kiválasztja az őreit. Azonban a koronaőrök is mindent megtesznek a védelméért. Például az 1919-es Tanácsköztársaság ideje alatt leszerelték a koronaórséget, a klenódiomot pedig őríztenül a budai Várban hagyták. A koronaőrök ettől kezdve titokban úgy vigyáztak továbbra is a nemzeti kincsünkre, hogy civilben, váltásos szolgálatban, több hónapon keresztül takarítottak a Vár területén, így tartva szemmel a koronaőrző helyet. Volt köztük olyan is, aki lámpaoltásra vállalkozott.

– Ha már az öltözék szóba került, ejtsünk néhány szót a koronaőri díszegyenruháról is. Az 1945 előtti díszes viselethez és fegyverzethez képest a mostani egyenruha jóval szerényebb...

– Az 1990-ben megalakult Magyar Királyi Koronaőrök Egyesülete hagyományörző céllal megvarratta az 1945 előtt viselt díszegyenruhák másolatát, a mai napig abban jelennek meg a különböző rendezvényeken. A mai koronaőrök ruházatának azonban a kor követelményeinek kell megfelelnie, a fegyverzetnek pedig a jelenlegi fegyverfogási szabályokhoz kell igazodnia. Így például a koronaórség egykori jellegzetes díszfegyvere, az alabárdok családjába tartozó, több mint két méter hosszú vibárd sincs már használatban. A mostani egyenruhán azonban jól láthatók a különböző ékítmények. A trikolór színei közül a mienk a piros, amely a zsinórban, a parolin [paroli: fegyvernemjelzés az egyenruha hajtókáján – a szerk.] és az állományjelzőben is megjelenik. A fehér színt a díszzászlóalj katonái viselik, míg a zöldet a Sándor-palota őrsege. A koronaórségnek nemcsak a paroliján látható a Szent Korona képe, de az egyenruhánk gombjait is az díszíti.

– Alezredes úr beszélgetésünk során említette, hogy bár katolikusnak keresztelték, de édesanyja révén evangélikus gyökerei is vannak. Mit jelent önnek a Szent Korona őrzése?

– Nehéz ezt szavakba önteni. Egyfelől szakmai szempontból a karrier csúcsát jelenti. Azonban én úgy kerülhettem a Szent Korona őrzői közé, hogy a rokonom is koronaőr volt. Ez olyan láncolat, ami emberileg is, lelkiileg is kötelez.

■ BODA ZSUZSA

Akinek az őrző szerep jutott

Báró Radvánszky Albert emlékezete

„Eljárásunkban tévedhettünk, de ahhoz kétség nem férhet, hogy a legjobb tudással és szándékkal jártunk el, és így bízva az isteni örök igazságban, biztosan reméljük, hogy a várva várt béke bekövetkezésével a Szent Korona visszakerül, és visszahelyezhetjük azt a budai Várba oda, ahonnan aggódó lélekkel láttuk elindulni. Isten adja, így legyen!” E szavakkal zárta Radvánszky Albert országos koronaőr az 1945. december 20-án kelt emlékiratát, amelyben az utókor számára leírja a Szent Korona hányattatásait a nyilasuralom kezdeti időszakában. A száznegyven évvel ezelőtt, 1880. szeptember 11-én született bárónak az evangélikus egyház egyetemes egyházi és iskolai felügyelőjeként abban is nagy szerepe volt, hogy Luther végrendelete – Hitler szándéka ellenére is – Magyarországon maradt.

A Nógrád vármegyei Pusztavarsányban született Radvánszky Albert fiatalkorában jogi és gazdasági végzettséget szerzett. Aktív politikai tevékenységet is folytatott, 1905-ben lett a főrendiház tagja.

Egyházunk egyetemes egyházi és iskolai felügyelői – mai szóval élve országos felügyelői – tisztségébe 1923. március 22-én iktatták be; ezt huszonöt éven keresztül viselte. 1927-ben felsőházi tag lett, majd 1935-től az Országgyűlés felsőházának alelnöke. A Magyar Nemzeti Bank főtanácsosa, a Hazai Általános Biztosító elnöke, az Első Magyar Általános Biztosító Társaság, az Országos Földhitelezés, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és több iparvállalat igazgatósági tagja is volt. A közélet terén szerzett érdemeinek elismerésül Horthy Miklós kormányzó 1930-ban az I. osztályú Magyar Érdemkeresztrel tüntette ki.

Egyházi gondok és örömök

A trianoni békeszerződés következményeként a magyarországi evangélikus egyház elveszítette híveinek mintegy kétharmadát, valamint jelentős iskoláit és egyéb intézményeit. Emellett az állás és otthon nélküli lelkészek, tanárok és más egyházi tisztségviselők elhelyezkedési gondjainak nagy része is Radvánszky Albert egyetemes és iskolai felügyelő vállalt nyomta. Az 1934–1937-es zsinat annyi változást hozott, hogy attól kezdve a mindenkori rangidős püspökkel mint elnöktárssal osztották meg a felelősséget.

1930. június 25-én volt a négyszázadik évfordulója annak, hogy az augsburgi birodalmi gyűlésen felolvasták az evangélikus egyház egyik legfontosabb hitvallási iratát, a lutheri hittételeket egy dokumentumban összefoglaló *Ágostai hitvallást*. Az erre emlékező nagyszabású rendezvényen Augsburgban a Magyarországi Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztény Egyház képviselőjében Radvánszky Albert mondott üdvözlőbeszédet, amelyben többek között a következőkről adott hírt: „Otthon,

távol hazámban az elmúlt vasárnapon harangok zúgása jelezte a nagy ünnep beköszöntését, és minden templomban hálaadó istentiszteletet tartottak híveink. Félmillió magyar evangélikus szívének ujjongó dobbanása beleolvad az ünnepi karba, amely innen és a földkerekség minden tájáról, ahol evangélikusok élnek, ma ég felé szárnyal.”

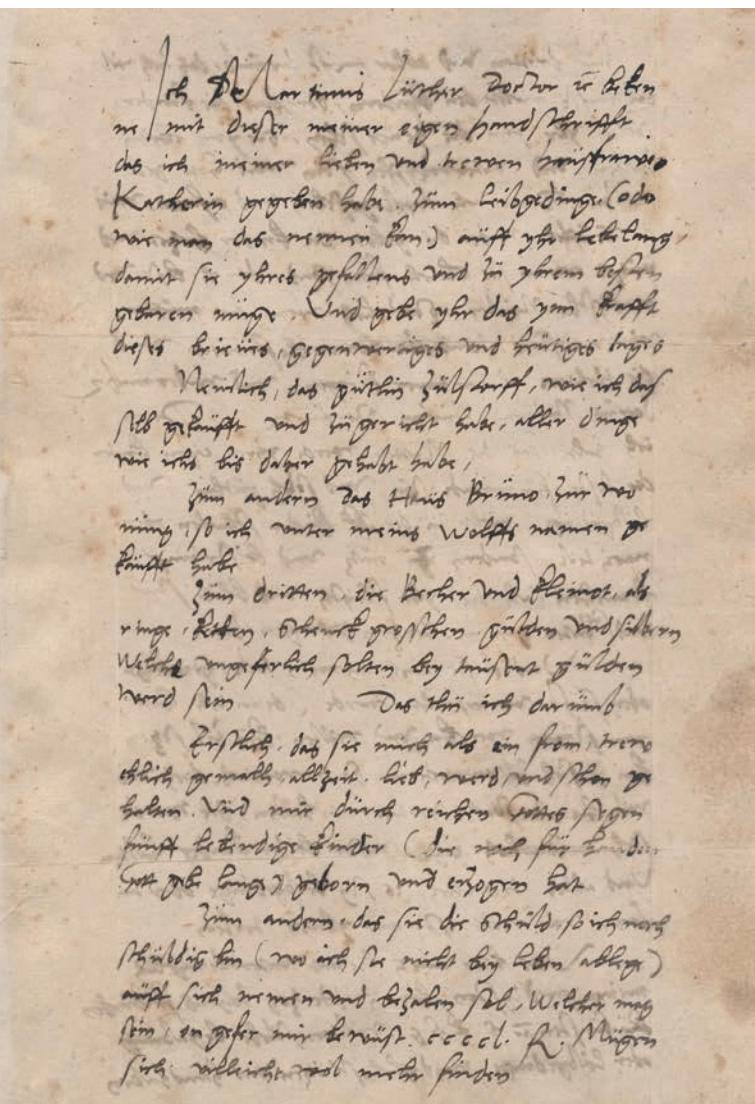
Ünnepi beszédében később hangsúlyozta: „...bízvást megállapíthatom, hogy a magyar nemzeti történelem alakításában felette jelentős szerep jutott az ágostai hitvallásnak. Emelte az általános műveltséget; a tömegeket öntudatos jellemek közösségévé nevelte, fölkellette és fokozta érzéküket, lelkesedésüket a nemzeti ideálok iránt, megacélozta őket azokra a harcokra, amelyeket a nemzeti szabadság zászlaja alatt meg kellett vívniok. E szellem a tömegekből hatalmas egyéniségeket emelt ki, akik a nemzeti élet különböző területein fáklyákként századokon át világítottak...”

Szemben a hitleri óhajjal

Egyházvezetőként Radvánszky Albert, illetve elnöktársa, Kapi Béla püspök az életével játszott, amikor Luther végrendeletének ügyében nemet mondott Németországnak. A végrendelet papírforma szerint 1815-től, valóságosan 1845-től a magyarországi evangélikus egyház tulajdonában volt. Ugyanis egy katolikus arisztokrata, Jankovich Miklós – korának neves műgyűjtője – 1804-ben a németországi Helmstedtben egy aukción negyven aranyért megvásárolta a becses irományt (addig egy neves szász evangélikus polgárcsalád, a Carpzw család birtokolta, s miután a család utolsó férfi tagja, Johann Benedict Carpzw helmstedti professzor 1803-ban elhunyt, az ő tudományos hagyatékának részeként került kalapács alá). Jankovich pedig az 1815-ben kelt végrendeletében nemes gesztusként a magyarhoni evangélikus egyházra hagyományozta az iratot azzal a kitételrel, hogy soha nem bocsátható áruba, más számára nem idegeníthető el.

Báró Radvánszky Albert

Luther Márton végrendeletének részlete

1936-ban azonban egy előkelő osztrák udvari tanácsos, Hermann von Trenkwald a fejébe vette, hogy mindenáron megszerzi a Német Birodalom számára Luther végrendeletét. Véleménye szerint a wittenbergi Lutherhalle nevű gyűjteményben lett volna a legjobb helye. Ez ügyben felvette a kapcsolatot az intézmény vezetőjével, Oskar Thulin professzonnal. Trenkwald az ötévnyi kitarató próbálkozása során – kapcsolata révén – magát Hitlert is bevonta az ügybe.

A történetről Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor a Luther Márton végrendelete című, a Luther Kiadó gondozásában 2017-ben második kiadásban napvilágot látott kötetben a következőket írja: 1941. „január 21-én Thulin [egy levélben] leírja, hogy a magyar evangélikus egyházban igen erős Luther tisztelete, s alig képzelhető el, hogy végrendeletétől az egyház vezetői megváljanak”. S valóban. Néhány hónap múlva az egyház egyetemes közgyűlése után az elnökség tollat ragad. Hívjuk ismét segítségül Fabiny Tibort: „1941. június 26-án megíródott az öt éven át húzódó tervre a diplomatikus, mégis határozottan elutasító válasz. Az ágostai hitvallású Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége, báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelő és dr. Kapi Béla rangidős püspök tudatta Thulin professzonnal, hogy a kérelmet megvitatta többen úgy látják: a Jankovich-féle ajándékozási ok-

mány nem teszi lehetővé a végrendeletnek a felkért formában történő kiszolgáltatását. Végül udvarias formában kilátásba helyezték, hogy »nyugalmasabb időkben« visszatérnek majd erre a kérdésre. A magyar vezetőség tehát jó fogódzót talált a másfél évszázada írt ajándékozási okiratban: az ugyanis kikötötte, hogy a megajándékozott fél nem idegenítheti el a neki átadott történelmi ereklyét.”

A Szent Korona őrzője

Radvánszky Albertet 1942-ben báró Perényi Zsigmonddal együtt országos koronaőrre választották. Hosszú hagyományt követve a két koronaőr egyike ezúttal is katolikus, a másikuk protestáns volt. Esküjükhöz híven szívükön viselték a korona sorsát. Radvánszky Albert így fogalmaz a már említett emlékiratában: „Amióta szegény hazánk az ellenséges haderők felvonulásának színhelyévé vált és attól lehetett tartani, hogy az egymással szemben álló német és orosz haderők összecsapása a fővárost sem kíméli meg, koronaőrtársammal, Perényi Zsigmond báróval – a közhangulatban megnyilvánult nyugalanság hatása alatt is – állandóan azon töprengtünk, hogyan óvhatnók meg legbiztonságosabban a háború viszontagságos következményeitől a Szent Koronát és vele együtt a többi koronázási jelvényeket.” Végül 1944. október 10-én – legfőképpen a nyilasok mozgolódásának hatására – a legnagyobb titokban a koronaőrök budai várbeli laktanyájának szenespincéjében rejtették el a kincseket.

Hat nap múlva megkezdődött a Vár ostroma. A németek lefegyverezték a koronaőröket, laktanyájukat megszállták, másnap pedig Mészáros István ezredes, Szálasi Ferenc testőrparancsnoka – illegitim módon – átvette a koronaőrök parancsnokságát. Szálasi úgy rendelkezett, hogy a Szent Korona előtt fogja nemzetvezetői esküjét letenni, mert ily módon kívánta legitimálni a hatalmát. A budai Vár márványtermében a november 4-i eskütétel idején a korona ott volt, de – a törvény ellenére – Radvánszky Albert koronaőr nem. Október 25-től november 5-ig ugyanis vakbélgyulladásra hivatkozva kórházban feküdt. Távolmaradásával üzenete: illegitimnek tartja a Szálasi-féle kormányt.

A második világháború utolsó szakaszában Radvánszky aktívan bekapcsolódott a svéd nagykövetség és a Vöröskereszt által irányított embermentési akcióba, közreműködött a védett házak létrehozásában.

A háború után, 1945–1947-ben Kapi Bélával és Ordass Lajossal együtt többször fölemelte szavát a magyarországi németek tömeges kitelepítése ellen. De megszólalt iskoláink érdekében is. „Ő is ellene állt a kormány és párt követelésének, hogy egyházközpontunk iskoláit önként ajánlja fel az államnak. Ezért 1948. augusztus 24-én letartóztatták Ordass Lajos püspökkel és Vargha Sándor egyetemes főtítkárral együtt” – olvashatjuk Botta István emlékezésében, a *Keresztyén Igazság* című folyóirat 1990. szeptemberi számában. A koholt vád az volt, hogy részt vett Szálasi eskütételén, és nem akadályozta meg a korona külföldre vitelét.

A fogságban Radvánszky kényszer alatt lemondott egyetemes felügyelői tisztségéről. Idős kora és betegsége miatt megszüntették fogva tartását, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület hűvösvölgyi anyaházába került, itt halt meg 1963. február 5-én. Egyháza kétszer – még életében, 1956 decemberében és halála után, 1992 novemberében – rehabilitálta.

■ – BODA –

Csengetett, Uram?

(Lk 17,7–10)

A szolgák és az urak különleges élete nyitott könyv azok számára, akik ismerik a *Csengetett, Mylord?* című BBC-tévé-sorozatot. Az angol abszurd humor klasszikus alkotása, mely családi és baráti körömben is óriási sikert aratott, hihetetlen pontossággal mutatja be, hogyan is nézhetett ki az élet valamikor az 1920-as évek Angliájában egy lord házában, annak is különböző emeletein. A fanyar humorú, ironikus és cinikus jelenetekben élénk tárul a gazdag urak és a szegény szolgák világa.

Amióta rajongója lettem a sorozatnak, a „szolga” és az „úr” szavak kapcsán akarva-akaratlanul is beugrik néhány epizód, néhány komikus momentum Lord George Meldrum rezidenciájának nem mindennapi életéből. Bár néha összefonódik urak és szolgáik élete, azért mindent összevetve két jól elkülöníthető csoportra oszthatók a gazdag ház lakói: vannak az emeletiek,

van szó. Mit jelent az egyetlen Úrnak szolgálni, mi is lehet a keresztény hozzáállás az élethez az Úr szolgáiként?

Nem vagyunk könnyű helyzetben, nem könnyű kimondani és megérteni a mondatot: „*Haszontalan szolgák vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk volt.*” Felkavaró érzés szembesülni ezen mondatral olyan korban, amikor egyre többen suttogják szorongva: „*Haszontalan vagyok.*” Haszontalan vagyok, mert megöregedtem, és nincs már szüksége rám a családnak, a társadalomnak. Haszontalan vagyok, mert nincs már erőm dolgozni. Haszontalan vagyok, mert bár lenne erőm dolgozni, de nincsen munkám. Haszontalan vagyok, mert nem érzem, hogy értelme lenne a munkámnak, és éppen csak a túlélésre elég, amit keresek. Haszontalan vagyok, mert bár sokat keresek, de nincs időm a családomra, az egészségemre, saját magamra. Haszontalan vagyok, mert magányos harcosként küzdök elvekért, amelyeknek semmilyen látható haszna sincsen a környezetemben. Ugyanakkor nehezen értjük, miért kell haszontalannak érezni magunkat talán még a hitéletünkben is.

Vagy nem is erről van szó? Ha kicsit jobban szemügyre vesszük a szöveget, akkor valami másra bukkanhatunk, mint amit első olvasásra sejtet mai alapigénk kulcsmondata. Nem megaláztatásról, önmarcangolásról, hamis önvádaskodásról vagy álkegyeskedésről szól a fáma, hanem arról, hogy Isten akarata az, hogy az ember ellássa a feladatát, amelyet ő rábízott. „*Ordinary servant*” – olvasható az egyik angol fordításban, vagyis „*rendes szolga*”, amely sokkal közelebb állhat az eredeti jézusi szándékhoz. Jézus nem porba lök, nem porig aláz, hanem felemel, büszkévé tesz ezzel a mondatával. Nem terhet rak ránk, és nem dorongol, hanem megerősít abban a hivatásunkban, amelyet az Úr szolgáiként ten-

nünk kell. Ez pedig nem más: az életünkkel rendezni a tartozást az Isten felé, akitől nap mint nap megannyi ajándékot kapunk.

akik csengetnek, és vannak az alagsoriak, akiknek csengetnek. Szolgák és urak, akik pontosan tudják, mit szabad egy úrnak, és mit szabad egy szolgának – legalábbis elvileg.

Jézus előszeretettel használja a „szolga” és az „úr” szavakat, azok szimbolikus többletét is bemutatva. Korában – csakúgy, mint a húszas évek Angliájában – nagyon tisztán és egyértelműen kirajzolódott a különbség úr és szolga között. Több jézusi tanításban is fontos szerepet kap a következő kép: vannak a szolgáló szolgák, és vannak az uralkodó urak. A *Hegyi beszédben* ezt olvashatjuk: „*Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti: nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.*” (Mt 6,24) Vagy egy másik helyen az okos és gonosz szolgáról szól Jézus, és azt mondja. „*Boldog az a szolga, akit ilyen munkában talál ura, amikor megjön!*” (Mt 24,46) Lukácsi igeszakaszunk is ebbe a sorba illeszkedik bele, ahol is a szolga kötelességeiről

Fantasztikus megerősítést kapunk Jézustól, akit a Szentírás és a keresztény hagyomány is több helyen nevez az Úr szolgájának. Ő, aki bemutatta, milyen az igazi alázat, milyen mélység rejtőzik a „másokért élni érdemes” életben. Maga az Isten Fia biztat igéjén keresztül, hogy ki-ki a saját életében, helyén, feladatában valósíthassa meg az isteni szándékot. Ebben az összefüggésben lehet mindenkinek istentisztelet az élete, ahogy erről maga Luther is beszél. És ha ezeknek a tükrében istentiszteletként éljük meg Isten akaratát, akkor nyugodt szívvel mondhatjuk ki az evangélium szerzőjével együtt: „*...azt tettük, ami kötelességünk volt.*” Hálaadással, benne bizva lehet teljes az életünk. Életünk istentisztelete. Életünk mint istentisztelet. Csengetett, Uram? Igen, csengettek. De nem nekünk. Értünk!

■ GÁNC S TAMÁS

JELENEK FOTÓ A CSENGETETT, MYLORD? CÍMŰ SZOROZATRÓL

JELENFOTÓ A HAB CÍMŰ FILMBŐL

Az év legédesebb vígjátéka

Lakos Nóra romantikus filmjét a címben olvasható szlogennel hirdetik, és nem állítanak valótlan: édességekkel teli, szerethető és habkönnyű mozira vált jegyet, aki megnézi. A Kerekes Vica és Mátray László főszereplésével készült Hab kedves humorával, különleges látványvilágával, remek zeneválasztásával egy franciás hangulatú, szórakoztató, mégis elgondolkodtató történetet mutat be.

A Fekete Fruzsina és Lakos Nóra által jegyzett forgatókönyv frapáns, ugyanakkor úgy nevettek és mutat be akár kliséket is, hogy egy percig sem olcsó. A mozi képi világa pedig talán épphogy csak, de az *Amélie csodálatos élete* című klasszikust juttathatja eszünkbe, így aki szereti az ikonikus francia-német filmet, ezt a mozit is kedvelni fogja.

A történet szerint Dóra (Kerekes Vica) cukrászdája a csőd szélén áll, és csak egy különleges hitel menthetné meg, ám azt kizárólag családosok vehetik igénybe. Így hát a fiatal és igencsak kétségbeesett cukrásznő szerződött egy vállalkozó kedvű agglegényt (Mátray László) és egy színészi ambíciókkal megáldott kisfiút (Gyarmati Erik), hogy együtt próbálják meg megmenteni a főszereplő vállalkozását. Hogy végül mit és hogyan sikerül megmenteni, az csak a mozijegy megváltása után derül ki, de kétség nem

fér hozzá, hogy boldogan távoznak a moziteremből.

A történet főszereplője egy örömmel és lelkesen dolgozó harmincas nő, de semmiképp sem a magával elégedett szingli unalomig sulykolt figurája. Cukrászként csodálatosan megkomponált finom sütemények, torták, csokoládék között tölti a mindennapjait, de a célja leginkább mások szürke hétköznapjainak a megédése.

A film rendezője úgy fogalmazott: „Olyan különleges, meseszerű látványvilágot terveztünk, ami miatt érdemes moziban, nagyvászonon megnézni. A filmben valós párkapcsolati helyzetek és archetipikus karakterek jelennek meg, így magukra ismerhetnek azok, akik nem mernek elköteleződni, vagy épp képtelenek elszakadni egy szerelemtől, de tükröt kapnak a már évek óta házasságban élők is. A *Hab* egyszerre humorosan szó-

rakoztató, megható és elgondolkodtató élményt nyújt majd a nézők számára.”

A néző is visszaigazolván látja mindent, mert romantikus vígjátékot látunk, francia eleganciával, ízléses humorral és pont annyira túlrájzolt mellékszereplőkkel, hogy ezáltal ők a humor forrásai lesznek, de nem olcsó poénkodás tárgyai.

A főszereplők választása telitalálat. Kerekes Vica egyszerre bájos és elbűvölő cukrász, míg Mátray Lászlónak egészen új arcát ismerhetjük meg a határozott, jó humorú, éleslátású fogorvos szerepében. A filmben olyan kiváló színészek tűnnek még fel, mint Kovács Lehel, Zsigmond Emőke, Elek Ferenc, Bányai Miklós, Láng Annamária, Pálfi Kata, Bozó Andrea és Szikszai Rémusz. A gyermekszereplő Gyarmati Erik pedig külön dicséretet érdemel természetessége, a szerepen átütő humora és alázata miatt.

Lakos Nóra első nagyjátékfilmje a *Hab*, amelyben bizonyította, hogy ért a komédia műfajához, és jó ízléssel dolgozik. Ez a mozi igazából olyan – nem véletlenül –, mint maga a címadó képződmény: tartalmas, de könnyű, fogyasztásra kifejezetten alkalmas.

■ K. B.

Keresztény kávétura Budapesten

Magyarországon egy ideje ismét virágzik a kávékultúra, számos hangulatos kávézó várja a kimerítő hétköznapokból kiszakadni vágyókat. Egy csésze kapucsinó mellett folytatott baráti beszélgetés, egy frissítő eszpresszó- vagy hűsítő jegeskávé felderítheti az egész napunkat. Fokozhatja a kávézás élvezeti értékét, ha általa támogathatunk egy rokonszenves célt. Talán kevesen tudják, hogy több olyan kávézó üzemel a fővárosban, amelyeknek keresztények a tulajdonosai, működtetői. Hol található ezek, melyikbe mikor és miért érdemes ellátogatni? Összeállításunkból kiderül.

D18 Café & Bar

A D18-ba belépve nem nehéz megállapítani, hogy keresztény szellemiségű helyen járunk, mivel a kávézó egyben könyvesbolt is, lelkeségi témájú könyvkínálattal. A felfestett idézetek pedig szemléltetik az olvasás jelentőségét. Közülük talán a legkifejezőbb egy Cicero-idézet: „Egy szoba könyv nélkül olyan, mint a test lélek nélkül.” A hely atmoszférája kifinomult. A barna és a bézs szín, anyagként pedig a fa dominál. A háttérben nyugtató zongorazene szól. Az itt elfogyasztott jegeskávé nagyon finom volt, külön szimpatikus, hogy mellé keksz és egy pohár víz is járt. A limonádét fagyasztott gyümölcsökkel és friss citrusfélékkel ízesítették.

A D18 ideális hely tanuláshoz, munkavégzéshez vagy akár kisebb csoportok számára megbeszélésekhez is. Budapest VI. kerületében (Dessewffy utca 18–20.) található.

HungaRio kávézó

A VIII. kerületi Horváth Mihály téri kávézó, ahogyan már a neve is jelzi, brazil kötődésű. A Katolikus Shalom Közösség tartja fenn, amelynek tagjai között brazil és magyar fiatalok is megtalálhatók. A közösség elnevezése a feltámadt Jézus szavait tükrözi: „Békesség nektek!” – héberül: *shalom*. A kávézó meleg fényekkel megvilágított, a hangulata bensőséges, a berendezése egyértelműen kifejezi a brazil mentalitást. A tágas helyiségben több gitár és egy zongora is van, ezt ki is próbálhattuk. A háttérben természetesen latin-amerikai zene szól. A retró stílusú tárgyak mellett keresztény képek sorakoznak, és a Rio de

Janeiró-i Megváltó Krisztus szobrának másolata is helyet kapott itt.

Az italokat brazil kávéból készítik, és brazil ételeket is megkóstolhatunk. Ez utóbbi lehetőséggel élve sajtos tapiókalapényt rendeltem. Megtudtam, hogy a Brazíliában közkedvelt tapiókalisztet a maniókagyökérből kivont keményítőtől készítik. A csokisziruppal díszített jegeskávé finom volt. A HungaRio tökéletes hely meghitt baráti beszélgetésekhez, továbbá otthont ad keresztény programoknak és több imacsoporthoz is.

Montázs Art Café

A kávézó mottója: „Egy hely, ami összehoz!” A Montázs Art Cafét fenntartó Bátorítás Alapítvány fontos feladatának tartja a keresztény értékrend megismertetését és a közösségépítést. A programkínálat gazdag – élő zene, kiállítás megnyitó, művészeti műhely vagy akár felolvasóest –, mindenki találhat kedvére való időtöltést. A hely fiatalos, modern, a berendezés részei a kiállított festmények. A teret hideg fények világítják meg; lime- és óceánkék színek és sötét bútorok dominálnak. Láthatásunkkor a háttérben popzene szól. Az itt elfogyasztott répatorta házias jellegű, nagyon finom, krémes, friss volt. Az eszpresszótonik a nyári melegben remek frissítő.

A Montázs a XI. kerületi Bikás parknál található (Vahot utca 14/b), így kávézás után a fűre vagy egy padra letelepedve lehet élvezni a szépen gondozott környezet látványát. A kávézó biztosít terembérlési, kiállítási és fellépési lehetőséget is, így az alkotók és a művészetkedvelők figyelmébe egyaránt ajánlom.

Görbe Bögre kávézó

A Görbe Bögre közösségi tér, rendezvényeknek, kiállításoknak és családi programoknak ad otthont. Reggelilehetőségek, harapnivalók, hideg, meleg és alkoholos italok, sütemények közül válogathatnak a vendégek, mindezek mellett logikai játékokkal tesztelhetik a tudásukat.

Megkóstoltuk a kávézó NutellaLatte nevű, saját fejlesztésű nutellás italkülönlegességét, nagyon finom volt, a vastag csokis

réteg ellenére nem túl édes, szép réteges. A kávézó nagy területű, kint és az emeleten is lehet helyet foglalni, terembérlésre is van lehetőség. Például a Golgota Kegye gyülekezet itt tartja vasárnapi alkalmait.

A Görbe Bögre barátságos hely, vendégköre főleg fiatalokból áll. Az élénk szí-

nek, mókás üzenetek, a countryzene, a kedves, közvetlen személyzet garantáltan jobb kedvre deríti az ide betérőt. Tökéletes hely csapatépítőhöz, de nagyobb csoportos baráti beszélgetésekhez is.

A kávézó a Józsefvárosban található, a Rákóczi térhez közel (VIII. kerület, Rökk Szilárd utca 3.).

Loyola Café

A Mikszáth Kálmán térhez közeli (VIII. kerület, Horánszky utca 20.) Loyola Café küldetése, hogy „a szellemet és lelket emelő őszinte találkozások színhelyévé váljon”. A kávézó üzemeltetője a Párbeszéd Háza, a jezsuiták budapesti lelkiismereti és kulturális központja.

A helyiség nagyon tágas, sok asztal van, a hangulata barátságos. A személyzet kedves és segítőkész. Az itt rendelt ka-

egyik fogás hús nélkül készül. A kétfogásos ebéd ezerszázötven forint, és a főétel akár két napra is elegendő – egyetemisták, figyelem!

Az ételek és italok mellett számos programlehetőséget is biztosít a kávézó, hogy valóban találkozások színhelyévé válhasson.

Rézkígyó Coffee House

A Rézkígyó fiatalos hely, sok keresztény rendezvény, imaalkalom helyszínéül szolgál, péntek esténként pedig élő zenével kedveskednek a vendégeknek. Érkezésükkor a kávézóban spanyol hangulatú zene szól. Felfigyeltünk kreatív ötletekre, mint például az asztalok mellett elhelyezett üzenőfal. Papírt és íróeszközöket is kikészítettek, így akinek kedve van, bátran alkothat, hátrahagyhat egy kedves

pedig mandulatejjel is kérhető. A nyugalmas terézvárosi hely (VI. kerület, Paulay Ede utca 15.) alkalmas lehet egyetemi órák utáni pihenésre, feltöltődésre.

Patmos Book & Café

A Hit Gyülekezetének kiadója, a Patmos Records 2012-ben nyitotta meg első belvárosi könyvesboltját és kávézóját, ennek megfelelően sok általuk forgalmazott könyv található itt. A kivétlően különböző dicsőítő zenék hallhatók és láthatók. A dizájn, a berendezés színvilága követi a Hit Gyülekezetének arculatát, így a sötétkék és a fehér árnyalatok dominálnak. Van lehetőség ebédmenü rendelésére is. A rendelt espresso macchiato finom volt, bár a többi kávézó kínálatához képest kisé túlárzott.

A Patmos a Deák Ferenc tértől gyalog körülbelül öt percre van (V. kerület, József nádor tér 9.). Ideális hely, ha egy belvárosi séta után ebédelnénk valamit.

Nem Adom Fel kávézó és étterem

Budapesten ez az első olyan kávézó és étterem, amelyet fogyatékossgal élő emberek alapítottak. Itt ők, valamint megváltozott munkaképességűek készítik és szolgálják fel az ételeket-italokat, ezáltal is bizonyítva az oda betérőknek akaraterejük, tehetségüket, önállóságukat. Filozófiájuk: „Mindenki elég gazdag ahhoz, hogy másoknak segítsen!”

Örömteli és nagyon inspiráló volt ilyen helyen kávézni. A VIII. kerületben (Magdolna utca 1.) található kávézó nagy területét úgy alakították ki, hogy mozgáskorlátozottak is gond nélkül közlekedhessenek a helyiségben.

A forró csokit nem csak a felszolgálatte különlegessé, nagyon finom is volt, nem túl édes, lágy és krémes állagú, és rengeteg tejszínhabot kaptam rá. Az étel- és italfogyasztási lehetőségek mellett kulturális rendezvényeket is szerveznek a kávézóban. Aki tehát ilyen élményre vágyik, bátran látogasson el ide. Ugyanakkor azoknak is ajánlom, akik szeretnének feltöltődni szeretettel.

■ SZEBENSZKI NOÉMI

A cikk a *Kötőszó evangélikus blogon* szeptember 13-án *Keresztény kávékaland* címmel megjelent írás szerkesztett, rövidített változata.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - MIKE KENNELLY

pucsinó és latte macchiato is finom volt, a Loyolát a legtöbben mégis az izletes és kiadós, ráadásul kifejezetten jutányos áron kapható ebédmenü miatt keresik fel. Elvitelre be is csomagoltathatjuk az ételeket, sőt saját edényt is vihetünk. Mindig kétféle leves és háromféle főétel van, utóbbiból az

üzenetet. A polcokon keresztény témájú könyvek is sorakoznak, amelyeket szintén rendeztek.

A kávéház emeleti helyiségébe is fel lehet menni, de a földszinti tér is igen tágas. A megrendelt kapucsinót gyönyörű latte arttal készítették el, a latte macchiato

Fecsegő csengőhangok

Életem során a telefoncsengőhangok széles skáláját ismerhettem meg. Gyerekkoromban a hagyományos, vezetékes telefon klasszikus csörgése volt az egyetlen, de a mobilok térhódítása óta elszabadult a hangorkán. Eleinte kis pittyegések, aztán különböző zenék, apró futamok váltották egymást. De hallottam már olyat, aki a saját gyerekének a hangját vagy éppen valamilyen állathangot állított be jelzésnek. A brekegő, bűgő és trillázó kutyuk lehetnek az okai, hogy olyan nehezen jöttem rá, mi történik esténként nálunk a konyhaablaknál.

Az az igazság, hogy a dolog sokkal hamarabb kezdődött. Még tavasszal, amikor vártuk a hátsó udvar melléképületében lakó három fecskepárt, amelyek az előző években rejtélyes módon oda építették a fészkeiket. Vártuk őket, de a csivitelő, fecserésző madárfelhő csak kerengett a házunk környékén, és nem nagyon szállt le senki megpihenni. Ettől kicsit el is szomorodtunk. Nem lesz idén fecskénk. Hiányozni fog a hihetetlenül magas hangon sipákoló kis csapat a fészekből, nem látjuk, hogyan tátogatják az elképesztően nagyra nyitott csőrüket – éppúgy, mint egykor saját pici gyerekeink a szájukat, amikor éhesek voltak.

Aztán elvonult a madárcsapat, de a házfalunkon újra meg újra megült néhány madárka. Furcsán oldalt billenve figyelgettek, hogyan mozgunk. Nem sok érdekeset láttak, azt hiszem, a családjuk hozzácsokolt a kis szárnyasok társaságához. Nálunk bekopog az ablakon a cinke, a vörösbe

az istálló meg a pince között tanítja repülni a fiókáit, a szomszéd ablaka melletti lyukban meg egy rozsdafarkúpár költ nem is valami szégyenlősen. Számtalan madáretetőnk és kített napraforgótányérunk ugyan kiürült tavaszra, de talán mutatta, hogy jóféle népek vagyunk. Legalábbis erre juthatott magában a fiatal fecskepár, amely a falon ült meg egyre gyakrabban.

Elkezdtek hordani a kis sárgömböket. Éppen volt elég eső is, szépen készülgetett a fészek. Az építkezésnél időnként akadt egy kis nézeteltérés, ilyenkor a pár hangos szóváltásban vitatta meg a folytatást. Sokat mosolyogtunk rajtuk, sőt kife

tünk a fűbe a házzal szemben, és bámultuk őket. De úgy tűnt, eddigre minden gátlásukat levetették. Úgy érvelgettek, mintha mi ott se lettünk volna, meglepően hangosan és hetykén. Némi idő eltelt azért, de viszonylag gyorsan elkészült az egész kis odú. Kicsit izgultunk, hogy nem fog-e leesni a vakolattal együtt (évek óta készülünk egy felújításra...), de úgy tűnik, kitűnő tervezőjük volt, és hozzá remek kivitelezőik, mert a fészek biztonságosan áll a helyén azóta is.

Telt az idő, kis fecskepárunk hamarosan tojást rakott le, költeni kezdett, és egész nap csak rohanni láttuk őket. Nem mertünk létrára állva benézni, mint a hátsó fészkeknél: ma sem vagyok benne biztos, hogy négy vagy öt fióka tátogatta-e méretes sárga csőrét a madárszülők felé állandóan éhesen. Mindenesetre nem nagyon láttuk ezekben a napokban pihenni a felnőtteket. Fáradhatatlanul hordták az eleséget a kicsinyeknek reggeltől késő estig.

Ahogy beállt a sötétség, elcsendesedett a fiókák csacsogása. Csak egy-két fáradt csivít hallatszott. Egy kis párbeszéd. „Hogy vagy? Mennyire fáradtál el? Jó éjszakát!” Ezt hittem én először csengőhangnak. Olyan más, olyan kis elpilledt volt. A kezdeti parázs vitákhoz képest szelíd kis szólógatása egymásnak. Amikor rájöttem, hogy ők, a fecskeszülők váltanak így még pár szót esténként, nagyon megmelengette a szívemet ez. Borzasztóan elcsigázottak és kimerültek lehetnek, talán a legnehezebb szakasza volt az életüknek ez a fiókanevelés, mégis szántak időt erre.

Tudtad? A hang nem más, mint a fülünk által felfogható, rugalmas közegekben (például a levegőben) hullámként terjedő rezgés. Egyik fontos jellemzője a rezgésszáma (frekvenciája); ez a szám azt adja meg, hogy hányszor megy végbe a rezgés adott idő (egy másodperc) alatt. Mértékegysége a hertz (Heinrich Rudolf Hertz német fizikus nevééről). Az emberek hallástartományja – legalábbis a csecsemőké és a kisgyerekéké – húsz hertz és húszezer hertz között van; az alacsonyabb frekvenciájú hangokat még nem, a magasabb frekvenciájúakat már nem halljuk. Ahogy idősödünk, egyre inkább beszűkül a hallástartományunk, például egy ötvenéves emberé rendszerint már csak tizenkétezer hertzig vagy addig sem terjed. Az emberi beszéd hangjainak frekvenciája jellemzően száz és nyolcezer hertz között van.

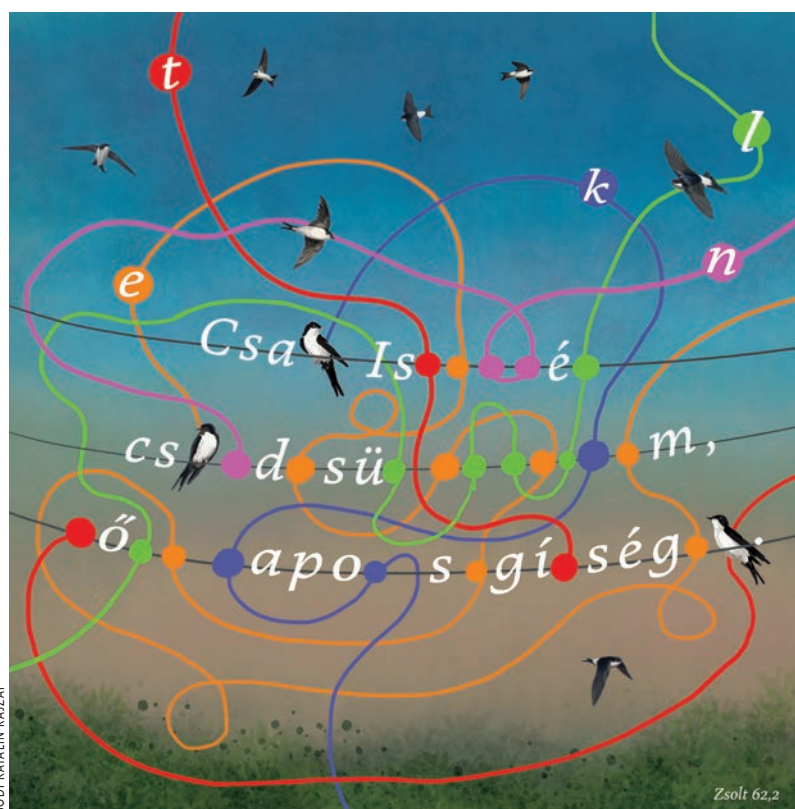
Az állatok hallása eltér az emberétől. Például a denevérek, a delfinek, de más emlős- és madárfajok is hallják a nagyon magas, húszezer hertznél nagyobb frekvenciájú hangokat is (ezeket ultrahangnak nevezzük), a delfinek és az elefántok pedig érzékelik a húsz hertznél alacsonyabb frekvenciájú hangokat.

Tudtad? Vajon melyek a legjobban halló állatok? A rekorderek a vakond, a delfin, a denevér, az amerikai gyapjaslepke és a nagy viaszmolý. Nem, a kutya nincs közöttük!

Hogy mennyire fontosak ezek az esti kis pár perces összebújások, azt magam is tapasztaltam. Nálunk a gyerekek kiskorukban esténként mesét hallgattak, aztán a fogmosás után együtt énekeltek, imádkoztak. Ez volt a „képzeld, Jézus”, ahogy ők hívták. Ilyenkor mindenki elmondta néhány mondatban, ami aznap a legfontosabb volt a számára. Valahogy a lőtás-futás közben néha elsikkadt egy-egy dolog, nem figyeltem eléggé, vagy egyszerre többféle is járt az eszem. Ezekon az esti imákon azonban mindig helyreállt a rend. Tudtam, kívül mi történt, mi foglalkoztatja, mi bántja. Elaludni is könnyebb volt ilyenkor. Azért gondolom ezt, mert elsősébként – az egyik lányunk gondolva magát – az egyik lányunk elment a barátnőjéhez aludni. De amikor este kiderült számára, hogy nem imádkoznak, azonnal szaladt haza. Valahogy nem tudta nélkül befejezni a napot.

Mára minden gyermekünk képes egyedül imádkozni, mégis sokszor húzódnak még oda a nagyok is a kicsik mellé erre a pár percnyi elcsendesedésre. Amikor pedig a lurkók mind ágyba kerültek, mi, szülők is váltunk még néhány mondatot egymással. Tudjuk a tényeket, de hogy egy-egy helyzetben ki mit hogyan élt meg, az sokszor csak itt derül ki. És persze olyan is van, amikor már annyira elfáradtunk, hogy csak odabújunk egymás mellé, és hallgatjuk egymás szuszogását, vagy felidézünk a nap vicces perceit, és nevetgélünk rajtuk még egy kicsit. Lehet, hogy a fecskék meg ezt a hangot találják kedves esti zajnak? ■

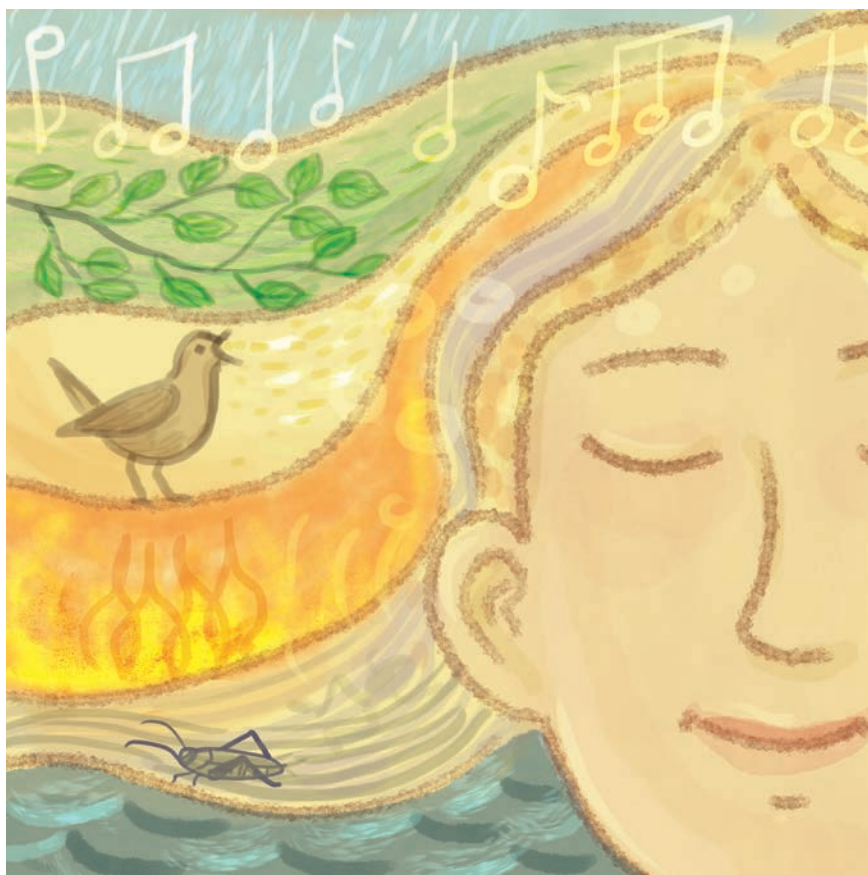
A legmegnyugtatóbb zajok. Pihentető az ember számára a természet sokféle hangja: az esőcseppek potyogása, a szél susogása, a tenger morajlása, a madarak éneke, a tücskök ciripelése, a tűz ropogása. A Teremtő ajándékai számunkra ezek a kedves hangok. A kisbabák már születésük pillanatában megismerik a szüleik hangját, mert az anyaméhben is hallanak. A nyugtató, altató versikék, dallamok bármelyik nyelven nagyon hasonlóan hangzanak. A picik és az állatok sokkal inkább a hanghordozásból, mint a szövegből érzik meg a törődést, figyelmet, és ettől nyugszanak meg.

BÓDI KATALIN RAJZAI

Zsolt 62,2

Röptsd a helyükre a színes betűket, és megkapod az aranymondást

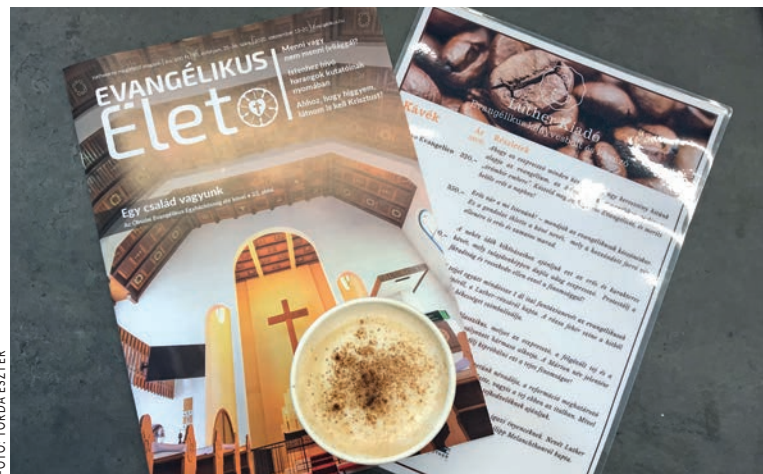
Egy csésze friss fekete a könyvesboltban

Mindazok, akik betérnek Budapest VIII. kerületében az Üllői út 24.-ben működő evangélikus könyvesboltba, már nem csak a Luther Kiadó – és más könyves műhelyek – könyvei, számos CD és DVD, illetve egyéb kiadvány között válogathatnak: szeptember 15-től frissen készített kávé is kapható az üzletben. Az italok kiváló minőségű, százszázalékos brazil arabica kávéból készülnek, közvetlenül a lefőzés előtti őrléssel.

Alapanyagul a boltban is forgalmazott Coffer kávék szolgálnak. E kávémárka két fiatal kávészerelmes vállalkozó, az evangélikus Matus Edina és Szabó Tímea – mondjuk így – álmának megvalósulása.

Reménység szerint sok vásárló arcára csal majd mosolyt, ha válogatás közben – például – az Espresso Evangelico vagy a Cappuccino Martino fantáziánévű finom kávékat kortyolhatja.

EvÉlet-infó

FOTÓ: TORDA ESZTER

Elmaradt a diakónia napi ünnepség

A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálata minden év szeptember 25-én, Sztehlo Gábor születésnapján, a diakónia napján több száz munkatárssal, önkéntessel és a rábízottakkal közösen ad hálát az elvégzett munkáért és a kapott lehetőségekért.

A koronavírus-járvány jelenlegi szakaszában az egyház vezetése felelősen úgy határozott a diakóniai intézmények idős lakóinak védelme érdekében – hiszen ők vannak kitéve a legnagyobb kockázatnak a fertőzés szempontjából –, hogy az idei ünnepet nem tartja meg. A vezetés e döntését az ágazatért felelős miniszter szeptember 8-án kelt – a személyes jelenléttel járó szakmai rendezvényeket érintő – tiltása is megerősítette.

A diakónia napján minden évben díjazzák az év diakóniai munkatársait, szponzorait és diakóniai önkénteseit; egyházunk diakóniai bizottsága az idei díjazottakról is meghozta a döntését. Bár az elismerések átadása idén nem valósulhat meg a hagyományos módon, arról, hogy miként tudják ünnepi elismerésben részesíteni a díjazottakat, vélhetően már külön is értesítették az érintett intézményeket, gyülekezeteket, a diakónia weboldalán (Diakonet.hu) pedig minden érdeklődő tájékozódhat az aktualitásokról.

Forrás: Diakonet.hu

Látogatási tilalom az evangélikus fenntartású szociális otthonokban is. A koronavírus-fertőzöttek számának jelentős emelkedését figyelembe véve a Magyarországi Evangélikus Egyház a fenntartásában működő bentlakásos szociális intézményeire vonatkozóan szeptember 7-től látogatási tilalmat és kijárási korlátozást vezetett be. Az egyház egyúttal köszöni minden érintett türelmét és együttműködését a rábízottak egészségének védelmében tett intézkedések során.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

MKKE 2020

91. ÜNNEPI KÖNYVHÉT

LUTHER KIADÓ

A LUTHER KIADÓ ONLINE KÖNYVBEMUTATÓJA

A videófelvétel megtekinthető az Evangélikus.hu honlapon.

A Teológia és határok című kötetről beszélget OROSZ GÁBOR VIKTOR, a könyv szerkesztője és GALAMBOS ÁDÁM újságíró.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Élőben és online

„Minden forrásom belőled fakad!” (Zsolt 87,7) mottóval zajlott a XIV. Ars Sacra fesztivál

A járványhelyzetből fakadó számos bizonytalansági tényező ellenére szeptember 12-20. között idén is megtartották hazánkban a szakrális művészeti fesztivált. Az idei, tizennegyedik Ars Sacra zártkörű megnyitójára szeptember 11-én – a járványügyi előírásokat betartva – került sor a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében.

Az intézmény főigazgatója, Varga Benedek rövid köszöntőjében arra a kérdésre adott választ, miért éppen a Nemzeti Múzeum ad minden évben otthont a fesztivál megnyitójának. Az okok között említette, hogy egy múzeum eleve nem nélkülözi a szakrálisit. E forradalmakat, háborúkat átélő épület pedig a tudás temploma, a nemzet emlékezetének, több mint ezeréves történetének felidézője, amely az emberiséget szolgálva próbálja megragadni és megérteni az örökkévalóságot.

A programsorozat világi fővédnöke, Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége abban látja a fesztivál jelentőségét, hogy a „műsáktól ihletett” Ars Sacra a lelki megújulást szolgálja. Még ha részlegesen is, a tökéletességet, a mértéket mutatja meg. Spirituális élmény hívőknek és istenkeresőknek; válaszkeresés és az istentapasztalás útja. A szakrális művészet a kifejezhetlent próbálja megjeleníteni. Herczegh Anita hangsúlyozta: e rendhagyó, járvány sújtotta évben, a korlátozó intézkedések ellenére is igyekszünk eljutni a forrásokhoz.

Erdő Péter bíboros, a fesztivál egyházi fővédnöke megnyitójában a zsoltárokból, a zsoltáreklésből indult ki, amely a szent művészet lényegére világít rá. A művészet

funkciója a kommunikáció. A szent művészet pedig – legyen szó zenéről, irodalomról, építészetéről, festészetéről, megimádkozott ikonokról – nemcsak a közönséggel, hanem az Úrral is kommunikál. És ahogy régi könyvek végén, utolsó lapján gyakran áll: A. M. D. G. „Ad maiorem Dei gloriam”, azaz: „Isten nagyobb dicsőségére”.

Az Ars Sacra rendszeres fellépője, közreműködője, Lackfi János költő a megnyitóra három frissen megírt, határozottan kortárs szellemiségű zsoltárt hozott: A száj-

maszk és a vérkeringés zsoltára, A mennyei McDonald's zsoltára és A hulladékfüggőség zsoltára.

A Nemzeti Múzeum jó akusztikájú, impozáns dísztermében a ténylegesen éteri hangzású zenei szolgálatot a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola – Sapszon Borbála vezette – Laudate gyermekkara látta el.

A visszafogottságában is ünnepélyes esemény konferálója, Kovács Gergely felhívta a figyelmet arra, hogy az Ars Sacra egyes eseményei – ahogy maga a megnyitó – online is követhetők, illetőleg viszanézhetők.

A közel száz helyszínt érintő, mintegy négyszáz programot magában foglaló – eredetileg a nemzetközi eucharisztikus kongresszus kísérőrendezvényének szánt – idei Ars Sacra megrendezésének nehézségeit az egy héttel korábban tartott sajtótájékoztatón „vízen járasként” jellemezte Dragonits Márta, a kuratórium (belső)építészettel foglalkozó elnöke. (A szeptember 2-ai sajtótájékoztató helyszíne egyébként – immár másodízben – a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébániatemplom kétezer éves alapokon nyugvó alsó szentélye volt.)

A tervezett programok közül néhányat ugyan nem sikerült megvalósítani a járványhelyzet súlyosbodása miatt, de az ötödik Ars Sacra filmfesztiválra válogatott alkotásokat hiánytalanul bemutatták a fővárosi Tabán Art moziban. A zsűrielnök, Dér András rendező által koordinált versenyre ezúttal kilencvenhat alkotást neveztek, ezek közül negyvennégy filmet tekinthettek meg az érdeklődők.

Forrás: Magyar Kurír

Keresztyénként élni a mai világban

FOTÓ: MÉSZÁROS TIBOR

A tizennegyedik Ars Sacra fesztivál estjének adott helyet szeptember 12-én Budapest XVI. kerületében a Cinkotai Tájház a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezetközpont szervezésében. Átélethették a jelenlévők, hogy a népdalokba, versekbe, az emberi történetekbe és az ihletett gondolatokba rejtett bölcsesség, szeretet Isten jelenlétéről beszél a világunkban.

Elsőként Király Györgyi népiénektanár és növendékei adtak elő népdalokat és egyházi népiénekeket. Őket Sevevényi János, egyházunk országos missziói lelkesze követte, akit fotós-lelkészként kér-

tek fel előadónak. Kiállításra az általa sűrűn látogatott Kárpát-medencei keresztyén magyar közösségek életébe adott betekintést, ahol ő számtalan élményt szerzett; előadását ezekkel színesítette.

Szvorák Katalin Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekművész, valamint Kudlik Júlia, a Magyar Televízió örökös tagja Szeretettel című közös albumuk énekespróza előadását osztották meg a jelenlévőkkel. Hangjuk megmelegítette a szíveket a hűvösödő estében, üzenetük egyetemes emberi érzéseinkről, értékeinkről szólt.

■ ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Hatvani „gyümölcsfák”

Talán ismerős a folyamat: maroknyi, de erős hitű keresztény közösség általában valamely tag lakóházánál rendszeresen összejön, és éli hitéletét; a közösség növekedni kezd, esetleg más felekezettel együtt gyakorolja hitét; megerősödik a közösség és vele együtt az önállósodás igénye; megfogalmazódik a templomépítés gondolata, és hamarosan elkezdődik a megvalósítás. A hatvani gyülekezet is megtette ezeket a lépéseket, és nyolcvanöt évvel ezelőtt, 1935. szeptember 1-jén eljutott a templomszentelés felemelő eseményéig.

A hatvani gyülekezet tagjai – közösen a gyöngyösi leánygyülekezet tagjaival – szeptember 6-án ünnepi istentisztelettel emlékeztek meg az évfordulóról. (Az ünnepi díszbe öltöztetett oltár különleges vázái is a gyülekezet történelmét dokumentálták, hiszen a réz virágtartók világ-háborús töltények hüvelyéből készültek.)

Az alkalmat megtisztelte jelenlétével a város polgármestere, Horváth Richárd is. Az igehirdetés szolgálatát az Észak-Pest

ségét – amelyért 1972-ben a világ igazai közé emelték –, illetve diakóniai szolgálatát dr. Huff Endre Béla társadalomkutató, főiskolai docens, a Raoul Wallenberg Egyesület és Alapítvány helyi szervezőinek képviselője méltatta.

A hatvani templom építési költségeinek előteremtéséhez Szehlo országos gyűjtést szervezett, amely sikeres lett. Ebben a nehéz időszakban több evangélikus templom is épült az országban,

dásban. Az emlékezés a templomkertben folytatódott.

Kocsik Mónika lelkész (képünkön) irányításával elkészült egy, az egyházköztség történetét bemutató prezentációs anyag. Archiv fotók és dokumentumok másolatai mutatják be a gyülekezet útját a kezdetektől napjainkig; a templomépítés menetét a tervezéstől az avatásig; az 1944. szeptember 20-i bombázás károkozását és a helyreállítást, valamint a gyülekezetben szolgáló lelkészek, lelkésznek tevékenységét.

Tudjuk, hogy nemcsak a templomépítő Szehlo Gábor, hanem minden azóta szolgálatot végző lelkész, segédlelkész vagy éppen helyettesítő is „jótermő gyümölcsfaként” járult hozzá a közösség életéhez, miként tanúságtevő szolgálatával számos gyülekezeti tag is.

Az évfordulás megemlékezés a járvány miatt szerényebben és korlátozott számú résztvevő mellett ugyan, de alkalmas volt a küzdelmes nyolcvanöt esztendő bemutatására, a korszak szolgáltevőinek méltatására, ismeretek átadására, megfelelő alapot nyújtva a gyülekezet további életéhez. Kifejezi a gyülekezet meggyőződését az ünnepségre invitáló meghívón olvasható, *Zsoltárok könyvéből* vett idézet: „...nem titkoljuk el fiaink elől, elbeszéljük a jövő nemzedéknek: az Úr dicső tetteit és erejét, csodáit, amelyeket véghez vitt.” (Zsolt 78,4)

Az istentiszteletről a helyi televízió felvételt készített, így az ünnepi eseményről a város és környékének lakossága felekezeti hovatartozástól függetlenül tájékoztatást kaphatott.

■ KOVÁCS OTTÓ

A szerző a gyülekezet felügyelője

Megyei Egyházmegye esperese végezte. Mekis Ádám kiemelte a templomépítő Szehlo Gábor személyét mint jó példáját a „jó gyümölcsöt termő jó fának”. Ráirányította a figyelmet arra is, hogy Szehlo ugyan nehéz háborús körülmények között, sokszor élete kockáztatásával végezte munkáját, az mégsem volt számára túlzott teher, lehetetlen feladat, hiszen Isten mindig annyi áldozatot kér, amennyinek a teljesítéséhez képességet is ad.

Szehlo gyülekezet- és templomépítő munkásságát, gyermekmentő tevékeny-

amelyekhez elkelt a testvéri segítség. Szép példája az összefogásnak, hogy míg a hatvani evangélikusok keresték a templomuk építéséhez szükséges anyagi erőforrásokat, közben a gyülekezet asszonyai Barlahidán épülő templom részére készítettek és adományoztak oltárterítőt.

Az évfordulás istentiszteletet úrvacsorai közösség tette még ünnepélyesebbé, szigorúan megfelelő a járványügyi elvárásoknak. A szeptemberi tanévkezdés apropóján a gyülekezet iskoláskorú tagjai külön is részesültek ál-

Biztos alapra építve

Átadták Bakonycsernyén a Lajtorja Ifjúsági Házat

A Jákób álmában szereplő, mennyet és földet összekötő létráról – 1Mózes 28,12-14 – a Lajtorja nevet kapta a bakonycsernyei egyházközség új ifjúsági háza. Az eredetileg romos épület a Magyar falu program keretében újjáépült meg, és kapott közösségépítő funkciót. Megáldására szeptember 6-án, a konfirmációi istentiszteletet követően került sor.

Az ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiát a helyi lelkész házaspár, Szarka István és Szarka Éva végezte.

Biztos alapra kell építenünk az életünk házáat. Ez igaz személyünkre és közösségeinkre is – hangsúlyozta a házépítő ember példázata (Lk 6,47-49) alapján tartott prédikációjában a püspök. „Úgy épül a közösség, ha az köt össze bennünket, aki az életünk alapja: Jézus Krisztus. Óra kell építenünk életünket, hogy kibírja a viharokat” – fogalmazott.

A konfirmandusok nevében Magyar Mira köszöntötte a szülőket és a családtagokat, majd a konfirmációi fogadalmat következett. A konfirmáló fiatalok után – mozgó rendszerben, bemártással – az egész gyülekezet részesülhetett az

úrvacsora szentségében. Az istentisztelet végeztével a jelenlévők kivonultak a templom udvarára, ahol Szemerei János megáldotta az elkészült ifjúsági házat. „Szeretnénk ezt az épületet Isten

dicsőségére és hazánk javára használni” – mondta köszöntőjében Szarka István lelkész. A megvalósult beruházás alkalmából jókívánságait fejezte ki Turi Balázs, Bakonycsernye polgármestere, valamint Törő Gábor országgyűlési képviselő is, majd a gyülekezeti tagok birtokba vették a megszüpült épületet, ahol megtekinthették a Szirányi Imre fotográfus képeiből nyílt kiállítást is.

■ – ADÁMI –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Péteri kövek

A péteri evangélikus templom átadásának százkilencvenedik évfordulóján Fabiny Tamás elnök-püspök szolgált az augusztus 30-án tartott ünnepi istentisz-

teleten. Ezen a napon került sor a ravatalozó átadására a temetőben, valamint dr. Foltin Brúnó néhai lelképásztor síremlékének felszentelésére is. A liturgikus al-

kalmakat szeretetvendégség, illetőleg állófogadás követte a művelődési házban, ahol a vendégek a Hadar Tímea festményeiből nyílt kiállítást is megtekinthették.

A Magyar falu program keretében elkészült ravatalozó terveit Fiers Márton és Lovas Katalin készítette, a kiviteli munkákat Patonai Zsolt végezte. Az épületen egy emléktáblát és egy időkapszulát is elhelyeztek a jövő nemzedék számára.

Foltin Brunó sírja a Golgota-émlék hely mögött kapott helyet. Az augusztus utolsó vasárnapján felszentelt síremlék Kampfl Márk és Parlag István, a kopjafa Bognár István munkája.

Az evangélikus gyülekezet mostani lelkésze, Óvári Péter a Facebookon hívta fel a figyelmet arra, hogy a péteri gyülekezet templomát 1830. augusztus 30-án szentelték fel. „Hálát adunk az elődök élő hitéért, imádkozunk, hogy minket Isten élő kövekként használhasson” – zárta bejegyzését a lelképásztor.

Forrás: Facebook.com/Péteri Erős Vár alapján Evangélikus.hu

FOTÓ: SOMOGYI ANDRÁS

Nyitás és szentelés Szügyben

Kettős ünnepre invitált a meghívó szeptember 6-ára Szügyben, mert az evangélikus egyházközség az új tanév kezdetén a megújult gyülekezeti ház felszentelésére is készült. Ezen a vasárnapon Szabó András esperes és Torzsa Tamás lelkész együtt szolgált az istentiszteleti alkalmon.

Az elmúlt évekhez hasonlóan szeptember első vasárnapján – a tanévnyitó istentiszteleten – a gyermekek, az ifjak, a köztük szolgálók és a pedagógusok az oltárnál Isten áldását kérve és egy-egy személyes ígét kapva indultak el közösen az új tanévben (képünkön).

A templomi együttlét után az ünnepelő közösség a gyülekezeti háznál hallgatta meg az énekkar szolgálatát, majd az épület előtt felállított oltárnál Szabó András, a Nógrádi Egyházmegye esperese szentelte fel a gyülekezeti házat, amelynek felújítását öt évvel ezelőtt kezdték el.

A tető és a tetőszerkezet, a nyílászárók, a fűtésrendszer, a bibliórás és ifjúsági terem, a vizesblokk immár teljes egészében megújult; gyülekezeti adományokkal, rengeteg kétkezi munkával, a gyülekezethez tartozó vállalkozók, szakemberek

áldozatos segítségével és a Nógrádi Egyházmegye, valamint Szügy község támogatásával.

2019-ben a *Magyar falu program* pályázatának keretében a magyar állam közel tizenötmillió forinttal támogatta a külső munkálatokat. Minderről Török János felügyelő számolt be, biztatva a gyülekezet tagjait, hogy továbbra is aktívan vegyenek részt az egyházi életben. Az ünnepi közgyűlésen Balla Mihály országgyűlési képviselő is méltatta a gyülekezet összefogását, áldozatos tehervállalását, az evangélikusság közösséget formáló jelenlétét. Mindemellett kiemelte, hogy a magyar állam nemcsak a települések infrastruktúrájának kiépítésében segítkezik örömmel, hanem – a *Magyar falu program* keretében – a keresztény gyülekezetek közösségépítő feladatvállalásában is.

Frenyó Gábor polgármester ünnepi köszöntőbeszédében megemlítette, hogy az önkormányzat jó célra adta a támogatását, és kívánja, hogy a gyülekezet huszonkettedik lelkésze továbbra is evangéliumi tartalommal töltsen meg a gyülekezeti házat. Becsajnszi János másodfelügyelő elszavazta Kárász Izabella Hálát adok című versét, majd Torzsa Tamás lelkész zárógondolatai után szeretetvendégséggel folytatódott az örömteli együttlét.

Forrás: Facebook.com/
Szügyi Evangélikus Egyházközség

Két turnusban nyomoztak

Bár sokáig bizonytalan volt, hogy idén megrendezhetők-e a táborok, a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület (KÖSZI) végül szerencsésen megtarthatta tizenkilencedik Nyomkereső detektívtáborának a kölyök-, majd a kamaszturnusát is. A nyomozás idén egy-egy héten át tartott július 26. és augusztus 1., illetve augusztus 9–15. között a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban.

A „kölyöktornusban” 3–8. osztályos gyerekek kutakodtak az igazság után – rengeteg egyéb vidám, mozgalmas és szórakoztató program kíséretében. A tábor vezetője Tóth Lilla Eszter, helyettese Riczinger Péter volt, a gyerekek és a szervezők lelki jólé-

téért pedig Bonnyai Zsuzsanna felelt. A hagyományokhoz illően a reggelit követő áhítatokon előkerült témákat kis csoportokban is megbeszélték. Az egyik legsikeresebb program idén a *Szemfényvesztők* című volt, melynek során a táborozók be-

kötött szemmel „élhették át” Pál apostol történetét.

A kamaszturnus résztvevői 7–12. osztályos gyerekek voltak, akik szintén egy remek tábori hetet tölthettek együtt Vilmánszki Borbála táborvezető és helyettese, Tihanyi Hanna irányításával. (A lelkiekért ebben a turnusban is Bonnyai Zsuzsanna felelt.) A kölyöktornushoz hasonlóan a táborozók itt is nyolc olyan híres személy után nyomozhattak, akiknek az életében meghatározó szerepet játszik a hírnév, a gazdagság és a siker. Mint ahogy a kölyöktornusban, úgy a kamaszoknak is megvoltak a kedvenc programjaik a tábori hét alatt. Ilyen volt például a *Beugró*, amelyben a gyerekek megcsillagathatták színészi képességeiket.

A 19. KÖSZI Nyomkereső detektívtábor mindkét turnusa a Szívvel-Lélekkel Alapítvánnyal együttműködésben valósult meg. (A következő KÖSZI Megálló istentisztelet ugyancsak Piliscsabán, a Béthel-otthonban lesz október 25-én fél tizenegykor, az első KÖSZI Titkos küldetés expedíciós tábor zárásaként.)

■ PETRO DE CHALENDAR KATALIN
ÉS SZEBENSZKI EMESE

Beiktatták Lébény új lelkipásztorát

Lázárné Tóth Szilvia személyében első alkalommal került női lelkész a Lébényi Evangélikus Egyházközség élére. A lelkésznot augusztus 20-án, a templomuk felszentelésének kétszázhuszonötödik évfordulóján tartott ünnepi istentiszteleten Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese iktatta be hivatalába.

„Fényvivő vagy – szólította meg új kollégáját Mt 5,14.16 alapján tartott prédikációjában Kiss Miklós, majd így folytatta: – Látszódjon a szolgálatodon, hogy

fényt viszel, hogy emberi életek változának meg, forduljanak Krisztus felé, ki lépve a sötétségből a világosságra.”

Lázárné Tóth Szilvia Isten kegyelmének folyamatosságáról beszélt Zsolt 48,10 alapján. A kegyelem Isten cselekvő, gyakorló szeretete, amelyet megtapasztalhatunk életünkben – fogalmazott. „Isten nem magányos vallásosságra hív. Szükségünk van rá egyénenként és közösségeként is.”

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen Nátz Zsolt felügyelő köszöntötte a jelenlévőket, majd ismertette a templom történetét, amely 1795-ben néhány hónap alatt, közadakozásból épült fel. Ezt követően a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület nevében Szemerei János

A SZERZŐ FELVÉTELE

püspök és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő adták át jókívánságaikat a lelkésznek. A továbbiakban a Lébényből származó D. Szebik Imre nyugalmazott püspök, Vladika Zsófia győr-mosoni espereshelyettes, valamint dr. Pető Péter, a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés alelnöke szól, majd üdvözölte szolgálatba álló utódját Koháry Ferenc nyugalmazott lelkész is.

■ ADÁMI MÁRIA

Lázárné Tóth Szilviát 2011 augusztusában avatta lelkésszé Szemerei János püspök. Ordinációja után két évig a székesfehérvári egyházközségben szolgált beosztott lelkészként, majd – két gyermekének születését követően – 2017 júliusától három éven át a soproni Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthon intézményi lelkésze volt.

Mégis szolgálni

Családias hangulatban zajlott Kovácsné Sterczer Rita ordinációja. Az augusztus 22-én tartott ünnepi istentiszteleten nagybátyja, Szemerei János püspök avatta őt lelkésszé. Az ajkai templom oltára előtt – az Evangélikus Hittudományi Egyetemet képviselő Korányi András professzor mellett – a lelkészjelölt férje, Kovács Viktor helyi lelkész végezte a liturgiát. Énekek közreműködött a gyülekezet kórusa, valamint Szemerei G. Benjamin somlószi beosztott lelkész.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője a lelkészjelölt életében fontos szerepet játszó ige, Lk 5,5 alapján Jézus szavának erejéről beszélt. A csodálatos halfogás történetében Péter válasza így hangzott: „...a te szavadra mégis kivetem a hálót.” Szemerei János párhuzamba állította ezzel a szolgálatba álló lelkésznot döntését: „Mégis az élet Urának szolgálatába kívánsz szegődni, mert rejtetten történt benned valami. Jézus szava megérintett” – fogalmazott.

A fogadalomtétel és a megerősítő *Confirma* megható pillanatai után Szemerei János püspök átadta Kovácsné Sterczer Ritának az ordinációs emléklapot és az egyházkerület ajándékát, majd a hittudományi egyetem részéről dr. Ko-

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

rányi András, a Veszprémi Egyházmegye részéről Polgárdi Sándor esperes köszöntötte a lelkésznot, az ajkai gyülekezet nevében pedig Schwarczkopf Anita. Végül házastársa, Kovács Viktor adott hangot örömeinek és büszkeségének. ■ A. M.

Kovácsné Sterczer Rita a Fejér megyei Pátkán született. Érettségi után, 2006-ban felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. 2011-ben egy félélet Erasmus-ösztöndíjjal a finnországi Joensuu-ban tanult. Ötödéves hallgatóként kezdett dolgozni az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalában, ahol összesen három évig maradt. Hatodéves gyakorlatát a 2012/2013-as tanévben a Pestújhely-Újpalotai Evangélikus Egyházközségben töltötte Szabó B. András mentor lelkész mellett.

A teológián ismerte meg férjét, akivel 2012-ben kötöttek házasságot. 2014-ben kislányuk született. Az idei évben megkapta a nyelvvizsga hiányában eddig visszatartott diplomáját, így kerülhetett sor szolgálatba állásra. Ordinációját követően a Mezőlaki Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze lesz.

In memoriam Béres László

(1964–2020)

Béres László 1964. február 23-án született Csornán, szüleinek első gyermekeként. Az általános iskolát Sopronnémetiben, tanítónő édesanyja osztályában kezdte, majd a felső tagozatot Szilben fejezte be. Középiszkolai tanulmányait a csornai Hunyadi János Gimnáziumban végezte 1978–1982 között.

Az Evangélikus Hittudományi Akadémián 1989-ben kapta meg teológusdiplomáját; egyetemi tanulmányait a katonai szolgálat szakította félbe. A másfél év katonaság után még fél évet ápolóként dolgozott Berlinben. 1989-ben szentelték lelkésszé a budavári templomban. Lelkeszi szolgálatába a legkedvesebb igéjével indult: „*A megrepedt nádszálat nem törli össze, a füstölő mécsest nem oltja ki...*” (Ézs 42,3) Munkáját a Beledi Evangélikus Egyházközségben kezdte, és helyettes lelkeszi szolgálatot is ellátott a Rábaszentandrásai Evangélikus Egyházközségben.

1991 szeptemberétől ösztöndíjat nyert Finnországba; Helsinkiben folytathatott teológiai egyetemi tanulmányokat egy tanéven át. Miután hazatért, lehetőségeihez mérten igyekezett egy-egy nyarat Finnországban tölteni. Felsőfokú finn nyelvtudásával tolmácként segédkezett a gyülekezeti alkalmakon.

Beleden 2015-ig végezte lelkipásztori szolgálatát. Közben az újonnan létrejött Soproni Egyházmegyének lett az

espereshelyettese, illetve betöltötte a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat megyei felelősének tisztét is. 2014 karácsonyán a beledi gyülekezet aranygyűrűvel köszönte meg Béres László negyedszázados kitartó és odaadó lelkeszi szolgálatát.

2016-tól haláláig a pápai gyülekezet főállású hitoktatója volt. A hitoktatáson túl tartott a gyülekezetben bibliaórákat, és – amíg egészsége engedte – a gyülekezet kórusát erősítette énekhangjával. Alkalmanként helyettesítette lelkesztársait Pápan és Rábaszentandrásan, Soboron, Sopronnémetiben és Szilsárkányban. (A szilsárkányi gyülekezetben 2018-tól presbiterként is szolgált, ebbéli minőségében is gondozva a parókia udvarát.)

Béres Lászlót ez év augusztus 22-én szerető Atyja átölelte, magához hívta. Temetése szeptember 4-én volt Sopronnémeti temetőjében – hamvait a szülői sírban helyezték örök nyugalomra.

✱

Számok, dátumok... A száraz életrajzi adatok mögött azonban egy szeretetteljes, segítőkész lelkipásztor húzódott meg. Béres László, ahol csak tudott, segített. Segített a gyülekezeteknek, segített a gyülekezeti tagokon, segített lelkészkollégákon. Pedig személyes élete korántsem volt könnyű.

1975-ben halt meg a szülői házban velük élt nagypája, aki becsületességével, istenhitével örök példaképe volt, majd rá egy évre – hirtelen – meghalt az édesapja is. Az ekkor tizenegy éves László ezután testvérével kereste még sokáig a felhők mögött a mennyországot – benne az édesapát, a nagypát és a Jóistent... Édesapjának elvesztése indította el őt a lelkeszi hivatás felé. (Gimnáziumi éveit alatt érdeklődött a mezőgazdaság iránt is. Felvételt nyert Szarvasra, a mezőgazdasági főiskolai karra, de az Isten iránti elkötelezettsége, elhivatása erősebb volt, ezért ott nem kezdte meg tanulmányait.)

1993-ban meghalt az édesanyja is. Ettől fogva már csak testvére maradt számára, akivel a kapcsolatuk még szorosabb lett. Keresztgyermekait saját gyermekeként szerette és nevelte.

Béres László gyermekkorától minden útvjáról egy-egy kövel tért haza. S mára ezekből a kövekből emlékek lettek, a szereteté, a békéé, a hálaadásé, a megbocsátásé, a reménységé és az irgalomé.

■ VARGA TAMÁS

Elhunyt Barátossy Jenő

Szeptember 9-én elhunyt Barátossy Jenő fejlesztőmérnök, a Pécsi Tudományegyetem címzetes főiskolai tanára, a Pózsonyi Úti Református Egyházközség volt főgondnoka. Több évtizedes alkotó, oktató-nevelő és társadalomépítő munká-

ja, példaértékű életútja elismeréseként 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje kitüntetését vehette át. Barátossy Jenő a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának, valamint a Protestáns Média Alapítványnak és a Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társaságának is egyik alapítója volt.

Forrás: Evangélikus.hu

Hazátlanságban

Krisztus előtt 597-ben nemzeti tragédia sújtotta Izraelt. A Közel-Kelet akkori leg-hatalmasabb birodalma, Babilónia meghódította, és deportált több tízezer izraelit, az uralkodó osztály tagjait, az előkelőket, mesterembereket. Az ország szinte működésképtelenné lett. A hódítók lerombolták a jeruzsálemi templomot is. Ez volt a zsidó nép babiloni fogsága, egyfajta akkori „malenkij robot”. Mind az elhurcoltak, mind az otthon maradtak nemzeti gyászként élték meg ezt.

Az akkori és a „modern idők” száműzetése közötti különbség az, hogy akkor az elhurcoltak nem rabszolgák voltak, hanem szabadon élhettek, vállalkozhattak, földet szerezhettek, vagyonosodhattak. „Csak” a hazájuktól fosztották meg őket. Voltak, akik megalkudtak ezzel, de sokkal többen abban reménykedtek, hogy nemsokára megszabadulnak; Isten majd csodát tesz, véget ér a fogság, és hazamehetnek. És szőtték az álmokat, a terveket,

napi életben, vessetek, arassatok, építetek házat, alapítsatok családot! Éljetek úgy, mintha otthon lennétek! Jeremiás levelével azt üzeni Isten: Forduljatok el a múlt veszteségeitől, sérelmeitől, mert a múlt sebeit nyalogatva nem lehet élni. Csak akkor

„Fáradozzatok annak a városnak a jólétén, ahová fogságba vitettelek titeket, és imádkozzatok érte az Úrhoz, mert annak a jólététől függ a ti jóléteitek is!”

(Jer 29,7)

maradhattok meg, ha a jelen realitása felé fordultok, mert az élet mindig itt és most történik. Az itt és a most pedig azt jelenti, hogy integrálódtok. Vigyázat, ezt nem szabad összetéveszteni az asszimilálódással! Az asszimilálódás feloldódás, eltűnés.

kényszerében ott jöttek létre az első zsinagógák, amelyekben összejöttek, imádkoztak, zsoltárok születtek, a hitükről tanultak, és új formában, templom és áldozatok nélkül is imádhatták Istent.

Még rosszabb volt a helyzet kétezeröttszáz évvel később a Szovjetunióban. A kommunista ideológia jegyében elvetették, lerombolták a templomokat, a keresztényeket szétszórták a nagy birodalomban. És mégis megmaradtak, titokban összejöttek erdőkben, házaknál, és amikor felbomlott a birodalom, ott voltak a hívek. Ortodoxok, evangélikus volgai németek, kiségyházak, baptisták, metodisták. Élték az életüket, és megőrizték, továbbadták maguk között a hitüket. Istent idegen földön, elnyomás közepette is meg lehet találni, ha valaki igazán keresi. Nincs olyan helyzet, amelyben ne lehetne őt imádni.

A száműzetésben élőknek és nekünk mai száműzetéseinkben ezzel az Istenre hagyatkozó hittel kell élnünk a jelent; nehézségeivel, betegségeivel, feszültségeivel együtt. Integrálódni, megtalálni a helyünket és a feladatainkat, a legjobbat kihozva belőle, de nem asszimilálódva, nem feladva identitásunkat. Közben pedig egy pillanatra sem elfelejtve, hogy Isten munkálkodik, nem hagyja magára a népét, neki megvan az üdvös terve, és ő az egyedüli Úr Babilon és a mi Babilonjaink felett is.

Mert nagyobb az a hit, amelyik a hétköznapi dolgokban meglátja Isten cselekvését, mint az, amelyik csodáktól várja a megoldást.

■ BALICZA IVÁN

FOTÓ: GETTY IMAGES / ISTOCKPHOTO

gyűlöltek Babilont. A fogságban született zsoltárban olvashatjuk: „Amikor Babilon folyói mellett laktunk, sirtunk, ha a Sionra gondoltunk. [...] Babilon pusztulásra méltó népe! Boldog lesz, aki megfizet neked azért, amit velünk elkövettél. Boldog lesz, aki megragadja és a sziklához csapja csecsemőidet!” (Zsolt 137,1.8-9)

Ezt a nacionalista, irredenta reménységet törli szét Jeremiás próféta, amikor Isten indítására levelet ír a fogságban lévőknek. Ebből a levélből való havi igénk. Nem szől gyűlöletről, bosszúról, de még a fogság közeli végével sem vigasztal. Isten nem ígér csodát, hanem azt mondja: Telepedjetelek le, dolgozzatok, vegyetek részt a hétköz-

Az integrálódás ezzel szemben beépülés, vagyis amikor egy helyzetben megtaláljuk a magunk szerepét.

Nagyon fontos világosan látni, hogy Jeremiás nem létének feladására és nem is kollaborációra biztatja a száműzötteket. Nem is veszi el a fogságban élők reményességét. Levelében egyértelműen Isten üzenetét tolmácsolja. Isten nem feledkezett el a népéről. Jeremiás az irreális elképzeléseket, a rajongó reményt igazítja helyre. Lesz szabadulás, de nem úgy, ahogy ti elképzeletek, hanem ahogyan és amikor Istennek tetszik. És úgy lesz jó.

Gyakran mi is meg akarjuk mondani Istennek, hogy mit, mikor és hogyan cse-

Elnökségi köszönetnyilvánítás

Kedves Testvérek!

„Lélekkel, ismerettel” – egyházunk üzenete a személyi jövedelemadó egy százalékanak felajánlására buzdítva az idén többeket ért el, mint korábban bármikor. A napokban nyilvánossá vált 2020-as adatok jelentős növekedést mutatnak mind a felajánlók számában (tíz százalék), mind a teljes felajánlás összegében (húsz százalék).

E számok egyszerre jelentenek viszszaigazolást és biztatást. A támogatás lehetőségét biztosít szolgáltatunk kiteljesítésére, a fejlődésre, építkezésre, ugyanakkor nagyon fontos, hogy a fel-

használás során ne tévesszük szem elől a célt: a hitbéli megerősödést, növekedést.

Fontos esemény vár ránk a jövő év tavaszán is, ami túlmutat az egyszázalékos felajánlason. A 2021-es népszámlálás során mindannyiunknak felteszik majd a kérdést, hogy mely valláshoz és felekezethez tartozónak valljuk magunkat. Ez sokunk számára nem kérdés, most mégis az lesz. Közös reményünk, hogy – hasonlóan az ideai felajánlásokhoz – minél többen fejezik majd ki kötődésüket egyházunkhoz, és mind többször hangzik el a feltett kérdésre: „Evangélikus vagyok.”

Hálát adunk Istennek, hogy egyházunk életét, növekedését oly sokan hordozzák imádságos szeretetben, és köszönjük mindazoknak, akik felajánlásukkal idén is a Magyarországi Evangélikus Egyház szolgálatát támogatták!

■ DR. FABINY TAMÁS
elnök-püspök

■ PRÖHLE GERGELY
országos felügyelő

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek

(f.timea.71@gmail.com),
TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem
(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate
(ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó
(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu
Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bankszámlaszám: 10918001-00000058-01930000) vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Isten, mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk téged, mert gondviselő szeretettel vagy irántunk. A szorgos munka nem volt hiábavaló, a föld ebben az évben is megadta termését. Könyörgünk, tedd lelkünket érzékennyé, hogy mindezt a jót meglássuk életünkben, és ne magunknak tulajdonítsuk az eredményeket. Add, hogy megtaláljuk életünk célját is ott, ahová helyeztél bennünket: hivatásunkban, családjunkban, szereteteink körében.

Könyörgünk minden embertársunkért. A minket gyűlölőkért, hitünket megvetőkért ugyanúgy, mint a minket szeretőkért. Add nekünk a lélek egységét a békeesség kötelelővel, hogy felismerjük a szeretet parancsát, amely a jó cselekvésére indítson minket.

Könyörgünk, add, hogy megbecsüljük az előttünk járt nemzedékek életének példáját, és hogy életük és hitük gyengeségei is okulásunkra váljanak. Könyörgünk a hivatásban, családjában ránk bízottakért, a közöttünk járókért és a legifjabb nemzedékért. Adj nekik is áldott életet, és ébressz bennünk felelősséget irántuk.

Az újra erősödő koronavírus-járvány idején kérünk, hogy óvj meg minket a nagyobb veszedelemtől és az attól való túlzott félelemtől. A szenvedők, a segítségre szorulóknak iránt formálj bennünket érzékennyé, és indíts minket találékony szeretetre. Óvj meg a csüggedéstől akkor is, amikor tehetetlennek érezzük magunkat. Láttasd meg velünk, hogy mulandó földi életünk a mások iránti tevékeny szeretet cselekvésére való. Láttasd meg velünk az ilyen élet szépségét. Könyörgünk egyházadért, add, hogy közös ügyünket mindig nyíltan tudjuk megbeszélni és elrendezni. Add, hogy minél többen megtapasztaljuk a közös imádság erejét. Vezesd a te szent népedet az örökkévalóság útján Jézus Krisztus által. Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 17. (hálaadó) vasárnap – Mt 18,19–20

Jézus nevében!

Isten iránti hálával emlékezem azokra a testvérekre, akikől sokszor hallottam ezt a mondatot. Elhangzott, mielőtt elkezdték volna a munkát, vagy amikor épp útra készültek. Nem szokványos szófordulatként hagyta el az ajkukat, hanem ami a szívüket betöltötte, arról tettek bizonyosságot. Hétköznapi és ünnepnapra teendőiket azzal kívánták megélni, akit élő, feltámadott Uruként maguk mellett tudtak minden helyzetben. Így köszönték meg naponként a kapott áldásokat, és így hordozták minden napnak a maga baját. Soha nem egyedül! Jézus nevének segítségül hívásával indulva, nevében elhangzó hálaímaival érkezve, megpihenve.

A keresztyén gyülekezet istentisztelete mindig az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében veszi kezdetét. Igehirdetőként, igehallgatóként talán már annyira megszokott liturgiai elemnek tekintjük ezt, hogy bele sem gondolunk, milyen megörvendeztető üzenet szólal meg ezekben a szavakban. Igen, mert ez azt jelenti, hogy nemcsak mi, hanem Lelke által maga az Úr is jelen van közöttünk. Igéjében ő akar szólni hozzánk. Mi pedig énekekben és imádságban válaszolhatunk szavára.

Az Úr Jézus most újra szívünket bátorítóan szólít meg: „...ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében: ott vagyok közöttük.” Ezekben az időkben át kellett élnünk, hogy sokszor valóban ketten-hárman tudtunk együtt lenni vele, otthonunk falai között. Hiányzott a gyülekezet. Kiváltképp az a közösség, melyet az ő megterített asztalánál élhetünk át. Most talán jobban megértettük, hogy bár hitünk megélésében döntő a „privát szféránk”, a belső szobánk csendje az Úr előtt, de hatalmas áldás a benne bízók közössége. Valóban szükséges egymás hite által épülnünk, erősödnünk. Mert Jézus nevében összejönni nem kevesebbet jelent, mint közönségből közösséggé formálódni. Olyan közösséggé, amelyben felfedezhetjük egymásban azt, akit az Úr megkérés, megtalált, és hazavitt az övéi közé.

Ebben a közösségben így bátorít: „Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találjátok, zöregessetek, és megnyitják nektek.” (Mt 7,7) Megváltónk biztat: forduljatok hozzám kéréseitekkel! Mindazokkal a gondokkal, szomorúságokkal, kudarcokkal, tévelygésekkel, amelyek terhelnek benneteket. Amelyek kapcsán éppen napjainkban szorongat a félelem, érezvén a tehetetlenséget, mert bár jelentős a tudásban való gyarapodás, az élet védelme nincs mindenestől a kezünkben. Nem felejthetjük: ami embernek lehetetlen, Istennek lehetséges.

Kéréseinket egyenként is Urunk elé tárhatjuk abban a bizonyosságban, hogy meghallgatja, és ha javunkat szolgálja, megadhatja. Mégis milyen nagy áldás az, ha legalább ketten egyetértenek az Úr előtt abban, amit kérnek! *János evangéliuma* szerint az Úr Jézus a mindenkor tanítvány szívére helyezi a biztatást: „Bizony, bizony, mondom nektek, hogy amit csak kértetek az Atyától az én nevében, megadja nektek. Eddig nem kértetek

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

semmit az én nevében: kérjétek, és megkapjátok, hogy örömetök teljes legyen.” (Jn 16,23–24) Ha ezt a drága lehetőséget megragadjuk, csodákat élhetünk át. Kilátástalannak tűnő helyzeteink közepette így szabadít fel Urunk a benne való bizalomra és arra, hogy reménységgel tekintsünk előre.

Isten népének közösségében a Szentlélek teremtheti meg a szimfóniát, az együtt hangzást, a harmóniát. Ketten egy akarattal az Úr előtt. Ez bizony isteni munka. Valóságos csoda. Valljuk meg, mi inkább az ellenkezőjére vagyunk képesek. Különböző adottságainkat, talentumainkat sokszor csak a magunk céljaira használjuk. Önzésünket, a másik fölé kerekedni kívánó indulatunkat legyőzni kevés az erőnk. Egyedül Urunk képes Szentlelke által elvégezni, hogy kéréseink egy szívvel, egy lélekkel táruljanak elé. Így lehet valóság számunkra az élet istentisztelete: Jézus nevében.

■ DEME DÁVID

Imádkozzunk! Urunk, te mindenkinél jobban ismersz bennünket. Látod, mennyi a széthúzás, önzés közöttünk. Kérünk, szabadíts fel bennünket arra, hogy egy akarattal, egy szívvel, akaratodnak engedelmeskedve éljünk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 4.) Ezért tehát elméteket felkészítve legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok. 1Pt 1,13 (Péld 3,5–6; Mk 8,1–9; 2Kor 9,6–15; Zsolt 65) Nincs szükségem kegyelemre, gondolják ma sokan. Nem vagyok rosszabb ember, mint a többi. Nem csináltam olyasmit, ami bűn lenne. Jézus mondja: bűneitek választanak el titeket az Istentől. A bűn pedig az, hogy nem hiszték Istenben, vagy mondhatjuk úgy, hogy nem bízunk Istenben. Ezért szorulunk rá az ő kegyelmére, amiért semmit nem kell tennünk, „csak” elfogadni a szeretetét. Ez az elfogadás pedig egyfajta szövetségkötést jelent, amelyben az ember igyekszik Isten tetszése és akarata szerint élni, ami sajnos soha nem lesz tökéletes. Ezt a tökéletlenséget fedezi el Jézus megváltó kegyelme ma is számunkra.

Hétfő (október 5.) Ezért tehát még jobban kell figyelniünk a hallottakra, hogy valamiképpen el ne sodródjunk. Zsid 2,1 (Ez 3,10; Zsid 11,1–7[8–10]; Jer 1,1–19) A hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által. Ma a szó, a beszéd sajnos elvesztette erejét, mert nem úgy élünk vele, ahogyan lehetne. Isten azonban tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Az ő szava és annak súlya ma sem változott, ezért kell tanulmányoznunk a Szentírást nyitott szívvel és őszintén várva Isten útmutatását, így imádkozva: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,9)

Kedd (október 6.) A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. Különbségek vannak a szolgálatokban is, de az Úr ugyanaz. És különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de Isten, aki mindezt véghez viszi mindenkiében, ugyanaz. A Lélek megnyilvánulása pedig mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele. 1Kor 12,4–7 (Ez 39,29; Jak 1,1–6[7–11]12–13; Jer 2,1–13) Hozzászoktunk ahhoz, hogy úgy tekintünk önmagunkra, az életünkre, adottságainkra, képességeinkre, ami szerint természetes, hogy „én ilyen vagyok”. Sajnos észre sem vesszük, hogy mindezek Isten ajándékai számunkra, amelyekkel szolgálunk lehet és kell is őt. Megteszük-e azt, amit ránk bízott az ő országának építéséért ott, ahova állított? Tudjuk-e, hogy mi az a kegyelmi ajándékunk, amellyel leginkább tudjuk az ő dicsőségét hirdetni? Ne felejtjük el, hogy akire sokat bízta, attól sokat fognak számonkérni, mondta Jézus.

Szerda (október 7.) Én világossággal jöttem a világba, hogy aki hisz énbennem, ne maradjon a sötétségben. Jn 12,46 (Ez 18,23; Lk 7,1–10; Jer 3,21–4,4) Napjainkban talán különösen is igaz:

olyan nagy szellemi sötétség vesz körül minket, hogy ha nem ismerjük jól és helyesen a Bibliát, és nincs élő kapcsolatunk Jézussal, akkor könnyen eltévedhetünk. A sátán valóban ordító oroszlánként jár szerte ebben a világban, keresve, hogy kit nyeljen el. Az ezotéria tanítói, jósok, látók, más világvallások képviselői leleskednek a keresztyénekre, és sokakat megtévesztenek, mert bátran hirdetik a meggyőződésüket, tanait. A féligazságok pedig a legveszélyesebbek, mert ilyenkor könnyen eltévedhet az, akinek nincsenek szilárd alapjai. Ragaszkodjunk ezért ahhoz, aki igazi világosságként jött ebbe a világba: Jézushoz. Mert aki őt követi, az nem csalatkozhat.

Csütörtök (október 8.) [Senki] ne vegye el tőletek a versenydíjat... Kol 2,18 (Józs 24,22; ApCsel 5,34–42; Jer 6,9–21) Pál apostol a keresztyén életet versenyfutáshoz hasonlítja, melynek végén a győztes elnyeri a hervadhatatlan koszorút. Ebben a futásban viszont vannak és továbbra is lesznek ellenfeleink, történetesen hamis tanítók. Vigyázzunk tehát, és legyünk részen, nehogy elveszítsük azt az ajándékot – az örök élet koronáját –, amelyet az igaz bíró nekünk készített, ha hűségesen kitartunk mellette.

Péntek (október 9.) Legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, hiszen tudjátok, hogy fáradásokatok nem hiábavaló az Úrban. 1Kor 15,58 (Ézs 49,4; Zsid 12,1–3; Jer 7,1–15) Az Istenről szóló bizonyoságtétel sokszor úgy tűnik, mintha hiábavaló lenne. Kevesen vannak a templomokban, és még kevesebben vannak, akik Isten igéjéhez próbálják igazítani az életüket, de ne felejtjük el: hogyha a magot elvetjük, elszórjuk, az kikel. Idő kell a termés megjelenéséig, de tudjuk és tapasztalhatjuk, hogy Isten igéje nem tér vissza üresen, hanem megtermi a maga gyümölcsét.

Szombat (október 10.) Ő [Jézus] pedig felkelt, ráparancsolt a szélre, és azt mondta a tengernek: Hallgass el, némulj meg! És elült a vihar, és nagy csendesség lett. Mk 4,39 (Zsolt 33,9; Mt 14,22–33; Jer 7,16–28) Ebben az igeversben jól láthatjuk, hogy kinek a szolgálatában állunk. Annak az Úrnak lehetünk a gyermekei, akinek hatalma van a természet erői felett is, hiszen ő ennek a világnak ura és teremtője. Higgyük el, hogy a mi életünk „viharfelhőinek” is tud parancsolni. Hívjuk őt segítségül minden élethelyzetben, hogy megtapasztalhassuk: ma is elég az ő szava, és a nehézségek, bajok nem fogják elpusztítani ma sem azt, aki benne bízik.

■ SÁNDORNÉ POVAZSANYECZ GYÖNGYI

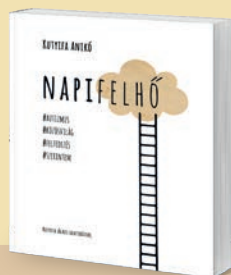
Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A LUTHER KIADÓ SZEPTEMBERI KÖNYVVÁSÁRA

SZERELEMLÁDIKÓ
– avagy a házasság dicsérete
2300 Ft helyett 1900 Ft

Kutyifa Anikó: **NAPI FELHŐ**
1850 Ft helyett 1400 Ft

Prodán Márta:
EGY ASZTALNÁL A VILÁG
1800 Ft helyett 1440 Ft

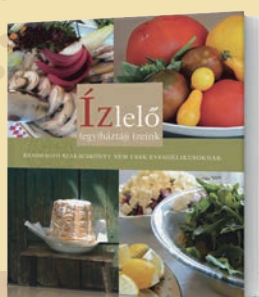
ÚTMUTATÓ
OLVASMÁNYOKKAL 2020
790 Ft helyett 395 Ft

LUTHER MÁRTON
VÉGRENDELETE
3900 Ft helyett 2500 Ft

A KERESZTSÉG ÜNNEPE
Szerk.: Szabó Lajos
1250 Ft helyett 900 Ft

ÍZLELŐ - (EGY)HÁZTÁJI ÍZEINK
Rendhagyó szakácskönyv
nem csak evangélikusoknak
3990 Ft helyett 2000 Ft

Túrmezei Erzsébet:
A KEGYELEM EGE ALATT
Száz év – száz vers
1050 Ft helyett 600 Ft

Schmidt Egon:
ANGYALKA SEGÍTETT
1490 Ft helyett 1000 Ft

BOLT.LUTHERKIADO.HU

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

VÁSÁRLÁSÁVAL TÁMOGASSA AZ EVANGÉLIKUS KÖNYVKIADÁST!

Műveld és őrizd!

Te tudod, mit bíztak ránk?

**Szeretnéd, hogy a gyülekezed is aktívan
tegyen a teremtett világ megóvásáért?**

**Csatlakozzatok a MEET
programhoz, segítünk!**

A részt vevő gyülekezetek

- **mentorálást** és **szakmai támogatást** kaphatnak, hogy közösségük a teremtett világgal összhangban működhessen;
- **együttműködhetnek** más közösségekkel, **megoszthatják** eredményeiket, tapasztalataikat és kérdéseiket;
- **teremtésvédelmi vállalásukkal** reménységet és példát adhatnak a közösség tagjainak lokális és globális szinten is.

Ararát Teremtésvédelmi Munkaág
Magyarországi Evangélikus Egyház

meet.lutheran.hu
facebook.com/araratteremtesvedelem
meet@lutheran.hu

MŰVELD és ŐRIZD
EVANGÉLIKUS EGYHÁZI
TEREMTÉSVÉDELMI PROGRAM